

Stowarzyszenie
"Lokalna Grupa Działania - Przymierze Jezioro"

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU STOWARZYSZENIA „LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA - PRZYMIERZE JEZIORSKO”

Warta, maj 2023

Plan
Strategiczny do
Wzrostu i
Przebudowy
Ruralnej
na lata 2023-2027

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Spis treści

1. Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
1.1. Nazwa LGD i forma prawna	3
1.2. Opis procesu tworzenia partnerstwa	3
1.3. Ogólny opis struktury LGD	4
1.4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego.....	5
1.5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	6
1.6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	6
2. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	8
2.1. Położenie	8
2.2. Środowisko naturalne	10
2.3. Kultura.....	12
2.4. Charakterystyka demograficzna	13
2.5. Gospodarka.....	17
2.6. Rolnictwo	20
2.7. Turystyka.....	21
2.8. Rynek pracy	22
2.9. Główne problemy społeczne	24
2.10. Wewnętrzna spójność	25
3. Partycypacyjny charakter LSR.....	28
4. Analiza potrzeb i potencjału LSR.....	32
5. Spójność, komplementarność i synergia.....	40
6. Cele i wskaźniki.....	45
7. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	56
7.1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR	56
7.2. Cel tworzenia procedur	57
7.3. Zakres procedur	57
7.4. Formułowanie kryteriów wyboru	58
8. Plan działania	59
9. Plan finansowy LSR	66
10. Monitoring i ewaluacja	68

1. Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1.1. Nazwa LGD i forma prawna

Lokalna Grupa Działania jest stowarzyszeniem „specjalnym” i nosi nazwę **Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”**. Nadzór nad stowarzyszeniem sprawuje marszałek województwa łódzkiego.

1.2. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” powołane zostało w celu działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz wzmocnienia aktywności ludności wiejskiej (w tym kształtowania postaw przedsiębiorczych wspieranie działań kooperacyjnych w sektorze gospodarczym, rozwijanie potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru, promocja aktywnego stylu życia, dbałość o dziedzictwo kulturowe, historyczne i przyrodnicze oraz wspieranie działalności organizacji pozarządowych).

Tworzenie Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” zapoczątkowane zostało podpisaniem pod koniec 2004r. porozumienia o współpracy trzech gmin: Warty, Dobrej i Pęczniewa, położonych wokół Zbiornika Jeziorsko. Inicjatorami wspólnych przedsięwzięć zwieńczonych podpisanym porozumieniem był Burmistrz Gminy i Miasta Warta – Pan Jan Serafiński, Burmistrz Gminy i Miasta Dobra - Pani Maria Ochocka, a także Wójt Gminy Pęczniew – Pan Arkadiusz Mizera.

Cele które połączyły w/w partnerów przy tworzeniu Stowarzyszenia to przede wszystkim stworzenie modelu współpracy trzech sektorów (społecznego, gospodarczego i publicznego), aktywizacja społeczności lokalnej, organizacji społecznych, pracodawców i instytucji samorządowych na rzecz rozwoju lokalnego i promocji obszaru objętego działaniem LGD. Gmina Warta upoważniona „Porozumieniem”, jako lider projektu złożyła aplikację do Pilotażowego Programu Leader +, Schemat I. Po pozytywnej ocenie wniosku i podpisaniu umowy na współfinansowanie projektu przystąpiono do jego realizacji.

Grupa 40 osób przygotowywała Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz statut Stowarzyszenia. Za główne kierunki rozwoju obszaru objętego ZSRW przyjęto:

- wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturalnych dla rozwoju turystyki,
- podnoszenie wartości produktów lokalnych dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa ekologicznego.

W warsztatach społecznych znaleźli się reprezentanci grup interesów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Dzięki ich zaangażowaniu i aktywnej postawie opracowali LSR.

Po przeprowadzonych spotkaniach oraz konsultacjach społecznych zorganizowano spotkanie założycielskie Stowarzyszenia, na którym decyzją ogółu wyłoniono komitet założycielski LGD (35 członków). Na kolejnym spotkaniu, które było Walnym Zebraniem Członków wybrano Zarząd oraz Komisję Rewizyjną z zachowaniem wszelkich zasad budowania Lokalnej Grupy Działania. Jako formę prawną dla LGD wybrano stowarzyszenie, ponieważ ta forma otwiera możliwość członkostwa wszystkim zainteresowanym mieszkańcom. Na warsztatach LGD, spośród propozycji nazw LGD przedłożonych przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych obszaru trzech gmin biorących udział w projekcie, wybrano nazwę – Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.

Wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym LGD otrzymało 11 sierpnia 2006r. pod nr KRS 0000259483, którego dokonał Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi - XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

W latach 2007 – 2008 LGD realizowało Pilotażowy Program Leader + Schemat II. W ramach projektu przeprowadzone zostały szkolenia, warsztaty, ekspertyza strategii rozwoju turystyki, wyjazdy studyjne dla członków oraz partnerów LGD – zagraniczne, przygotowanie i druk publikacji (foldery, mapy, plakaty, ulotki), festyny, targi, wystawy i inne działania promocyjne na obszarze LGD.

30 lipca 2008r. na Walnym Zebraniu Członków przyłączono dwie kolejne gminy: Burzenin i Sieradz. Przedstawiciele nowo przyłączonych gmin posiadają doświadczenie zdobyte podczas realizacji na swoim obszarze Pilotażowego Programu Leader+, Schemat I.

W kolejnych latach przystąpiono do realizacji programu LEADER w ramach PROW na lata 2007-2013. Cele zawarte w LSR w głównej mierze ukierunkowane były na rozwój turystyki poprzez wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, wzrost jakości życia mieszkańców, a także podnoszenie świadomości oraz wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na zachowanie posiadanych zasobów przyrodniczych jednocześnie pozostając w korelacji z celami zawartymi podczas tworzenia się LGD. 29 maja 2015r. ze stowarzyszenie wystąpiła Gmina Dobra przenosząc się do LGD z woj. wielkopolskiego.

Budżet jakim dysponowało LGD w okresie PROW 2007-2013 wynosił **5.760.160,00** zł (z czego 4.514.720,00 zł z przeznaczeniem na nabory dla beneficjentów, 116.760,00 zł na przygotowanie i realizację projektów współpracy, 1.128.680,00 zł na funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizację). W ramach przeprowadzonych naborów 97 projektów otrzymało dofinansowanie. LGD w okresie PROW 2007-2013 zrealizowało 4 projekty współpracy w tym 3 międzynarodowe oraz 1 projekt krajowy.

Budżet jakim dysponuje LGD w okresie PROW 2014-2020 wynosił **9.193.440,00** zł (z czego 7.052.000,00 zł z przeznaczeniem na nabory dla beneficjentów, 705.200,00 zł na przygotowanie i realizację projektów współpracy, 1.319.240,00 zł na funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i 117.000,00 na aktywizację). W ramach przeprowadzonych naborów 99 projektów otrzymało dofinansowanie. LGD w okresie PROW 2014-2020 zrealizowało 1 projekty współpracy krajowy i jest w trakcie realizacji 2 projektów współpracy w tym 1 międzynarodowy oraz 1 projekt krajowy.

Członkowie Zarządu Stowarzyszenia, którzy pełnią swoje funkcje od początku istnienia LGD posiadają bogate doświadczenie w pozyskiwaniu i realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych pozwalających na rozwój obszarów wiejskich. Aktywnie uczestniczą w życiu sektora społecznego na terenie gmin, które reprezentują. Ponadto angażują się w inicjatywy lokalne, a dzięki ich doświadczeniu i zaangażowaniu służą jako przykład do naśladowania dla innych mieszkańców w podejmowaniu oddolnych inicjatyw.

Podobnie gminy członkowskie wchodzące w skład stowarzyszenia, które również realizowały szereg operacji polegających na poprawie jakości życia mieszkańców oraz ich integracji. W latach 2006-2023 gminy realizowały projekty m.in. z programów SAPARD, ZPORR, RPO, EFS, PROW, itd. Część tych projektów była realizowana wspólnie jako partnerstwo tych gmin, a mniejsze projekty gminy realizowały indywidualnie. W wyniku realizacji operacji w ramach wyżej wskazanych programów nastąpił rozwój lokalnej infrastruktury, m.in. wybudowano i zmodernizowano drogi, kanalizacje, wodociągi oraz obiekty użyteczności publicznej, takie jak: obiekty sportowe, kulturalne, rekreacyjne, świetlice i place zabaw czy też przeprowadzono rewitalizację kościołów oraz rynków w miejscowościach na obszarze LGD.

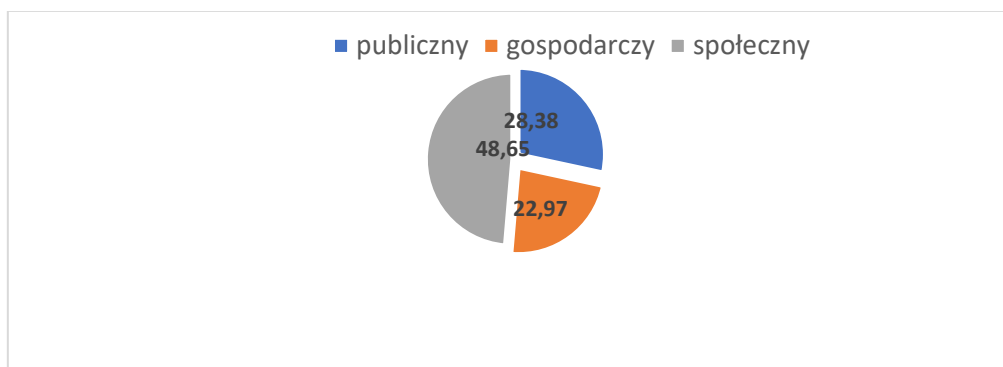
Doświadczone Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” zamierza kontynuować swoją politykę w okresie 2023-2027, ukierunkowując się na turystykę, przedsiębiorczość, włączenie osób młodych oraz seniorów w życie społeczne, wykorzystując specyficzne cechy obszaru. Ponadto bliskość przestrzenna, historyczna i społeczna będzie służyć wzmocnieniu potencjału kulturowego i społecznego mieszkańców obszaru. Zbudowany model partnerstwa owocuje dobrą współpracą pomiędzy przedstawicielami poszczególnych sektorów, czego efektem były i będą realizowane projekty.

1.3. Ogólny opis struktury LGD

W składzie członków Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko” znajdują się osoby fizyczne oraz prawne – w tym przypadku gminy i organizacje Statut zakłada możliwość rozszerzania składu LGD.

LGD liczy **74** członków w tym jedną organizację pozarządową. Każdą gminę reprezentują przedstawiciele grup interesów sektora tj. publicznego – gminy, społecznego – przedstawiciele organizacji pozarządowych, gospodarczego – rolnicy oraz przedsiębiorcy. „LGD – Przymierze Jeziorsko” jako stowarzyszenie jest organizacją otwartą na nowych członków, preferującą udział osób i organizacji działających na rzecz rozwoju obszaru. Skład członkowski LGD jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli grup docelowych przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w ramach LSR.

Wykres 1. Procentowy udział poszczególnych sektorów Członków Stowarzyszenia.

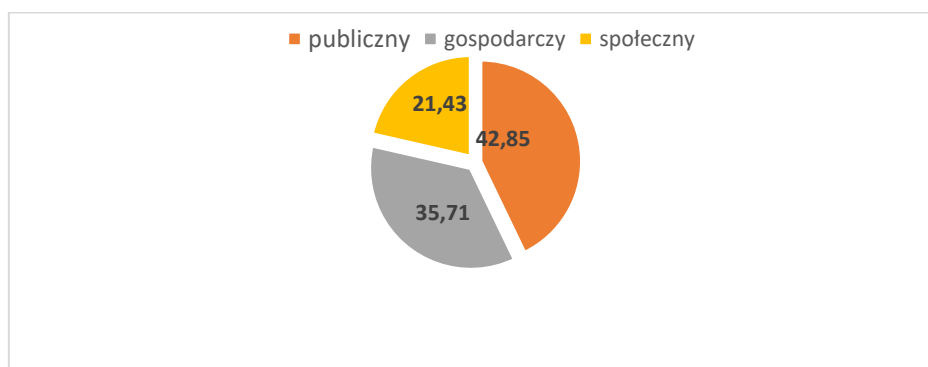

Dzięki zapewnieniu reprezentacji wszystkich grup, ich współpraca przy tworzeniu LSR przełoży się na jej właściwe wdrożenie w przyszłych latach programowania.

1.4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego

Rada Stowarzyszenia, która składa się z Przewodniczącego, 2 Wiceprzewodniczących oraz od 9 do 12 członków wybieranych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie Członków. Skład Rady Stowarzyszenia wybierany jest spośród członków zwyczajnych, którzy posiadają doświadczenie w realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich. Do wyłącznej kompetencji Rady Stowarzyszenia należy transparentny i sprawiedliwy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR.

Wykres 2. Podział składu Rady Stowarzyszenia ze względu na reprezentowane grupy interesu

Skład ten jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i zapewnia taką reprezentację, że **ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie mają więcej niż 49% praw głosu** w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. Ten parytet musi być zachowany każdorazowo na etapie głosowania nad wyborem konkretnej operacji. Ponadto, w składzie Rady znajduje przedstawiciel OSP, kobieta, sołtys, senior oraz rolnik.

Czternastoosobowa Rada LGD w okresie PROW 2014-2020 oceniła **149** wniosków złożonych do LGD, organ okazał się odpowiednio przygotowany z uwagi na to, że **do biura LGD nie wpłynęło żadne**

odwołanie wnioskodawcy od oceny a wszystkie kontrole przeprowadzone przez instytucje wdrażające były bez uwag. Szczegółowy opis kompetencji oraz funkcjonowania organu decyzyjnego zawarty jest w **Regulaminie Rady Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko”**.

1.5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

W Biurze LGD był w obecnej perspektywie i będzie w przyszłej prowadzony **„Rejestr interesów członków Rady Stowarzyszenia”**. Do publicznej wiadomości będą podawane protokoły z posiedzeń Rady Stowarzyszenia zawierające informacje o wyłączenia z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy.

Podczas głosowania nad wyborem projektu dotyczącego podmiotu reprezentowanego przez danego członka Rady, jest on zobowiązany do wyłączenia się z głosowania. Nie dopuszcza się reprezentowania sektora społeczno-gospodarczego przez osoby związane z sektorem publicznym.

Zakazuje się członkostwa reprezentacji członka z sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz zakazuje się łączenia przez osoby fizyczne członkostwa w LGD z reprezentowaniem w niej osób prawnych.

Nie dopuszcza się upoważniania osób trzecich do udziału w podejmowaniu decyzji. Funkcje członków Rady mają być pełnione osobiście, tj. w przypadku osób fizycznych wybranych do Rady – przez te osoby, zaś w przypadku osób prawnych – przez osoby, które na podstawie dokumentów statutowych lub uchwał właściwych organów są uprawnione do reprezentowania tych osób prawnych.

Członkowie Rady są zobligowani do uczestnictwa w programie szkoleń w zakresie oceny wniosków w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji oraz do weryfikowania w formie testu/ egzaminu wiedzy w zakresie zapisów LSR. Zamierza się dyscyplinować członków Rady, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach lub też podczas dokonywania oceny wniosków nie stosują zatwierdzonych kryteriów (dokonują oceny w sposób niezgodny z treścią kryteriów oceny) poprzez zmiany w składzie Rady.

Dyrektor Biura jest osobą, której zadaniem jest czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru operacji w ramach wdrażania LSR, poprawności dokumentacji i zgodności formalnej.

1.6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Zasady i procedury funkcjonowania Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” zostały określone w Statucie uchwalonym w dniu 18 marca 2006r. **Władzami Stowarzyszenia** są następujące organy: **Walne Zebranie Członków (74), Zarząd Stowarzyszenia (9 członków), Rada Stowarzyszenia** (organ decyzyjny – 14 członków) oraz **Komisja Rewizyjna (4 członków)**.

Mimo, że **biuro** nie jest organem Stowarzyszenia to pełni w nim bardzo ważną rolę. Zajmuje się naborami wniosków, udziela doradztwa, prowadzi szkolenia dla wnioskodawców, wspiera Radę w procesie oceny wniosków, odpowiada za dokumentację po naborze. Dodatkowo realizuje plan komunikacji, plan szkoleń, projekty współpracy, aktywizację społeczności i zajmuje się promocją.

Członkowie poszczególnych organów są wybierani spośród członków stowarzyszenia w głosowaniu jawnym przez Walne Zebranie Członków. Jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego z organów władzy LGD. **Kadencja wszystkich władz trwa 3 lata.** Członkowie Rady nie mogą pozostawać z członkami Zarządu oraz członkami Komisji Rewizyjnej w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa i powinowactwa. Dokumentami regulującymi funkcjonowanie Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” są:

➤ **Statut** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Minimalny zakres uregulowań zgonie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym. Organem nadzoru jest Marszałek Województwa Łódzkiego. Dodatkowym organem stowarzyszenia – odpowiedzialnym za wybór operacji - jest Rada. Statut określa kompetencje Rady i zasady reprezentatywności. Określenie Walnego Zebrania Członków jako organu kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji. Statut zawiera Strategia Rozwoju

Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania - Przymierze Jeziorsko” uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków organu decyzyjnego w wyborze operacji (w tym przesłanki wyłączenia z oceny operacji). Statut określa zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz w jej organach.

➤ **Regulamin Zarządu** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu oraz zasady protokołowania posiedzeń.

➤ **Regulamin Komisji Rewizyjnej** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych oraz zasady protokołowania posiedzeń.

➤ **Regulamin Rady Stowarzyszenia** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa m.in.: szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady, szczegółowe rozwiązania dotyczące sposobu wyłączenia członka z oceny operacji, szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków).

➤ **Regulamin Walnego Zebrania Członków** – określa uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków.

➤ **Regulamin Biura LGD** – uchwalany i aktualizowany przez Zarząd. Regulamin określa zasady funkcjonowania Biura Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”, ramowy zakres działania oraz kompetencji pracowników oraz inne postanowienia związane z działalnością Biura LGD.

➤ **Regulamin wynagradzania pracowników** – uchwalany i aktualizowany przez Zarząd, reguluje warunki wynagradzania za pracę, pozostałe świadczenia związane z pracą oraz zasady ich przyznawania.

➤ **Polityka rachunkowości** – uchwalana i aktualizowana przez Zarząd, główne kwestie w niej zawarte to ogólne zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego.

Wszystkie dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD są podane do publicznej wiadomości w biurze oraz na stronie internetowej Stowarzyszenia. Każda aktualizacja dokumentów, które są przyjmowane przez Walne Zebranie Członków jest konsultowana z lokalną społecznością poprzez zamieszczanie projektów tych dokumentów na stronie internetowej i podczas obrad.

Od 2007r. funkcjonuje biuro LGD, które jest jednostką administracyjną i ma za zadanie kierowanie pracami organizacyjnymi i przygotowawczymi. Jego dogodnie położenie, centralnie w stosunku do wszystkich gmin (członków LGD) umożliwi równomierny dostęp wszystkim mieszkańcom obszaru do informacji oraz prowadzonego przez nie doradztwa. W biurze LGD zatrudnione są trzy osoby na stanowiskach: Dyrektor Biura, Specjalista ds. projektów oraz Księgową.

➤ **p.o. Dyrektor Biura** – posiada 9,5 letnie doświadczenie pracy w LGD, odpowiedzialny za prawidłowe zarządzanie sprawami Stowarzyszenia w ramach posiadanych uprawnień i niezastrzeżonych do kompetencji innych organów Stowarzyszenia oraz Biurem.

➤ **Specjalista ds. projektów** – posiada 6 miesięczne doświadczenie pracy w LGD, odpowiedzialny za wsparcie doradcze dla mieszkańców terenu działania LGD, organizację i realizację wydarzeń informacyjno-promocyjnych, spotkań dotyczących aktywizacji mieszkańców oraz szkoleń dla organów LGD.

➤ **Księgową** - posiada 15,5 letnie doświadczenie pracy w LGD, jest zobowiązana do prowadzenia księgowości Stowarzyszenia, według zasad określonych w stosownych przepisach o gospodarce finansowej i rachunkowości, przyjmując na siebie pełną odpowiedzialność w tym zakresie.

Dwóch pracowników posiada doświadczenie zdobyte podczas pracy w LGD w poprzednim okresie programowania. Jako osoby zaangażowane w realizację Lokalnej Strategii Rozwoju pracownicy posiadają niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych. Podział zadań pracowników,

ich obowiązki i uprawnienia są szczegółowo określone w **Regulaminie Biura Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko oraz opisie stanowisk.**

Wyżej wymienione dokumenty określają szczegółowo podział zadań pracowników biura, a także zapewniają adekwatność wymagań przypisanych poszczególnym stanowiskom do przewidzianych obowiązków. Wyznaczono także zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, a także przewidziano metody ich pomiaru. Podobnie jak w przypadku Rady, także dla pracowników biura zaprojektowany został odpowiedni plan szkoleń w celu ich ciągłego rozwoju, podnoszenia wiedzy i kwalifikacji.

2. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

2.1. Położenie

Obszar działalności LGD obejmuje następujące gminy: Burzenin, Pęczniew, Sieradz (obszar wiejski) i Warta. Gminy wchodzą w skład powiatu sieradzkiego: Burzenin, Pęczniew i Warta oraz poddębickiego: gmina Pęczniew. Wszystkie znajdują się w województwie łódzkim. Wszystkie gminy znajdują się nad rzeką Wartą i Zbiornikiem Jeziorsko tworząc spójny obszar LSR.

Pod względem fizyczno-geograficznym (wg. J. Kondrackiego) obszar położony jest w obrębie makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Zachodnia część leży w mezoregionie Wysoczyzny Łódzkiej, środkowa część w Kotlinie Sieradzkiej, a wschodnia w obrębie Wysoczyzny Łaskiej. Obszar w całości położona jest w dorzeczu Warty, której dolina stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Jest on elementem krajowej sieci ekologicznej i jednocześnie stanowi potencjał przyrodniczy do wykorzystania turystycznego.

Obszar wdrażania LSR leży w centrum Polski, w zachodniej części województwa łódzkiego, około 70 km od Łodzi. Obszar posiada położenie peryferyjne w stosunku do większych miast, co negatywnie wpływa na gospodarkę i społeczeństwo. Peryferyzacja, czyli proces marginalizacji obszarów wiejskich na rzecz rozwoju miast, ma szereg negatywnych skutków dla obszarów wiejskich. W wyniku peryferyzacji ludzie opuszczają tereny wiejskie obszaru na rzecz miast w poszukiwaniu lepszych możliwości życiowych i pracy. To prowadzi do zmniejszenia liczby mieszkańców, co z kolei wpływa na lokalne społeczności. Peryferyzacja prowadzi do braku inwestycji w infrastrukturę na obszarach wiejskich, gdyż większość środków i uwagi kierowana jest na rozwój miast. To obejmuje braki w zakresie transportu publicznego, opieki zdrowotnej, edukacji na szczeblu średnim i wyższym czy usług internetowych. Lokalnym samorządom bardzo trudno sprostać potrzebom lokalnej społeczności i sprawić, aby standard życia było podobny do tego w mieście. Peryferyzacja prowadzi do spadku zatrudnienia w rolnictwie, co wpływa na lokalną gospodarkę i prowadzi do ubóstwa. Mimo, że mieszkańcy obszaru prowadzą intensywną gospodarkę rolną to zyskowność spada.

Największą szansą na rozwój obszaru jest turystyka. Jednak oddalenie od Łodzi, Wrocławia powoduje, iż występują znaczne problemy w rozwoju tej dziedziny gospodarki. Turystyka w obszarach oddalonych od dużych miast jest bardziej zależna od sezonowości, co wpływa na stabilność lokalnej gospodarki turystycznej. Widać to nad Jeziorskiem, Wartą, gdzie po sezonie porty, stacje i plaże pustoszeją. To wyzwanie na kolejne lata działalności LGD. Dzięki dobrej lokalnej współpracy stworzono wspólną infrastrukturę turystyczną, jednak w regionie należy skoordynować zdecydowane działania promocyjne i aktywizacyjne, aby turystyka zaczęła generować realne zyski dla ubożających mieszkańców.

Mapa 1. Województwo łódzkie z zaznaczonym obszarem LGD

Obszar uznaje się za dobrze skomunikowany. Przez teren przebiegają ważne szlaki komunikacji samochodowej i kolejowej o znaczeniu zarówno krajowym jak i międzynarodowym.

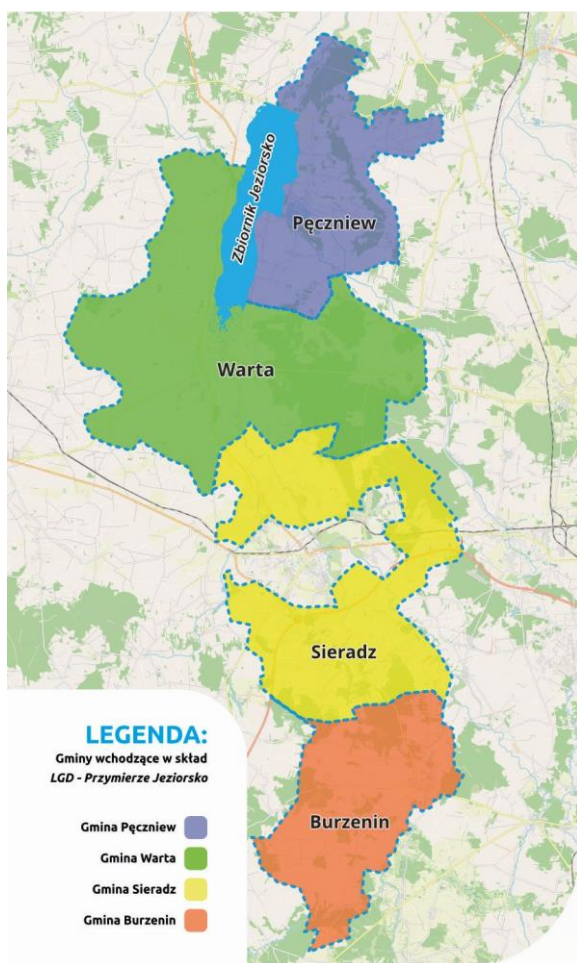
Drogi krajowe i wojewódzkie pełnią funkcję w powiązaniach zewnętrznych, w tym również z miastem Sieradz. Miasto Sieradz nie znajduje się na terenie LSR, ale stanowi ważny element społeczno – gospodarczy. W układzie sieci drogowej Miasto Sieradz odgrywa rolę regionalnego węzła tej komunikacji, zaś w obszarze LSR przebiegają główne drogi wychodzące z tego węzła. Są to:

- droga ekspresowa S-8 z węzłami komunikacyjnymi na obszarze gminy: „Sieradz-Południe” i w części „Sieradz-Wschód”;
- droga krajowa nr 12 – w kierunku Kalisza;
- droga krajowa nr 83 Sieradz-Warta-Koło;
- drogi wojewódzkie: Nr 476 w kierunku Rossoszycy i Poddębic oraz Nr 480 w kierunku Burzenina i Widawy,
- drogi powiatowe: Nr 1765E w kierunku Strońska i Widawy, Nr 1700E w kierunku Warty, Nr 1725E w kierunku Burzenina, Nr 1708E w kierunku Brzeźnia i Nr 4901E w kierunku gminy Zduńska Wola. Problemy obszaru LSR powiązane są z problemami miasta Sieradz, które nie rozwija się tak dynamicznie jak inne miasta regionu. Sieradz dotknięty jest procesem wyludnienia, zwłaszcza wśród młodych ludzi, którzy opuszczają miasto w poszukiwaniu lepszych możliwości zatrudnienia i edukacji w większych aglomeracjach (głównie Wrocławia i Łodzi).

W wyniku braku inwestycji i miejsc pracy, Sieradz cały czas boryka się z problemem bezrobocia, zwłaszcza wśród młodzieży, co negatywnie wpływa na sytuację gospodarczą miasta. Brakuje również dobrze płatnych miejsc pracy dla specjalistów. Innowacyjność firm jest bardzo niska.

Wg. dokumentu pn. „Zaktualizowana lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, programowanie 2021-2027” gminą na obszarze LSR, która zagrożona jest trwałą marginalizacją jest Burzenin. Tak więc na obszarze LSR znajduje się **jedna** gmina zagrożona trwałą marginalizacją.

Mapa 2. Mapa obszaru LGD

Na całym obszarze słabo rozwinięta jest infrastruktura rowerowa. Praktycznie jej brak. Nie ma ani jednej profesjonalnie wyznaczonej trasy dla rowerzystów. Podróż drogami publicznymi jest niebezpieczna i nie zachęca rowerzystów do odwiedzania terenu. Dobre ścieżki rowerowe przyciągają nie tylko młodych, aktywnych turystów, ale także rodziny z dziećmi i osoby starsze. Brak odpowiedniej infrastruktury rowerowej może ograniczyć atrakcyjność regionu dla tych grup. Słaba infrastruktura rowerowa może wpłynąć na wizerunek regionu jako nieprzyjaznego dla rowerzystów, co zniechęci turystów do odwiedzenia tego miejsca. Jeśli infrastruktura rowerowa nie pozwala na łatwy dostęp do atrakcji turystycznych, turystom może być trudniej zwiedzać region i korzystać z dostępnych zabytków, parków czy obiektów kulturalnych. LGD stworzyła we współpracy z członkami 5 bezpłatnych wypożyczalni rowerów. Na chętnych czeka 40 rowerów wraz z kaskami i kamizelkami. Punkty znajdują się w następujących lokalizacjach:

- Gmina Burzenin - Jarocice 5
- Gmina Pęczniew - os. 40-lecia PRL 2 /21 (Restauracja "SUMEX")
- Gmina Sieradz - Dzierlin 85 (Agroturystyka "Mączkowisko")
- Gmina Warta - ul. Terenowa 6 (Restauracja "Pod Wiatrakiem").

Tabela 1. Powierzchnia poszczególnych gmin obszaru

Gmina	Powierzchnia w km2
Burzenin	120,4
Pęczniew	127,8
Sieradz	181,6
Warta	254,3
SUMA	684,1

2.2. Środowisko naturalne

Obszar znajduje się w strefie klimatu przejściowego pomiędzy klimatem morskim i kontynentalnym, dlatego na jego terenie występują częste zmiany pogody. Średnia roczna temperatura powietrza kształtuje się tu na poziomie 7°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, natomiast najzimniejszym luty. W związku z powyższym średnia temperatura w lecie wynosi 17-18°C, a zimą -2°C. Średnioroczna suma opadów w latach 1971-2000 kształtowała się na poziomie 600 mm. Nizinne ukształtowanie terenu pozytywnie wpływa na przepływ mas powietrza. Na terenie dominują wiatry zachodnie. W ostatnich latach obserwuje się niepokojące, globalne zmiany klimatyczne, przejawiające się zwiększeniem częstotliwości ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof naturalnych wywołanych przez silne wiatry, wyładowania atmosferyczne, a nawet trąby powietrzne. Do szczególnych zmian klimatycznych zalicza się przede wszystkim wzrost średniej rocznej temperatury wraz z coraz częściej występującymi falami upałów czy

okresami suszy, jak również przesunięcie występowania największej intensywności opadów z miesięcy wiosennych na miesiące letnie, przy jednoczesnym wzroście nawalnych deszczy.

Największym problemem do roku 2027 i dalej będzie susza, która bezpośrednio oddziaływać będzie na obszar LSR. Susza może mieć znaczący wpływ na rzekę Wartę oraz na ekosystemy i społeczności związane z tą rzeką. Spadek przepływu wody może powodować, że rzeka staje się mniej dynamiczna, co może wpłynąć na siedliska różnych gatunków zwierząt i roślin związanych z rzeką. Niski poziom wody i spadek przepływu mogą prowadzić do zmniejszenia ilości tlenu w wodzie, co z kolei wpływa negatywnie na życie wodne, w tym ryby, bezkręgowce oraz rośliny wodne. Niski poziom wody i spadek przepływu mogą powodować, że zanieczyszczenia gromadzą się w mniejszej ilości wody, co prowadzi do zwiększenia ich stężenia, wpływając negatywnie na jakość wody w Warcie. Susza może wpłynąć negatywnie na rolnictwo na obszarze, gdyż rzeka Warta jest źródłem wody dla nawadniania pól uprawnych. Niewystarczająca ilość wody może prowadzić do mniejszych plonów i strat w produkcji rolnej. Obszar Zbiornika Jeziorsko wraz z rezerwatem ornitologicznym o tej samej nazwie został wytypowany do Obszaru Specjalnej Ochrony w ramach tzw. „Dyrektywy Ptasiej” (występuje tu 25 gatunków ptaków wymienionych w tej dyrektywie) w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000. Jest to ważna ostoja dla ptaków wodno-błotnych, lęgowych i migrujących, których koncentracja sięga niekiedy powyżej 20 tys. osobników. Do obszarów chronionych na obszarze należą:

- Park krajobrazowy w Brodni o powierzchni 3,3 ha,
- Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 29390 ha i obejmuje swym zasięgiem gminę Sieradz, gminę Warta, oraz gminę Pęczniew. Celem Nadwarciańskiego OChK jest ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Warty, a w szczególności naturalnego koryta rzeki Warty;
- Rezerwat leśny Półboru o powierzchni 56,83 ha. Przedmiot ochrony: naturalne fragmenty dąbrowy świetlistej i grądu wraz z licznymi stanowiskami roślin chronionych. Lokalizacja: uroczysko "Woźniki", Leśnictwo Męcka Wola, Nadleśnictwo Sieradz, teren gminy Sieradz. Głównym obiektem chronionym w rezerwacie jest 130-letni drzewostan dębowo-sosnowy z bogatym podszytem i bujnym, wielogatunkowym runem. Stwierdzono tu występowanie niemal 300 gatunków roślin naczyniowych.
- Rezerwat ornitologiczny "Jeziorsko" o powierzchni 2350,6 ha. Przedmiot ochrony jest ostoja ptaków wodnobłotnych, w tym licznie występujących gatunków ptaków rzadkich i chronionych. Lokalizacja to południowa część zbiornika Jeziorsko aż do linii łączącej miejscowość Jeziorsko z miejscowością Brodnia, teren gminy Pęczniew, Gmina Warta. Stwierdzono występowanie ok. 250 gatunków ptaków, w tym 150 lęgowych. W dużej ilości pojawiają się tu mewy, rybitwy oraz różne gatunki siewkowców (m.in. brodziec, biegusy, bataliony, bekasy czajki, sieweczki, szlamiki). W czasie przelotu spotkać można duże stada kilku gatunków gęsi, kaczek, czapli, a także stada czarnych bocianów. Regularnie pojawiają się ptaki nie często obserwowane w kraju, jak: ślepowron, czapla biała, żuraw, ostrogój, siewka złota, siewnica, kulik wielki i mniejszy, bekas dubelt, bekasik płatkonóg szydłodzioby, brodziec pławny, rybitwy, białowąsa, białoskrzydła i wielkodzioba. Spotyka się tu również ptaki drapieżne, jak: sowy, błotniaki stawowe, myszołowy, jastrzębie, sokoły pustułki i sokoły wędrownie, krogulce, kobuzy, rybołowy a nawet potężne bieliki. Zanotowana też obecność ibisa kasztanowatego, warzęchy, czapli nadobnej, szablodzioba, szczydlaka, kormorana małego, mewy orlicy, gęsi egipskiej, kazarki i sterniczki.
- Natura 2000 PLB 100002 o powierzchni 10186,1 ha. Obszar obejmuje zbiornik zaporowy o powierzchni 1700- 4200 ha i głębokości do 2,5 m (wody zajmują 31% powierzchni ostoi) wraz z otaczającymi go terenami. Zbiornik rozciąga się pomiędzy miejscowościami Skęczniew i Warta na długości 16 km w pradolinie Warty i osiąga szerokość do 3,5 km. Zbiornik ma duże znaczenie dla ptaków migrujących. Na terenie ostoi występuje 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 11 innych, cennych i zagrożonych gatunków (nie wymienione w Dyrektywie). Jest to ważna ostoja lęgowych i migrujących ptaków wodno-błotnych.
- Park Krajobrazowy Międzyrzeczka Warty i Widawki - znajduje się na terenie powiatów łaskiego, sieradzkiego, wieluńskiego, zduńskowolskiego i stanowi powierzchnię 25,3 ha. Utworzony został w celu

objęcia szczególną ochroną dla potrzeb dydaktyczno – naukowych i krajoznawczych bezcennego, niepowtarzalnego i swoiście pięknego krajobrazu naturalnych dolin rzecznych Warty, Widawki, Grabi, Niecieczy i Oleśnicy. Cenna biologiczna obudowa rzeki i strumieni, liczne starorzecza, torfowiska i tereny podmokłe z mozaiką dobrze wykształconych zespołów roślinności bagiennej, wodnej i szuwarowej, daje schronienie dla wielu, często bardzo rzadkich gatunków zwierząt. Park Krajobrazowy charakteryzuje się cennymi walorami przyrodniczymi, pięknym krajobrazem, ciekawą geologią oraz dużymi wartościami kulturowymi, co powoduje, że posiada on duże znaczenie naukowo - dydaktyczne i krajoznawcze.

Pomniki przyrody: dęby szypułkowe, dęby bezszypułkowe, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, graby, kasztanowce, klony - jawory, klon zwyczajny, modrzewie europejskie, topole białe, sosny, białodrzewy, bluszcz, buki pospolite, tuja, wierzba biała, bluszcz okalający.

Parki podworskie: Biskupice, Cielce, Chojne, Małków, Mikołajewice, Męccka Wola, Popów, Ustków, Witów, Wolnica Niechmirowska.

Pomniki przyrody nieożywionej:

- Źródło Niechmirów - Jest to pulsujące źródło, doskonały przykład wypływu o charakterze naporowym wód podziemnych.

- Stanowisko dokumentacyjne w Siedlątkowie - Skarpa o powierzchni ok. 10 ha położone jest w granicach Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na terenie Nadleśnictwa Poddębice, na wschodnim brzegu zbiornika Jezioro pomiędzy wsią Siedlątków (zapora boczna okalająca kościół) a wsią Popów (północna granica pola namiotowego). Przedmiot ochrony stanowi skarpa z profilem geologicznym, który uznano za cenny obiekt dydaktyczny. Skarpa jest poddawana naturalnym procesom erozji.

Opis kryterium: Zgodnie z opisem wyżej w 100% gmin obszaru LSR występuje przynajmniej jedna z następujących form ochrony przyrody: park narodowy lub jego otulina, park krajobrazowy lub jego otulina, rezerwat przyrody lub jego otulina, obszar chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000. Pełne potwierdzenie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>.

2.3. Kultura

Infrastruktura kulturalna jest ważnym czynnikiem rozwoju obszarów objętych Lokalną Strategią Rozwoju. Zachowanie dziedzictwa kulturalnego to nie tylko ochrona zabytków, ale również poszerzanie zbiorów bibliotecznych, muzealnych oraz organizowanie przez jednostki kulturalne imprez masowych. Rozwijanie infrastruktury kulturowej pozwala zaspokajać potrzeby społeczne mieszkańców w dziedzinie kultury.

Główny wpływ na kulturę regionu ma niezwykła historia. Obszar sieradzki w początkach historii Polski wspólnie z Łęczyckiem stanowiły jednostkę organizacyjną, nazywaną ziemią łęczycko-sieradzką. W ustawie sukcesyjnej Bolesława Krzywoustego rozpoczynającej rozbicie dzielnicowe (1138-1306) należała ona do tzw. oprawy wdowiej dla księżnej Salomei. Sieradz, Warta to jedno z najstarszych miast w Polsce. Również historia Burzenina sięga roku 1344. Ziemia łęczycko-sieradzka była jedną z czterech dzielnic, które zjednoczył Władysław Łokietek podczas koronacji królewskiej w 1320 r., obok Wielkopolski, Małopolski i Kujaw. W zjednoczonym państwie polskim Sieradzkie zajmowało centralne położenie, co skutkowało tym, że „w znacznie mniejszym stopniu niż inne ziemie było narażone na napaści wrogów zewnętrznych. Region posiada nieodkrytą do dzisiaj przez turystów historię i kulturę, którą należy pokazywać i upowszechniać. Obfituje ona wiele ciekawych wątków, w Warcie np. odbywały się sądy nad czarownicami.

Ważnym elementem struktury kulturowej są obiekty architektury i budownictwa wpisane do rejestru zabytków. Jest w nim zapisane 54 pozycje zabytków nieruchomych. Budynki te są świadkami historii i cennymi pamiątkami po wydarzeniach tamtych lat. Znaczna część zabytków jest modernizowana jednak jeszcze wiele z nich wymaga ogromu pracy i środków.

Ciekawym miejscem, które prezentuje historię i kulturę regionu jest działające w Warcie Muzeum Miasta i Rzeki Warty PTTK. Znajdują się tu eksponaty związane z gospodarką rolną, rzemiosłem, kulturą, ważnymi osobistościami lokalnymi, ludową obrzędowością oraz działalnością ludności podczas II wojny światowej.

Wysoka tożsamość obszaru LGD przejawia się także między innymi dużą liczbą twórców ludowych czy także zespołów ludowych i śpiewaczych. Zespoły te jednak często nie posiadają wystarczających środków na zakup strojów i odpowiedniego wyposażenia instrumentalno -technicznego. Twórcy ludowi reprezentują wszystkie gminy naszego obszaru oraz różnorodne kierunki w sztuce takie jak: haft, koronkarstwo, wycinankarstwo czy wikliniarstwo prezentując się na licznych wystawach, targach i kiermaszach. Ważną rolę w rozwoju edukacji i kultury na obszarze działania LGD stanowią 2 domy kultury, tj. Warckie Centrum Kultury w Warcie i Gminny Dom Kultury w Burzeninie oraz 4 biblioteki, tj. Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Warcie, Gminna Publiczna Biblioteka w Pęczniewie, Gminna Publiczna Biblioteka w Burzeninie oraz Gminna Publiczna Biblioteka w Sieradzu z/s Chałupki Małej. Placówki te są jednocześnie punktami edukacji informatycznej, posiadają czytelnie internetowe, są inicjatorami i organizatorami wydarzeń kulturalnych na swoim terenie. Niektóre z nich są obiektami zabytkowymi, często zaniedbanymi i zniszczonymi wymagającymi dużych nakładów finansowych.

LGD wraz samorządami lokalnymi przez ostatni okres uczestniczyła również w odkrywaniu kultury nowszej. Wiąże się ona np. z historią osadnictwa żydowskiego w regionie, szczególnie Burzeninie i Warcie czy twórczością Stanisława Szukalskiego (zwanego potocznie „Stachem z Warty”). To słynny na całym świecie rzeźbiarz, rysownik, który urodził się w Górze koło Warty. Jednym z przyjaciół artysty był słynny aktor Leonardo diCaprio, który promował jego sztukę po jego śmierci. W 2018 roku Leonardo DiCaprio wraz z Anną Dobrowolską wyprodukowali film dokumentalny poświęcony Szukalskiemu dostępny na platformie Netflix - Walka: życie i zaginiona twórczość Stanisława Szukalskiego. Obszar LSR posiada wiele historii, które czekają jeszcze na odkrycie.

Na obszarze LGD wzrasta zainteresowanie kulturą fizyczną, działa tu 14 klubów sportowych. Coraz więcej mieszkańców na własną rękę uprawia kolarstwo, kajakarstwo, jogging, nordic walking czy aerobic. Brak jest jednak odpowiedniej infrastruktury sportowej. Brakuje siłowni, hal sportowych, kortów, ścieżek nordic walking, itp. Szczególnie trudna sytuacja występuje zimą, gdzie warunki pogodowe nie pozwalają na uprawianie sportów na świeżym powietrzu. We współpracy z gminami LGD stworzyła nowe, innowacyjne produkty turystyczne np. Stand Up Puddle czy narty wodne. Stand up paddle (SUP) to sport wodny, polegający na poruszaniu się po wodzie na specjalnej desce, stojąc na niej i wiosłując jednym wiosłem. Wyciąg do nart wodnych wybudowano w Ostrowie Warckim na Zbiorniku Jeziorsko. LGD w dalszym ciągu musi promować lokalną historię, kulturę ale również tworzyć innowacje na rzecz rozwoju regionu.

Kultura to również tworzenie produktów lokalnych. Udział LGD w tworzeniu marki produktów lokalnych znacznie przyczynił się do budowania rozpoznawalności produktów i regionu. LGD współpracuje z wieloma organizacjami i producentami tradycyjnej, zdrowej żywności tj. zakładami piekarskimi, środowiskiem pszczelarskim, owocowo-warzywnym, rybnym oraz KGW. Ich produkty promowane są podczas imprez krajowych i międzynarodowych. LGD nie ogranicza się jednak tylko do uczestnictwa w tego typu imprezach, ale sama jest organizatorem wydarzeń.

Produkty lokalne, tradycyjne, regionalne:

- „Ryby po pęczniewsku” – P.H.U. „Sumex” Krystyna Łukasik,
- „Pieróg warcki” – „Pod Wiatrakiem” G&K sp. cywilna,
- Sery kozie z Družbina – Pani Katarzyny Olszewskiej,
- Chrzan z pomarańczą – Kowalewski sp. z o.o.,
- Miód z pasieki Daniela Palmy oraz Romana Walczaka,
- Chleb staropolski – Piekarnia „Jeziorsko” E.A. Kopacny,
- Wycinanki regionalne „Lolki i Kozoki Sieradzkie” – plastyk Aleksandra Adamas,
- „Nadwarciański piernik z marchwi” – potrawa przygotowywana przez Koło Gospodyń z Jakubic.

2.4. Charakterystyka demograficzna

Ludność obszaru LGD według faktycznego stanu zamieszkania na 31 grudnia 2020 r. wynosiła 31 635 osób.

Tabela 2. Dynamika liczby ludności w latach 2011 – 2020

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Burzenin	5 648	5 664	5 641	5 600	5 567	5 533	5 521	5 504	5 512	5 369
Sieradz gm. wiejska	10313	10 318	10 400	10 387	10 399	10 468	10 558	10 629	10 706	10 682
Warta gm. miejsko-wiejska	12974	12961	12893	12880	12897	12844	12784	12737	12636	12149
Pęczniew	3 551	3 505	3 522	3 522	3 525	3 512	3 482	3 464	3 478	3435
SUMA	32 486	32 448	32 456	32 389	32 388	32 357	32 345	32 334	32 332	31 635

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W większości analizowanych jednostek terytorialnych odnotowano zmniejszenie się liczby ludności w roku 2020 w stosunku do roku 2011. Wyjątkiem jest gmina Sieradz. Zwiększenie się liczby mieszkańców w gminie Sieradz jest typowe dla jednostek znajdujących się na rubieżach miast. Mieszkańcy miasta Sieradz wyprowadzają się na teren wiejski szukając tam lepszych warunków do życia i rozwoju. Sumarycznie liczba mieszkańców całego obszaru w 2020 w stosunku do roku 2011 zmniejszyła się zaledwie o 242 osoby. Jednak biorąc pod uwagę tylko trzy gminy tj. Burzenin, Pęczniew i Warta ilość osób zmniejszyła się o 730 osób. Jest to niezwykle niekorzystna tendencja. Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają wysokość przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem ludności na dany teren i odpływem z niego).

Tabela 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w: gminach obszaru LGD oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Burzenin	-5,83	-3,90	-6,35	-3,73	-6,09	-3,06	-6,70	-4,00	-2,91	-2,35
Sieradz gm. wiejska	1,07	-0,39	-0,48	-1,82	-0,96	-0,38	-0,10	0,19	-1,97	-0,28
Warta gm. miejsko-wiejska	-2,16	-2,86	-5,35	-2,56	-1,79	-3,42	-4,99	-4,08	-4,96	-7,39
Pęczniew	-3,61	-8,68	-5,36	0,29	-6,26	-2,84	-9,12	-3,42	-6,35	0,29

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W analizie porównawczej w latach 2011 – 2020 przyrost naturalny w prawie wszystkich analizowanych JST był przeważnie ujemny. W tabeli poniżej kolorem niebieskim oznaczono wartości dodatnie przyrostu naturalnego oraz „0”, nie jest ich wiele. Ujemny przyrost naturalny co roku odnotowywano w gminach: Burzenin, Warta oraz całym województwie łódzkim. Rosnący ujemny przyrost naturalny w województwie łódzkim na przestrzeni badanych lat pokazuje skalę problemu w regionie. Ujemny przyrost naturalny na obszarze LDG nie jest zatem cechą wyjątkową i dotyczy całego powiatu poddębickiego, sieradzkiego, jest również charakterystyczny dla całego województwa łódzkiego.

Czułym miernikiem zmian sytuacji społeczno-gospodarczej jest migracja. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową. Migracje ludności są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności danego regionu. „Migracjami (lub wędrówkami)

ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności”.¹ W niemal wszystkich gminach poddanych analizie wskazuje się wartości ujemne. Wyjątkiem jest oczywiście gmina Sieradz, gdzie widoczny jest przyływ mieszkańców z miasta Sieradz.

Tabela 4. Saldo migracji ogółem na obszarze LGD oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Burzenin	20	1	24	-17	bd*	-14	36	-7	15	-16
Sieradz gm. wiejska	105	24	50	26	bd*	40	63	61	95	95
Warta gm. miejsko-wiejska	6	3	-40	0	bd*	20	-4	14	-22	-41
Pęczniew	-6	-7	0	-11	bd*	-7	1	-7	-2	9
województwo łódzkie	-1 891	-1 828	-2 678	-2 045	bd*	-1 417	-1 789	-1 859	-2 510	-1 672

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne), bd* – brak danych

Tabela 5. Kryterium - Migracje na obszarze LSR

Jednostka terytorialna	Zameldowania (liczba osób) 2020	Wymeldowania (liczba osób) 2020	Liczba ludności w 2020 – stan na koniec grudnia (liczba osób)
Burzenin	34	50	5369
Sieradz gm. wiejska	172	77	10682
Warta gm. miejsko-wiejska	102	143	12149
Pęczniew	45	27	3435
SUMA	353	297	31635
Wskaźnik kryterium			3,71

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 15 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Osoby w wieku produkcyjnym dzielimy na dwie kategorie: osoby mobilne oraz osoby niemobilne. Osoby mobilne charakteryzują się gotowością do podjęcia zmian w swoim życiu zawodowym, zmianą pracy, stanowiska pracy, chęcią przekwalifikowania się, nabycia nowych umiejętności. Osoby znajdujące się w przedziale wiekowym produkcyjnym niemobilnym to osoby, które nie wykazują chęci do zmiany pracy, stanowiska pracy, nie są zainteresowane zdobyciem nowych kwalifikacji zawodowych.

¹ Definicja zaczerpnięta z „Materiałów dydaktycznych Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ”
www.demografia.uni.lodz.pl

Tabela 6. Ludność w podziale na lata produkcyjne w 2020 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
		liczba	udział %	liczba	udział %	Liczba	udział %
Burzenin	5 498	965	17,6	3 287	59,8	1 246	22,7
Sieradz gm. wiejska	10 801	2 139	19,8	6 652	61,6	2 010	18,6
Warta gm. miejsko-wiejska	12 510	2 144	17,1	7 492	59,9	2 874	23,0
Pęczniew	3 478	611	17,6	2 082	59,9	785	22,6
województwo łódzkie	2 437 970	416 152	17,1	1 420 323	58,3	601 495	24,7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dane pokazują, że ilość osób w wieku poprodukcyjnym na całym obszarze jest duża. Udział ten będzie się zwiększał przez osoby będące jeszcze dzisiaj w wieku produkcyjnym. Widoczna jest natomiast bardzo mała ilość osób w wieku przedprodukcyjnym. W horyzoncie czasowym, obejmującym najbliższe lata, zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej w całym województwie łódzkim, jak i na obszarze LGD, będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach. Do tych procesów zaliczamy:

- zmieniony model rodziny (małodzieństwo rodzin, samotne rodzicielstwo);
- wzrost liczby rozwodów i związków nieformalnych;
- wzrastający odsetek małżeństw bezdzietnych;
- opóźnianie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka;
- wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych;
- ujemny przyrost naturalny i malejąca dzietność;
- spadek liczby małżeństw;
- wzrost przeciętnej długości życia;
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Dodatkowo, w roku 2020 zanotowano dużą umieralność ludzi z powodu wirusa SARS – Covid 19, przy jednoczesnym spadku ilości porodów. Ujemny przyrost naturalny jest zatem jednym z głównych problemów obszaru w wymiarze społecznym i gospodarczym. Problem dotyczy ogólnie całej Polski. Prognozy GUS² wykonane w 2017 roku (na podstawie danych z lat 2013 – 2014) wskazują, iż liczba ludności zamieszkującej obszar LGD do roku 2030 będzie stopniowo maleć. Są to jednak pewne przypuszczenia, które nie muszą się sprawdzić.

Tabela 7. Prognoza liczby ludności na lata 2019 – 2030 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Burzenin	5 506	5 502	5 498	5 495	5 492	5 485	5 481	5 474	5 465	5 458	5 451
Sieradz gm. wiejska	10 649	10 695	10 737	10 782	10 825	10 866	10 903	10 941	10 974	11 008	11 032
Warta gm. miejsko-wiejska	12 670	12 629	12 591	12 552	12 510	12 467	12 424	12 375	12 323	12 272	12 219

² „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia „Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050” oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050.”

Pęczniew	3 474	3 462	3 450	3 437	3 426	3 415	3 405	3 395	3 382	3 371	3 360
----------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Dokonano analizy porównawczej prognozowanej liczby mieszkańców w latach 2020 - 2030. W żadnej z gmin nie prognozuje się drastycznych zmian w liczbie mieszkańców. Największy spadek ilości mieszkańców spodziewany jest w gminie Warta. Najwyższy wskaźnik prognozuje się dla gminy Sieradz. Tam liczba mieszkańców będzie stale rosła jednak dynamika osłabnie. Zwiększać się będzie udział osób starszych w ogóle społeczeństwa.

2.5. Gospodarka

W tabeli zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, przeprowadzono analizę porównawczą obszar LGD. W badanym przedziale czasowym odnotowujemy wzrost ilości podmiotów gospodarczych we wszystkich JST. Największy przyrost wystąpił w gminie Sieradz (304 podmioty).

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza w latach 2011 – 2020

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Różnica
Burzenin	338	349	365	374	380	387	390	403	409	430	92
Sieradz gm. wiejska	621	624	663	696	726	755	780	846	879	925	304
Warta gm. miejsko-wiejska	785	800	800	785	806	819	831	851	890	916	131
Pęczniew	200	205	199	212	215	205	202	196	209	242	42

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest **poziom aktywizacji gospodarczej** liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

Tabela 9. Poziom aktywizacji gospodarczej w na obszarze LGD w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Różnica
Burzenin	598	616	647	668	683	699	706	732	742	782	184
Sieradz gm. wiejska	602	605	638	670	698	721	739	796	821	856	254
Warta gm. miejsko-wiejska	605	617	620	609	625	638	650	668	704	732	127
Pęczniew	557	577	567	601	610	581	575	562	603	695	138

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na przestrzeni badanych lat we wszystkich analizowanych gminach obserwowany jest wzrost wartości wskaźnika. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik we wszystkich badanych latach odnotowuje gmina wiejska Sieradz: 856 punktów w 2020 roku. Wskaźnik aktywizacji gospodarczej wzrastał w badanych latach począwszy od 2011 r. w różnym tempie.

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks **PEAI** (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczany jako procentowa zmiana ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAi powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Okres od roku 2010 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAi bardzo często jest większy niż 4%, a gminach wiejsko – miejskich często przekracza 9%.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej, a indeksem PEAI. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego, natomiast PEAI obrazuje aktualną dynamikę.

Tabela 10. Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach (2017/2020) – analiza porównawcza gmin

Jednostka terytorialna	Saldo ilości firm w ostatnich trzech latach	
	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAI
Burzenin	40	10,72%
Sieradz gm. wiejska	145	15,92%
Warta gm. miejsko-wiejska	85	12,64%
Pęczniew	40	20,97%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Według powyższych obliczeń najwyższy wskaźnik PEAI wśród analizowanych gmin przypada w gminie wiejskiej Pęczniew - aż 20,97% oznacza to, że na terenie gminy występuje gwałtowny rozwój gospodarczy. W ciągu trzech lat przybyło 40 nowych podmiotów gospodarczych. We wszystkich gminach wskaźnik jest większy niż 9% co oznacza korzystną koniunkturę gospodarczą.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany pandemią wirusa COVID-19 oraz wojną na Ukrainie w całym kraju następuje zmniejszenie liczby zakładanych przedsiębiorstw oraz obserwuje się coraz więcej takich, które zawieszają bądź zamykają prowadzoną dotychczas działalność gospodarczą. Sytuacja w analizowanych JST tego nie odzwierciedla. Na ten moment jednak bardzo trudno jest przewidzieć, jak bieżące wydarzenia zmienią strukturę gospodarczą.

Na całym obszarze dominuje działalność w sektorze prywatnym, którego udział wynosi 96,6 % ogólnej liczby podmiotów, z czego 82% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Udział podmiotów z poszczególnych sekcjach PKD wskazuje, że najwięcej przedstawicieli podmiotów gospodarczych znajdują się odpowiednio w sekcji G (handel i naprawy samochodów), sekcji F (budownictwo), sekcji C (przetwórstwie przemysłowym) i sekcji H (transport i gospodarka magazynowa). 97% przedsiębiorstw tego sektora to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Struktura wskazuje na problemy które pojawiają się. Upada wiele małych sklepów na terenach wiejskich. Spowodowane jest to m.in.: wzrostem konkurencji ze strony dyskontów, zmianą preferencji konsumentów na korzyść zakupów w większych sklepach, wyższymi kosztami utrzymania małych sklepów w porównaniu z dużymi sieciami. Na początku roku 2023 widoczne jest również duże spowolnienie w budownictwie, co również przełoży się na problemy małych firm budowlanych. Problemem jest również mała innowacyjność firm na obszarze. Cieszy aktywność samorządów w tym zakresie. Gmina Warta zorganizowała regionalne targi Odnawialnych Źródeł Energii SUN AIR COOPERATION. Tematem targów była promocja innowacyjnych rozwiązań i urzędzeń w turystyce, gospodarce oraz na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii w budownictwie pasywnym. Szczególny nacisk położony był na rozwój elektromobilności w Polsce. Mieszkańcy, samorządy, organizacje miały dostęp do wiedzy, która może być wykorzystana przy tworzeniu tzw. inteligentnych wioski. Innowacyjność, kreatywność pomoże w kształtowaniu lepszej przestrzeni do życia i pracy.

Ważniejsze podmioty gospodarcze na obszarze to m.in.:

W gminie Burzenin:

- Ośrodek Wypoczynkowy Sportowa Osada (Strumiany),
- Bank Spółdzielczy w Burzeninie,
- zakłady konfekcyjne, dziewiarstwo („GENA”, PPH "BOGG", "WARTEX") w Burzeninie,
- Zakład Produkcji Włóknin ALMIR”,
- PPH "POLFLAK – zakład przetwórstwa,
- skupy złomu, („ZBYNIO”; „KOMA-MET”, "OLMET", „P.PH.U. PROFILMAR”),

- Centrum Zaopatrzenia Rolnictwa i Budownictwa "Lamorski ROL-BUD" - węgiel, nawozy, stal, materiały budowlane,
- Zakład robót wodociągowo - kanalizacyjnych i ogólnie - budowlanych, „WOD- KAN”,
- 2 podmioty produkujące palety i opakowania drewniane, produkcja więźb dachowych, drewno budowlane, wyroby tartaczne (PPHU "BARTOSZ", PPHU "IZA") w Burzeninie,
- Stacja paliw - Firma Handlowa "MAXMAD" SJ. w Burzeninie.

W gminie Pęczniew:

- PPHU Konrad (firma bieliźniarska istniejąca od 1990 r.) w Pęczniewie,
- PPH Azal (firma bieliźniarska istniejąca od 1994 r.),
- PPHU Lido (roboty ziemne) w Pęczniewie,
- GS Samopomoc Chłopska w Pęczniewie,
- Młyn gospodarczo – zbożowy w Pęczniewie,
- Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie,
- Bank Spółdzielczy Poddębice o/Pęczniew,
- Zakład Budowlany Marek Urbaniak w Pęczniewie,
- Ośrodek Wypoczynkowy „SUMEX” Krystyna Łukasik w Wylazłowie,
- Elektrownia Wodna „Jeziorsko”,
- Stacja Paliw „MAGROL” w Pęczniewie.

W gminie Sieradz:

- Zajazd „Na Pół Boru” Włodzimierz Nowiński (Stawiszczce),
- Usługi transportowe Bogdan Kaliński,
- Piekarnia „Dzierlin”,
- Zakład drogowy „BUD-TRANS” w Męckiej Woli,
- Przedsiębiorstwo wielobranżowe „ANPOL” w Biskupicach,
- P.P.H.U. „Interlech” Sp. z o.o. w Dąbrówce,
- P.P.H.U. „Wtórmat” w Chojne,
- „ARSEN” Sp. z o.o. w Grabowcu,
- Firma Produkcyjno Handlowo Usługowa „Firma Matusiak” w Chojne,
- Zakład Usługowo Handlowy „Ochęcki”,
- Firma Transportowa „ARKO” w Chwałupiu Małym,
- Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy „Ochęcki” w Chwałupiu Małym,
- P.P.H.U. „HEN-ROM” w Chojne,
- P.P.H.U. „GRAYAN” w Chwałupiu Małym,
- Usługi transportowe Posiewała Leszek w Chwałupiu Małym.

W gminie Warta:

- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „NOWUM” Stanisław Nowicki w Warcie,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Warcie,
- Piekarnia Elżbieta i Andrzej Kopaczy w Jeziorsku,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Cielcach,
- Firma Handlowo-Usługowa „INSTAL” Marek Lewandowski w Miedzach,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „POLCIAST” Janusz Lipiński i Florian Sobczyk w Warcie ul. Kościuszki,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno -Handlowo-Usługowe „UNIKAT” Bogumił Kamiński w Warcie,
- PHU „IGA” Leszek Ignasiak w Warcie ul. Kaliska 13 15,
- Bank Spółdzielczy Warta,
- Bank Spółdzielczy w Szadku,
- Młyn zbożowy – Grzegorz Kopacki w Proboszczowicach.

We wszystkich badanych firmach stwierdzić można brak innowacyjności produktowej i procesowej.

Dochody budżetów gmin należą do niskich. Oto wskaźnik g w poszczególnych JST:

Tabela 11. Wskaźnik G - podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2020 r.

Kod Gminy				Gmina	wskaźnik G na rok 2020
10	14	05	2	BURZENIN	1 057,44
10	14	08	2	SIERADZ	1 500,38
10	14	09	3	WARTA	974,80
10	11	02	2	PĘCZNIĘW	1 188,41
średnia arytmetyczna					1 180,26

Dochód podatkowy na obszarze LSR – wskaźnik kryterium = 3,17.

Tabela 12. Kryterium - Przedsiębiorczość na obszarze LSR, Udział przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 50 pracowników na obszarze LSR w liczbie mieszkańców LSR, według stanu na koniec 2020r.

Jednostka terytorialna	PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON -> P2315 Podmioty wg klas wielkości -> 2020 -> Klasy wielkości: 0-9 i 10-49	Liczba ludności w 2020 – stan na koniec grudnia (liczba osób)
Burzenin	429	5369
Sieradz gm. wiejska	919	10682
Warta gm. miejsko-wiejska	914	12149
Pęczniew	254	3435
SUMA	2 516	31635
Wskaźnik kryterium		3,14

2.6. Rolnictwo

Rolnictwo na terenie obszaru jest bardzo rozdrobnione. Niemal połowa gospodarstw prowadzących działalność rolniczą dysponuje powierzchnią użytków rolnych nie większą niż 5 ha, a kolejna jedna trzecia gospodarstw powierzchnią od 5 do 10 ha. W dyspozycji największych gospodarstw (powyżej 15 ha) jest 30% łącznej powierzchni użytków rolnych. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolną wynosi dla powiatu sieradzkiego 7,17 ha, czyli niewiele mniej niż średnia krajowa. Ponad dwie trzecie powierzchni upraw stanowią zboża podstawowe i mieszanki zbożowe, przede wszystkim żyto (25%), pszenica ozima (13%), mieszanki jare (9%) i pszenżyto (8%). Jedną piątą powierzchni upraw stanowią uprawy ziemniaków, głównie w Warcie. Warzywa gruntowe zajmują 2% łącznej powierzchni upraw, czyli dwukrotnie więcej niż przeciętnie w kraju. Uprawa warzyw jest szczególnie istotna w gminie Warta (4%). Największy udział mają kapusta, marchew, cebula, ogórki i buraki ćwikłowe. Sady również zajmują niewielką powierzchnię. Dominacja gruntów rolnych i leśnych odgrywa ważną rolę gospodarczą i środowiskową, kształtując charakter krajobrazu, a obszary leśne stanowią także ważny czynnik kreowania zachowań społecznych, poprzez ich funkcję rekreacyjną. Ponadto, rolnicy unowocześniają swoje gospodarstwa poprzez zakup środków trwałych oraz modernizację budynków gospodarczych.

W związku z tym, iż ten dział gospodarki należy do wrażliwych, następuje również powolny rozwój agroturystyki i związana z tym produkcja zdrowej, tradycyjnie wytwarzanej żywności.

Największym problemem rolnictwa na obszarze jest brak innowacyjności. Gospodarstwa rolne mają małą skalę, co utrudnia wprowadzenie nowoczesnych technologii czy systemów zarządzania. Słabe powiązania między sektorem rolnym obszaru a instytucjami naukowymi i badawczymi ograniczają transfer wiedzy oraz wprowadzenie innowacji na pola uprawne i do gospodarstw hodowlanych. Część rolników jest niechętna do wprowadzania zmian i innowacji ze względu na tradycyjne podejście do rolnictwa, lęk przed ryzykiem czy brak świadomości korzyści płynących z innowacji. W kolejnych latach działalności LGD należy dołożyć wszelkich starań do zainicjowania współpracy rolników z sektorem badawczo - rozwojowym. Dobrym pomysłem będą wyjazdy na targi rolnictwa i inne tego typu wydarzenia.

2.7. Turystyka

Od początku działalności LGD prowadzona turystyka jest jednym z najważniejszych celów działalności. Ożywienie turystyki na rzece Warcie spajało i spaja Grupę. Przez ten czas wiele się zmieniło. W gminie Warta i Pęczniew powstały jedne z najnowocześniejszych portów jachtowych w Polsce. Plaże, tor do nart wodnych, hala wystawiennicza, camping tworzą niezwykłą infrastrukturę w centralnej Polsce. Do tego dochodzą stacje kajakowe, wieże widokowe. To wszystko powstało w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Zdaniem wielu pasjonatów żeglarstwa Jeziorsko posiada najlepszą infrastrukturę tego typu w Polsce. Przedsiębiorcy również docenili program rozwoju obszaru. W Ostrowie Warckim, Warcie, Włyniu powstały nowe hotele z bazą gastronomiczną. Rozwój następuje również w gminie Burzenin, gdzie baza turystyczna w Strumianach intensywnie się rozwija. Coraz więcej osób zainteresowanych jest inwestowaniem w regionie.

To właśnie rzeka i zbiornik Jeziorsko są najważniejszymi zasobami turystycznymi obszaru LSR. Rzeka Warta i jej okolice oferują liczne atrakcje przyrodnicze, takie jak malownicze krajobrazy, różnorodne siedliska oraz bogactwo flory i fauny. To przyciąga miłośników przyrody, wędkarzy oraz obserwatorów ptaków. Warta i Jeziorsko umożliwia uprawianie różnych sportów wodnych, takich jak kajakarstwo, żeglarstwo czy wspomniany wcześniej stand up paddle. To może przyciągać turystów poszukujących aktywnego wypoczynku na wodzie. Wzdłuż rzeki Warty można w kolejnych latach wytyczyć ścieżki rowerowe i piesze, które umożliwiają turystom aktywne zwiedzanie regionu. Dobre połączenie szlaków rowerowych i pieszych z innymi atrakcjami turystycznymi może dodatkowo przyciągnąć więcej turystów. Wyjątkowo ważne staje się organizowanie imprez i wydarzeń związanych z rzeką Warta, takich jak festiwale, zawody sportowe czy wyprawy kajakowe. Może to przyciągać turystów z różnych miejsc i zwiększać zainteresowanie regionem.

Na obszarze brakuje miejsc campingowych wysokiej klasy. Jedynym takim miejscem jest Ostrów Warcki. Rosnąca moda na luksusowe campingi, często nazywane "glampingami" (od połączenia słów "glamour" i "camping"), odzwierciedla zmieniające się potrzeby i oczekiwania turystów, którzy poszukują wyjątkowych i komfortowych doświadczeń na łonie natury. Glampingi oferują wyższy standard zakwaterowania niż tradycyjne kempingi, łącząc komfort luksusowych hoteli z pięknem przyrody. Przykłady takich obiektów to namioty safari, domki na drzewach, jurty czy kapsuły zawieszane nad ziemią. Glampingi często kładą nacisk na personalizację i indywidualizację doświadczeń dla swoich gości. Może to obejmować unikalne atrakcje, usługi, zajęcia czy tematyczne aranżacje, które pozwalają turystom spersonalizować swój pobyt. Campingi niższej kategorii są usytuowane jedynie na zachodnim brzegu Jeziorska. Tutaj również zapotrzebowanie turystów rośnie co można w łatwy sposób wykorzystać.

W dalszym ciągu niewykorzystana pozostaje kultura regionu dla rozwoju produktów turystycznych. Chodzi szczególnie o wykorzystanie strefy śródmiejskiej Warty oraz rynku w Burzeninie. O ile w Warcie od lat prowadzona jest systematycznie rewitalizacja to centrum Burzenina wymaga działań modernizacyjnych. Wprowadzenie w te strefy działalności teatralnej, muzycznej daje niezwykle możliwości rozwoju turystyki.

Dobrym przykładem są koncerty odbywające się cyklicznie w przestrzeni klasztoru w Warcie. Wykorzystanie historii, kultury pomoże ożywić turystykę w miesiącach chłodniejszych.

Problemem dla rozwoju turystyki na rzece Warcie i Jeziorsku może okazać się zmiana klimatu. Ocieplenie, susze powodują zmniejszenie ilości wody w rzece. Coraz częściej występują wykwity sinic, co spowodowane jest temperaturą wody i dużą ilością substancji organicznej.

Kluczem do rozwoju turystyki na całym obszarze może być wykorzystanie „inteligentnej wsi” (smart village). Inteligentna wieś, która łączy innowacje technologiczne i społeczne z tradycyjnymi wartościami wiejskiego życia, może odegrać kluczową rolę w budowaniu produktów turystycznych. Oto kilka sposobów, w jaki inteligentna wieś może wspierać rozwój turystyki:

- Dostęp do informacji: technologie cyfrowe, takie jak aplikacje mobilne, strony internetowe czy media społecznościowe, mogą ułatwić turystom dostęp do informacji na temat atrakcji, wydarzeń czy usług oferowanych na obszarze LSR.

- Smart rozwiązania: innowacje, takie jak inteligentne oświetlenie, systemy zarządzania energią czy sieci szerokopasmowe, mogą poprawić komfort i bezpieczeństwo turystów, jednocześnie zmniejszając ślad ekologiczny.

- Eko-innowacje: inicjatywy związane z ochroną środowiska, takie jak ekologiczne budownictwo, odnawialne źródła energii czy gospodarowanie odpadami, mogą przyciągnąć turystów zainteresowanych zrównoważonym rozwojem.

- Autentyczność i dziedzictwo: inteligentna wieś może promować lokalne dziedzictwo kulturowe, historyczne i naturalne poprzez edukację, wydarzenia czy projekty społeczne, które wzbogacą ofertę turystyczną.

- Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami: inteligentna wieś może wspierać rozwój lokalnych przedsiębiorstw, takich jak agroturystyka, restauracje serwujące lokalne potrawy czy warsztaty rzemiosła, które stanowią istotny element oferty turystycznej obszaru.

- Wsparcie dla osób niepełnosprawnych: technologie asystujące, takie jak wirtualne przewodniki czy mapy dostępności, mogą uczynić wiejską turystykę bardziej przyjazną dla osób z różnymi potrzebami i ograniczeniami.

- Tworzenie społeczności: inteligentna wieś może wspierać tworzenie sieci współpracy między mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i władzami lokalnymi, co przyczyni się do opracowywania spójnych strategii promowania turystyki na terenie wsi.

Wykorzystać należy również narzędzia sztucznej inteligencji.

- Innowacje w zakwaterowaniu: inteligentna wieś może promować rozwój nietypowych i innowacyjnych form zakwaterowania, takich jak domy pasywne, campingi czy modułowe konstrukcje, które zaspokoją potrzeby wymagających turystów i wpłyną na atrakcyjność regionu.

Nasze LGD chce być prekursorem w budowaniu produktów turystycznych z wykorzystaniem "inteligentnych wsi"

Infrastruktura turystyczna tworzy przyjazne warunki do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w następnych latach. Doceniają to sami mieszkańcy, którzy podczas spotkań warsztatowych przeprowadzonych przez LGD wskazywali, że szlaki i infrastruktura turystyczna to jeden z głównych atutów obszaru LSR.

2.8. Rynek pracy

Mieszkańcy obszaru LSR utrzymują się głównie z pracy w rolnictwie oraz w branży handlowej, przetwórstwie i drobnych usługach. Część mieszkańców, zwłaszcza z centrów turystycznych i z miejscowości sąsiadujących z nimi, znajduje zatrudnienie w obsłudze ruchu turystycznego. Wielu mieszkańców znajduje pracę w Sieradzu, Zduńskiej Woli i Łodzi. Droga S8 ułatwiają transport do pracy w całym regionie.

Bezrobocie poprzez zubożenie materialne wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych – najbardziej poważny jest jego wpływ na życie rodzinne. W 2020 roku obserwujemy wzrost poziomu bezrobocia. Rok 2020 był początkiem pandemii, która dotknęła całą Polskę. Pogarszająca się sytuacja na rynku pracy to prawdopodobnie jej efekt. Pandemia mocno zmieniła rynek pracy nie tylko pod względem liczby ofert pracy, ale także pod względem najbardziej poszukiwanych zawodów. W pierwszej kolejności firmy likwidowały plany zwiększenia zatrudnienia, a nie faktyczne zatrudnienie. W najtrudniejszym okresie pandemii próbowano na wszystkie możliwe sposoby utrzymać zatrudnienie korzystając np. z urlopów, przerw eksploatacyjnych. Wsparcie dla firm ze strony państwa było często uzależnione od utrzymania zatrudnienia. Szacuje się, że większe zwolnienia pracowników mogą być odłożone w czasie. Będzie to związane z terminem zobowiązań, na bazie których firmy dostały pomoc. Zwolnienia w usługach mogą być spowodowane również szybkim rozwojem sztucznej inteligencji. Wiele zawodów przestaje być potrzebnych. Widać to np. w branży IT, gdzie z początkiem 2023 pracę straciło około 30% informatyków. Część programów komputerowych piszą modele sztucznej inteligencji. Spadek zatrudnienia widoczny jest też w branży poligraficznej, gdzie większość usług jest świadczona on-line oraz przez sztuczną inteligencję. Rok 2023 zapoczątkował nieodwracalne zmiany na rynku pracy.

Tabela 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2011-2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Burzenin	10,4	11,6	12,2	10,6	10,4	7,4	6,1	6,0	5,5	5,4
Sieradz gm. wiejska	8,3	8,3	8,6	7,6	6,5	4,9	4,1	4,1	4,0	4,6
Warta gm. miejsko-wiejska	10,1	9,9	10,7	9,5	8,2	6,8	4,6	4,6	4,6	5,1
Pęczniew	8,0	9,1	9,6	10,8	9,0	8,8	6,8	5,8	5,8	5,6
województwo łódzkie	8,6	9,5	9,7	8,1	7,2	6,0	4,9	4,5	4,1	4,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Zdecydowanie najwyższe bezrobocie na badanym terenie występuje w gminie Pęczniew i Burzenin. W tabeli powyżej kolorem niebieskim zaznaczono wartości najwyższe, a kolorem zielonym wartości najniższe w poszczególnych latach. Przedstawione dane wskazują, iż w kolejnych latach można spodziewać się utrzymania poziomu bezrobocia na podobnym lub trochę wyższym poziomie – ze względu na wojnę i recesję w gospodarce.

Znacznym problemem obszaru jest długotrwałe bezrobocie. Wiele osób nie ma ochoty do pracy lub wsparcie państwa jest zbyt duże aby musieli pracować. Należy zwrócić uwagę na bezrobocie wśród kobiet, ponieważ jest to grupa bardziej podatna na bezrobocie długotrwałe. Swoją specyfikę bezrobocie kobiet zawdzięcza silnemu oddziaływaniu przesłanek natury społeczno-kulturowej, związanych z istnieniem zestawów ról społecznych tradycyjnie przypisywanych poszczególnym płciom. Wspomniane zestawy ról determinują sfery aktywności, w jakich określone osoby mogą się realizować bez narażania się na przejawy społecznej dezaprobaty. Patrząc z perspektywy historycznej możemy zauważyć, że ta tendencja w kierunku podziału pracy względem płci okazuje się niezmiernie trwała i pomimo proegalitarnych działań współczesnych społeczeństw we wszystkich niemal wymiarach społecznej aktywności - nadal ma wpływ na dystrybucję zatrudnienia na obszarze działania LSR.

Niezwykle ważnym wskaźnikiem, obrazującym sytuację na rynku pracy jest współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców. Według informacji podawanych przez Główny Urząd Statystyczny, wskaźnik ten opracowywany jest bez uwzględniania osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez

podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Tabela 14. Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Pracujący na 1000 ludności ogółem									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Burzenin	52	50	58	52	54	57	58	65	63	66
Sieradz gm. wiejska	113	126	141	136	155	170	161	163	180	174
Warta gm. miejsko-wiejska	97	102	99	99	96	99	103	96	95	89
Pęczniew	92	104	98	86	86	78	78	bd	83	83
województwo łódzkie	222	220	223	228	230	237	244	250	253	252

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Z przedstawionych danych wynika, iż najwięcej osób pracujących w analizowanych latach przypada na gminę Sieradz. Najniższy wskaźnik odnotowano zaś w gminie Pęczniew. Należy jednak zwrócić uwagę na porównanie do średniej województwa łódzkiego. Wskaźniki gmin Burzenin, Warta i Pęczniew są bardzo niepokojące. Znaczna część mieszkańców nie pracuje zawodowo. Aktywizacja tych osób jest konieczna do rozwoju obszaru.

Tabela 15. Opis kryterium: Udział liczby bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze LSR w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze objętym LSR według stanu na koniec 2020 r.

Jednostka terytorialna	Bezrobotni zarejestrowani w 2020 – stan na koniec grudnia (liczba osób)	Liczby ludności w wieku produkcyjnym w 2020 – stan na koniec grudnia (liczba osób)
Burzenin	177	3329
Sieradz gm. wiejska	307	6789
Warta gm. miejsko-wiejska	379	7431
Pęczniew	127	2086
SUMA	990	19635
Wskaźnik kryterium		3,51

2.9. Główne problemy społeczne

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej umożliwiła zidentyfikowanie najważniejszych problemów przed którymi w najbliższych latach stanie obszar LGD. Zaliczono do nich:

- problem starzejącego się społeczeństwa, stale rosnącej liczby osób niepełnosprawnych, osób z długotrwałą ciężką chorobą. Niekorzystne zmiany demograficzne powodują potrzebę rozwijania w regionie placówek dziennych dla tej grupy osób. Bardzo ważne jest zapewnienie mieszkań chronionych typu mieszkania wspomagane w tym również dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W dalszym ciągu należy kontynuować prowadzenie wsparcia poprzez usługi opiekuńcze jak i specjalistyczne usługi opiekuńcze w zakresie rehabilitacji, psychologii, logopedii. **Osoby starsze nie korzystają z komputerów, Internetu, co sprawia, że są cyfrowo wykluczeni.**
- niezwykle mało osób podejmuje pracę. Współczynnik osób pracujących należy do najniższych w kraju.

- znaczna liczba rodzin, która zmagają się z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych: Istnieje tu potrzeba udzielania odpowiedniego wsparcia w wychowaniu i opiece poprzez edukowanie rodzin.
- ubożenie społeczeństwa i stale utrzymująca się duża liczba osób długotrwale bezrobotnych. Problem ten wymaga kontynuowania działań poprzez realizację programów aktywizujących, prac społecznie użytecznych, robót publicznych, szeroko rozwiniętych kursów i szkoleń, pozyskiwanie inwestorów i wspieranie rozwoju podmiotów już istniejących na terenie obszaru LGD.
- stale rosnące potrzeby w zakresie ochrony zdrowia poprzez kontynuowanie działań prozdrowotnych, również zwiększanie dostępności do specjalistycznych usług medycznych przede wszystkim do rehabilitacji, psychologii i opieki geriatrycznej.
- problem alkoholizmu i przemocy domowej, który powoduje konieczność zwiększania prowadzonej profilaktyki. Zintensyfikowanie dostępności do leczenia i do umożliwienia w szerszym zakresie dostępu do pomocy terapeutycznej, prawnej, psychologicznej, również wspierania ruchu samopomocowego.

Tabela 16. Obliczenie kryterium - Środowiskowa pomoc społeczna na obszarze LSR

Jednostka terytorialna	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 (liczba osób)	Liczba ludności w 2020 – stan na koniec grudnia (liczba osób)
Burzenin	346	5369
Sieradz gm. wiejska	305	10682
Warta gm. miejsko-wiejska	756	12149
Pęczniew	382	3435
SUMA	1 789	31635
Wskaźnik kryterium		4,40

2.10. Wewnętrzna spójność

Celem podrozdziału jest wskazanie wewnętrznej spójności obszaru, zaprezentowanie wyróżniających go cech i czynników, które czynią go społecznie, gospodarczo i środowiskowo spójnym. Wewnętrzna spójność obszaru LSR wynika z następujących uwarunkowań:

1. Walory krajobrazowo – przyrodnicze:

LGD i jej członków łączy rzeka Warta i zbiornik wybudowany w jej biegu – Jeziorsko. Rzeka jest największym zasobem wokół którego od lat budowana jest strategia rozwoju regionu. Przez wiele lat rzeka i Zbiornik Jeziorsko pozostawały niewykorzystanym zasobem województwa łódzkiego. Na odcinku działalności LGD nie występowała żadna uporządkowana infrastruktura turystyczna. Dzięki współpracy mieszkańcy, przedsiębiorcy samorządy potrafili zbudować potencjał regionu w oparciu o istniejące zasoby. Powstały stacje kajakowe, porty jachtowe, hotele, restauracje. Ostatnie 15 lat było przełomowym momentem w historii tej części województwa łódzkiego. Projekty realizowane dzięki współpracy w ramach LGD były wzorcem do naśladowania przez wiele samorządów w Polsce i w Europie. Główny walor krajobrazowo – przyrodniczy jakim jest rzeka dalej spaja wewnątrz obszar i stanowi o jej sile.

2. Potencjał turystyczny

Obszar posiada duży potencjał turystyczny. Jednak nowe czasy to nowe wyzwania i problemy z którymi należy się zmierzyć. Zmiany w sposobie spędzania wolnego czasu po pandemii wymuszają na wszystkich partnerach wypracowania nowych rozwiązań wzmacniających istniejące produkty turystyczne i stworzenie nowych. Jak już wskazano wyżej, rzeka spaja wewnątrz region. Spaja również rynek turystyczny i produkty turystyczne realizowane wzdłuż jej biegu. Wytycznie tras kajakowych, żeglarskich nie byłoby

możliwie bez współpracy samorządów i przedsiębiorców usytuowanych w biegu rzeki. Prowadzona jest wspólna promocja i monitoring rynku turystycznego. Rzeka pozwala w kolejnych latach kreować pomysły na rozwój szlaków rowerowych wzdłuż rzeki. Rzeka przyciąga turystów i buduje wielopłaszczyznowy produkt turystyczny dla różnych grup docelowych. Nad rzeką wypoczywają regionalni turyści chcący schłodzić się w upalne dni, szukający aktywności na kajaku jak i turyści z Azji, którzy obserwują wczesną wiosną kolonie ptaków na mokradłach.

Należy w tym miejscu wspomnieć, że turystyka wykracza poza rzekę. Ciekawa historia kultura ziemi sieradzkiej przyciąga coraz więcej turystów. Miasta i wsie na rzeką Wartą charakteryzują się ciekawymi tradycjami o miejscowości niezwyklej architekturą. To też wyzwanie na kolejny okres. Rozszerzenie rynku turystycznego o nowe produkty związane z kulturą regionu pozwoli na zniwelowanie wielu problemów społecznych i gospodarczych.

3. Problemy gospodarcze na obszarach chronionych:

Obszary chronione stanowią niezwykle zasób turystyczny, ale generuje również spójne dla tego obszaru problemy. Na terenach chronionych obowiązują szczególne przepisy dotyczące zagospodarowania przestrzeni, co utrudnia rozwój infrastruktury, budowę nowych obiektów czy inwestycje w energetykę odnawialną. Na obszarze chronionych istnieją ograniczenia w wykorzystywaniu zasobów naturalnych, takich jak woda, surowce mineralne czy lasy, co wpływa na rozwój lokalnej gospodarki. Nie można tu prowadzić wielu typów działalności gospodarczej co negatywnie wpływa na ilość miejsc pracy. O ile turystyka może być ważnym źródłem dochodów dla gmin zlokalizowanych na terenach chronionych, to zbyt intensywny rozwój turystyki może prowadzić do degradacji środowiska i negatywnych skutków dla lokalnych społeczności. Podmioty na obszarze mają trudności w pozyskiwaniu funduszy na inwestycje związane z rozwojem gospodarczym, ponieważ działania te muszą być zgodne z wymogami ochrony środowiska. Problemy stanowią o spójności obszaru LSR.

4. Spójność administracyjna:

Gmina Burzenin, Sieradz i Warta należą do powiatu sieradzkiego. Jedynym wyjątkiem jest Pęczniew, który należy do powiatu poddębickiego. Jednak gmina Pęczniew znajduje się blisko Sieradza dlatego więzy kulturowe i gospodarcze z ziemią sieradzką są bliższe niż z Poddębicami. Świadczy o tym fakt, że wielu mieszkańców pracuje w Sieradzu. Młodzież dojeżdża do szkół średnich głównie do Sieradza, gdzie oferta edukacyjna jest dużo większa.

5. Spójność kulturalna:

Infrastruktura kulturalna jest ważnym czynnikiem spajającym ten obszar. Zachowanie dziedzictwa kulturalnego to nie tylko ochrona zabytków, ale również poszerzanie zbiorów bibliotecznych, muzealnych oraz organizowanie przez jednostki kulturalne imprez masowych. Rozwijanie infrastruktury kulturowej pozwala zaspokajać potrzeby społeczne mieszkańców w dziedzinie kultury. We wszystkich gminach obszaru LSR występują cenne zabytki objęte ochroną konserwatorską. Wśród nich można wymienić wiele historycznych układów urbanistycznych (Burzenin, Warta), cenną architekturę sakralną (Warta, Chojne, Góra, Siedlątków) i rezydencjonalną, zabytkowe parki i aleje, cmentarze (np. żydowski w Warcie) i miejsca pamięci narodowej. To są atuty, które podnoszą atrakcyjność obszaru i wyróżniają go.

Obszar sieradzki w początkach historii Polski wspólnie z Łęczyckiem stanowiło jednostkę organizacyjną, nazywaną ziemią łęczycko-sieradzką. Cały teren obszaru LSR jest więc spójny pod względem kulturowym i historycznym. Widać to np. w architekturze drewnianej (np. Kościoły w Pęczniewie, Górze). Obszary zurbanizowane miasto Warta, Burzenin, Pęczniew, posiadają podobne zagospodarowanie przestrzenne typowe dla tego obszaru. Sercem miejscowości jest historyczny rynek, od którego rozchodzą się ulice. Mają one charakter prostopadły względem siebie i rynku. W Warcie pozostała zabudowa pochodząca z XV wieku (klasztor Bernardynów z otoczeniem).

Spójność widoczna jest również w daniach serwowanych na obszarze LSR. Podaje się kwas z kapusty, zupę z suszonych owoców, zupę grzybową. Region słynie z produkcji ziemniaka, dlatego jest on używany do wielu dań.

Występują tu również spójne obrzędy. Ciekawym przykładem jest Wigilia. Na choince wieszano ozdoby wykonane z bibuły, pierza, słomy, a także specjalne pieczywko z ciasta jak na kluski. Miało ono różne kształty, zrobione z wałeczków ciasta: serduszka, podkówki, warkoczyki, drabinki, zwierzaki, ludziki. Podczas spożywania wieczerzy zważano na każdy gest, każde słowo i wrócono sobie na przyszłość. Pierwszą łyżkę kapusty gospodarz podrzucał do góry i wszyscy patrzyli, ile grochu (a właściwie fasoli) zatrzyma się na powale. Z tego wnioskowali, jaki będzie urodzaj na te rośliny w zbliżającym się roku. Po wieczerzy gospodarz brał powrósła (te, którymi okręcony był snopek siana lub – wcześniej – snopy zboża) i szedł do sadu obwiązywać drzewa owocowe. Zabieg ten miał zabezpieczyć je od robactwa i zapewnić urodzaj owoców. W tym samym czasie dziewczęta wróżyły sobie o zamążpójściu. Najczęstszą wróżbą było wychodzenie na dwór i nasłuchiwanie – z której strony zaszczeka pies, z tej miały przyjść swaty. Wychodząc na dwór, łapały też sztachety w płocie – która złapała ich parzystą liczbę, znaczyło, że wkrótce wyjdzie za mąż. Zwyczaj ten, choć prawie zamarł, jest w dalszym ciągu znany.

6. Spójność historyczna

Obszar LSR to region o bogatej historii i różnorodnej kulturze, której korzenie sięgają średniowiecza. Przez wieki tereny te były ważnym punktem na mapie Polski, a ich zróżnicowane dziedzictwo kulturowe wpłynęło na rozwój sztuki, architektury, tradycji oraz zwyczajów ludowych. Główny wpływ na kulturę regionu ma niezwykła historia. Obszar sieradzki w początkach historii Polski wspólnie z Łęczyckiem stanowiło jednostkę organizacyjną, nazywaną ziemią łęczycko-sieradzką. W ustawie sukcesyjnej Bolesława Krzywoustego rozpoczynającej rozbicie dzielnicowe (1138-1306) należała ona do tzw. oprawy wdowiej dla księżnej Salomei. Sieradz, Warta to jedno z najstarszych miast w Polsce.

7. Spójność gospodarcza

Gminy na terenie LSR borykają się z problemami związanymi z niedostateczną infrastrukturą, taką jak słabo rozwinięta sieć dróg, ograniczone połączenia kolejowe czy nieodpowiedni dostęp do Internetu szerokopasmowego. Najbliższa stacja Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej znajduje się w Sieradzu. Dodatkowym problemem są ograniczenia w związku z występowaniem obszarów chronionych. Prowadzenie działalności mogącej oddziaływać na środowisko naturalne jest niemożliwe. Ta sytuacja wpływa na atrakcyjność inwestycyjną regionu i jakość życia mieszkańców. Wszystkie gminy z obszaru zmagają się z bezrobociem, zwłaszcza wśród młodzieży. Niedobór miejsc pracy i ograniczone możliwości zatrudnienia sprawiają, że wielu ludzi opuszcza region w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych. Na terenie brakuje także miejsc pracy dla osób wykwalifikowanych.

8. Problemy społeczne

Obszar LGD charakteryzuje się spójnością gospodarczą, która przekłada się na jednolite problemy społeczne do rozwiązania. Bezrobocie to jeden z głównych problemów. Pomimo wielu dostępnych miejsc pracy, wiele osób z różnych przyczyn nie podejmuje pracy. Długotrwałe bezrobocie w obszarze LSR negatywnie wpływa na życie mieszkańców i rozwój lokalnych społeczności. Jednym z powodów tej sytuacji jest brak odpowiednich kwalifikacji mieszkańców, zwłaszcza w sektorach o większym potencjale zatrudnienia, takich jak technologie czy usługi. Niemniej istotnym problemem jest niechęć do pracy, wynikająca np. z niskich płac oferowanych na dostępnych stanowiskach. W rezultacie niektórzy bezrobotni wolą korzystać z wysokich w Polsce świadczeń socjalnych, które generują koszty dla systemu opieki społecznej i obciążają podatki pracujących. Czasem oferty pracy w regionie nie dają możliwości rozwoju zawodowego, prowadząc do braku satysfakcji i stagnacji. Innym powodem unikania pracy mogą być niekorzystne warunki zatrudnienia, takie jak długie godziny pracy, stres czy brak umów o pracę, które nie gwarantują stabilizacji. LGD może skuteczniej niż Urzędy Pracy aktywizować osoby bezrobotne poprzez podejście oddolne. Wsparcie w formie szkoleń zawodowych oraz doradztwa może pomóc im znaleźć pracę odpowiadającą ich umiejętnościom i zainteresowaniom, zwiększając motywację do podjęcia zatrudnienia.

Starzenie się społeczeństwa to spójny problem dotyczący nie tylko obszar LSR, ale całą Polskę. Na terenach wiejskich może to prowadzić do poważnych konsekwencji, co zostało zauważone podczas

spotkań z mieszkańcami. Na terenach wiejskich ograniczony jest dostęp do opieki zdrowotnej, z uwagi na likwidację małych placówek medycznych. Specjalistyczna opieka jest dostępna głównie w większych miastach, takich jak Sieradz czy Łódź, co utrudnia dostęp dla osób starszych i wpływa negatywnie na ich zdrowie i samopoczucie. W 2023 roku zlikwidowano w Sieradzu jedyny w regionie oddział chirurgii inwazyjnej. W przypadku zawału serca mieszkańcy obszaru muszą udać się do Łodzi lub Wielunia. Wiele wsi obszaru LSR cierpi z powodu braku odpowiedniej infrastruktury, takiej jak chodniki, drogi czy oświetlenie, co sprawia, że poruszanie się jest trudne dla osób starszych, zwłaszcza tych o ograniczonej mobilności. Ponadto, niewystarczająca komunikacja publiczna utrudnia dostęp do podstawowych usług, takich jak sklepy, placówki medyczne czy ośrodki kultury. Osoby starsze na wsi często odczuwają samotność i izolację społeczną, szczególnie gdy ich dzieci wyjeżdżają w poszukiwaniu pracy lub edukacji do większych miast. Brak zaangażowania w życie społeczne i kulturalne może wpłynąć na pogorszenie jakości życia oraz prowadzić do wystąpienia depresji. Dodatkowo, seniorzy mają ograniczone możliwości korzystania z nowoczesnych technologii, takich jak Internet czy komputery, co utrudnia im dostęp do usług online, takich jak e-administracja czy telemedycyna, a także utrzymanie relacji z rodziną i znajomymi.

3. Partycypacyjny charakter LSR

Partycypacyjny charakter LSR ma być gwarantem rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego i kapitału społecznego, a zatem stanowi o najbardziej długofalowych jej efektach. W dokumencie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju „Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce” czytamy, że „RLKS powinno wykształcać w społecznościach i lokalnych samorządach umiejętności porozumiewania się, wyrażania swoich opinii, ale także współodpowiedzialności za swój własny rozwój. Ta zdolność byłaby w istocie jednym z najważniejszych, długofalowych rezultatów RLKS”. Można przyjąć założenie, że wobec uzupełniającego charakteru LSR w stosunku do strategicznych, prorozwojowych działań samorządów, to właśnie zaangażowanie mieszkańców oraz wykształcenie nawyku współpracy mieszkańców, indywidualnie bądź przez organizacje społeczne, samorządów i lokalnego biznesu w realizacji działań dla wspólnego dobra stanowią największą, choć niematerialną, korzyść z realizacji LSR. Partycypacyjny charakter LSR zakładał zaangażowanie społeczności lokalnej w przygotowanie strategii na każdym etapie jej tworzenia. Podział zadań w początkowym okresie prac pozwolił dotrzeć z informacją o przygotowaniu LSR i możliwości włączenia się w jej przygotowanie do szerokiego kręgu zainteresowanych, dzięki czemu dokument ma partycypacyjny charakter uwzględniający interesy mieszkańców, co potwierdzają dokumenty wskazane w dalszej części opracowania.

Przygotowanie LSR było zlecone podmiotowi zewnętrznemu. W warsztatach, pracach nad strategią wzięli udział specjaliści z wieloletnim doświadczeniem. Niezwykle ważną rolę odegrała umiejętność prowadzenia warsztatów strategicznych, spotkań z mieszkańcami. Jednak na każdym etapie prac byli obecni członkowie Stowarzyszenia wraz z Władzami. Strategia jest więc efektem pracy organizacji, zaangażowania Zarządu, Biura LGD i przede wszystkim lokalnej społeczności (w tym grup docelowych: gmin, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, lokalnych twórców, grupy w niekorzystnej sytuacji, która aktywnie uczestniczyła w badaniach i warsztatach).

W tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju Kierowanej przez Społeczność (LSR), Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Przymierze Jeziorsko” uczestniczyli przede wszystkim mieszkańcy. Naszym zadaniem była chęć odzwierciedlenia rzeczywistej woli społeczności. Dlatego musieliśmy podążać w kierunku nowego modelu, w którym obywatele są tymi, którzy podejmują kluczowe decyzje dotyczące polityki lokalnej. Narzędzia i metody, służące do przeprowadzenia działań partycypacyjnych w tym konsultacji społecznych dobraliśmy w oparciu o szereg publikacji oraz wieloletnie doświadczenie pracy w lokalnych społecznościach.

Dla angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR zostaną wykorzystane następujące metody:

1. podczas monitorowania i oceny realizacji strategii: komunikacja bezpośrednia, konsultacje telefoniczne, mailowe, spotkania konsultacyjne, spotkania on-line, badania ewaluacyjne;
2. podczas aktualizacji strategii: konsultacje on-line, mailowe, spotkania warsztatowe;
3. podczas opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru: komunikacja bezpośrednia, konsultacje telefoniczne, mailowe, spotkania konsultacyjne, spotkania on-line, badania ewaluacyjne;

Które grupy zainteresowania były angażowane? W prace zaangażowano wszystkich mieszkańców obszaru LGD w tym: członków organizacji pozarządowych, grup nieformalnych instytucje publiczne, przedsiębiorców, lokalnych twórców z dużym naciskiem na dotarcie do osób młodych (do 25 roku życia) oraz seniorów (ukończony 60 rok życia).

Konsultacje społeczne były podzielone na pięć etapów, a każdy z nich zapewniał oddolne i partnerskie podejście:

ETAP 1 – Diagnoza obszaru - Definiowania potrzeb i problemów (tzw. partycypacyjna diagnoza).

Wyzwania stojące przed społecznością lokalną, identyfikowane były w drodze analiz statystyki publicznej oraz poprzez następujące formy partycypacyjne:

- 1.1 Ankieta elektroniczna CAWI (Computer-Assisted Web Interview)** – wspomagany komputerowo wywiad w formie ankiety on-line. Przygotowana w serwisie ankieta została upubliczniona na stronie internetowej LGD oraz profilu społecznościowym facebook. Mieszkańcy zidentyfikowali słabe i mocne strony obszaru LGD, a także potencjały oraz preferowane kierunki działania. Podsumowali także dotychczasową działalność LGD. **Termin przeprowadzenia ankiety:** wrzesień – październik 2022.
- 1.2. Ankieta audytoryjna** – tożsama z ankietą elektroniczną, udostępniana w biurze LGD, miała na celu zebranie danych od możliwie szerokiego spektrum beneficjentów LSR. **Łącznie wypełniono 179 ankiet. Termin przeprowadzenia obu ankiet:** wrzesień – październik 2022.
- 1.3. Konsultacje w biurze LGD** – biuro jest miejscem, w którym interesariusze strategii mogli zapoznać się z materiałami informacyjnymi, złożyć swoje opinie i uwagi, przedyskutować z osobami odpowiedzialnymi za budowę strategii interesujące ich kwestie czy wypełnić ankietę. **Termin przeprowadzenia:** wrzesień 2022 – maj 2023.
- 1.4. Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne)**, jako jedno z najczęściej stosowanych narzędzi partycypacyjnych. Informacje/zaproszenia w formie plakatów na spotkania zostały umieszczone na stronie internetowej LGD, na stronach gmin wchodzących w skład LGD, profilu społecznościowym LGD oraz dodatkowo zostały wysłane listownie za potwierdzeniem odbioru do każdego sołectwa obszaru LGD (129 sołectw), aby zapewnić dostęp informacji do osób wykluczonych cyfrowo. Plakat został zamieszczony również w gablotach informacyjnych Gmin, a dodatkowo Gmina Sieradz oraz Gmina Burzenin wykorzystała swoje narzędzie do komunikacji z mieszkańcami jakim jest centrum powiadamiania sms. W spotkaniach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani mieszkańcy obszaru. Udział wzięły 134 osoby. Terminy i miejsca spotkań: Warta 29.09.2022r., Pęczniew 27.09.2022r. Burzenin, 20.09.2022r. Jezioro (Gmina Sieradz) 22.09.2022r.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** powstała diagnoza obszaru LGD, określono także słabe i mocne strony LGD (SWOT) – analizę potrzeb i potencjału oraz wstępną wersję celów LSR.

ETAP 2 - Identyfikacji grup docelowych strategii.

Grupy docelowe LSR identyfikowano głównie w początkowej fazie prac nad strategią poprzez kluczowe dla procesu następujące formy partycypacyjne:

- 2.1. Ankietę** prowadzoną w formie elektronicznej **CAWI** (opis 1.1.)
- 2.2. Ankietę audytoryjną** (opis 1.2.)
- 2.3. Konsultacje w biurze LGD** (opis 1.3.)
- 2.4. Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne)** (opis 1.4.).

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy.

Efekt: Zdefiniowane kluczowe grupy docelowe jako istotne w rozwoju LGD, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji.

ETAP 3 - Określania celów i ustalania ich hierarchii.

Budowę celów wynikających ze zidentyfikowanych wyzwań oparto o:

3.1. Ankieta prowadzoną w formie elektronicznej **CAWI** (opis 1.1.)

3.2. Ankieta audytoryjną (opis 1.1.)

3.3. Konsultacje w biurze LGD (opis 1.3.)

3.4. Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne) - (4 spotkań w 4 gminach LGD) (opis 1.4),4

3.5. Otwarty nabór kart projektowych – interesariusze LGD zgłaszali przedsięwzięcia do realizacji na terenie LGD, jako odpowiedź na zidentyfikowane przez siebie problemy (wcześniej opracowano wzór fiszki). **Termin zbierania kart projektowych:** wrzesień – kwiecień 2023 **Zebrano łącznie:** 60 kart projektowych.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** Określone partycypacyjnie cele rozwoju, w tym w kontekście grup w niekorzystnej sytuacji.

ETAP 4 - Poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii.

Adekwatność rozwiązań w kontekście faktycznych potrzeb społecznych zapewniono m.in. poprzez:

4.1. Otwarty nabór „kart projektowych” – zbiór fiszek projektowych od interesariuszy.

4.2. Konsultacje e-mailowe i telefoniczne z pracownikami LGD. Umożliwiały zadawanie pytań, przesyłanie propozycji związanych z LSR. **Terminy zbierania:** wrzesień 2022r. – kwiecień 2023r.

4.3. Konsultacje pisemne: rolę zainteresowanych partnerów społecznych w tej metodzie było przygotowanie pisemnej odpowiedzi (komentarza czy uwag) do przedstawionego wcześniej dokumentu konsultacyjnego, który zamieszczony był na stronie LGD i do wglądu w biurze oraz podczas ewentualnych spotkań. Pisemne komentarze nadsyłane były głównie w wersji elektronicznej. **Terminy zbierania:** wrzesień 2022r. – kwiecień 2023r.

4.4. Grupa robocza – składała się z wyznaczonych przedstawicieli różnych sektorów społecznych poszczególnych gmin. Jej zadaniem w głównej mierze było konsultowanie poszczególnych etapów powstawania LSR.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** Zdefiniowane przez interesariuszy pomysły/przedsięwzięcia rozwojowe, które zapewnią rozwój LGD w kontekście niwelowania czy zmniejszania barier/wykluczenia i wykorzystania potencjału obszaru i mieszkańców.

ETAP 5 - Formułowania wskaźników realizacji LSR, jako miar jej sukcesu.

Definiowanie wskaźników, stanowi:

5.1. Otwarty nabór „kart projektowych” (opis 4.1.). – zbiór fiszek projektowych od interesariuszy.

5.2. Konsultacje w biurze LGD (opis 1.3.) – spotkania po określeniu wstępnych działań oraz w trakcie konsultacji ostatecznego dokumentu – kwiecień –maj 2023r.

5.3. Konsultacje e-mailowe i telefoniczne (opis 4.2.) – konsultacje po opublikowaniu propozycji działań na stronie www. **Terminy zbierania:** wrzesień – maj 2023r.

5.4. Konsultacje pisemne (opis 4.3.) **Terminy zbierania:** wrzesień – maj 2023r.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** Wskaźniki ustalone w oparciu o własne propozycje osób/podmiotów opisujących projekty oraz proponowane i opiniowane w drodze konsultacji

Podsumowanie: Dane ewaluacyjne oraz z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR, zostały każdorazowo zaprezentowane przy charakterystyce danego etapu.

Wnioski, propozycje i rekomendacje z poszczególnych etapów prac nad strategią analizowane były każdorazowo przez pracowników Biura LGD, grupę roboczą oraz podmiot zewnętrzny, który opracowywał LSR.

Zestawienie uwag i rekomendacji prowadzone przez Biuro LGD, sporządzane było w formie tabelarycznej uwzględniało: treść propozycji, zgłaszającego, decyzję LGD (tak, nie, do rozważenia w przyszłości), uzasadnienie w przypadku odrzucenia lub odroczenia włączenia do strategii. Należy zauważyć, iż dołożono wszelkich starań, aby uspołeczniony proces opracowania strategii przełożył się na zaplanowanie działań adekwatnych do potrzeb i wykorzystania szans rozwojowych oraz większego włączenia społecznego mieszkańców. Różnorodność zastosowanych metod partycypacyjnych i prowadzonych działań włączających interesariuszy, stanowi istotny fundament, dla racjonalnie i ambitnie określonych celów, mających przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Jakie kroki są planowane, aby utrzymać zaangażowanie lokalnej społeczności oraz wzmocnić partnerstwo na etapie wdrażania LSR?

Utrzymanie zaangażowania lokalnej społeczności na etapie wdrażania strategii jest kluczowe dla osiągnięcia sukcesu. Oto kilka kroków, które podejmie LGD, aby utrzymać zaangażowanie społeczności:

- Komunikacja i informacja: Zapewni się regularną komunikację z mieszkańcami na temat postępów w realizacji strategii. Można to zrobić poprzez lokalne media, strony internetowe, profile społecznościowe, newslettery, spotkania informacyjne itp. Na terenie LGD zorganizowane będą eventy lokalne z poczęstunkiem i konkursami. Podczas tych spotkań będą przeprowadzane działania w ramach komunikacji z mieszkańcami.

- Monitoring i ewaluacja: Wprowadzony zostanie system monitorowania i ewaluacji postępów w realizacji strategii, który pozwoli na identyfikację problemów, sukcesów i obszarów, które wymagają poprawy. Informuj społeczność o wynikach tych analiz.

- Włączanie społeczności: Społeczność w sposób ciągły będzie zaangażowana we wdrażanie strategii poprzez uczestnictwo w komitetach realizacyjnych, grupach roboczych lub innych strukturach zarządzania projektami.

- Lokalne ambasadorstwo: Wspierani będą lokalni liderzy i ambasadorowie, którzy będą promować strategię wśród społeczności, angażując mieszkańców w jej realizację (znani ludzie, sołtysi, lokalni liderzy społeczności).

- Świątowanie sukcesów: Organizowane będą wydarzenia i uroczystości, które będą celebrować osiągnięcia i sukcesy w realizacji strategii. Może to być okazja do podsumowania postępów, ale też do przekazania podziękowań i docenienia zaangażowania mieszkańców.

- Szkolenia i warsztaty: Organizowane będą szkolenia, warsztaty czy spotkania, które będą pomagać mieszkańcom zdobywać nowe umiejętności i wiedzę związaną z realizacją strategii. Planuje się również spotkania on-line.

- Transparentność i uczciwość: Niezwykle ważna jest praca nad utrzymaniem zaufania społeczności, zapewniając transparentność decyzji, działań i finansowania związanych z realizacją strategii.

Zwiększenie zainteresowania projektami partnerskimi w regionie może przyczynić się do rozwoju lokalnej społeczności, gospodarki i współpracy. Dlatego aby upowszechnić takie projekty planuje się spotkania informacyjne, warsztaty i szkolenia dla potencjalnych partnerów i zainteresowanych stron, aby przedstawić cele, korzyści i możliwości wynikające z projektów partnerskich. Kluczowe staje się tworzenie sieci

współpracy pomiędzy różnymi sektorami i organizacjami, aby wspólnie pracować nad projektami partnerskimi. Współpraca międzysektorowa może prowadzić do innowacji i lepszych rozwiązań.

Kluczowe dla realizacji strategii jest zainteresowanie lokalnej społeczności projektami innowacyjnymi.

W tym celu na stronach internetowych LGD powstanie baza projektów innowacyjnych z całej Europy. Mieszkańcy, organizacje będą mogli zapoznać się z przykładami takich projektów. W ten sposób lepiej zrozumieć projekty innowacyjne i zaimplementować nowe rozwiązania we własnym regionie. Tworzone będą również projekty mentorskie. Tworzenie programów mentorskich łączących doświadczonych innowatorów z osobami zainteresowanymi realizacją własnych projektów innowacyjnych. Mentorzy mogą przekazywać swoją wiedzę, doświadczenie i kontakty, wspierając w ten sposób rozwój innowacji w społeczności. Organizowane będą spotkania (również on-line) o projektach innowacyjnych.

4. Analiza potrzeb i potencjału LSR

Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem

Spotkania z mieszkańcami i analizy przeprowadzone podczas tworzenia LSR pokazały niezwykły potencjał obszaru LSR. Poniżej przedstawiamy analizę potencjału rozwojowego obszaru LSR w oparciu o różne aspekty:

- Turystyka: Obszar LSR wzdłuż rzeki Warty i Zbiornika Jeziorsko posiada znaczny potencjał do rozwoju turystyki, który można wykorzystać w różnych obszarach. Rzeką Wartą i otaczające ją tereny chronione oferują bogactwo przyrodnicze, w tym różnorodne ekosystemy, siedliska dzikiej flory i fauny. Można tu zorganizować wycieczki przyrodnicze, np. piesze, rowerowe czy kajakowe. Wzdłuż rzeki znajdują się liczne zabytki i atrakcje historyczne, takie jak pałacyki, kościoły, czy związane z historią regionu obiekty przemysłowe. Organizowanie wycieczek tematycznych, ścieżek edukacyjnych oraz lokalnych festiwali kulturalnych może przyciągnąć turystów zainteresowanych historią i kulturą tego obszaru. Obszar LSR wzdłuż Warty to również wiele malowniczych wsi (Burzenin, Chałupki, Pęczniew, Ligota) i miasteczek (Warta), w których można rozwijać turystykę wiejską, poprzez stworzenie sieci gospodarstw agroturystycznych oferujących zakwaterowanie, lokalne posiłki oraz możliwość uczestnictwa w tradycyjnych zajęciach, takich jak garncarstwo czy tkactwo. Ze względu na różnorodność terenu, obszar LSR może być doskonałą bazą do uprawiania różnych form turystyki aktywnej, takich jak wędrowki, nordic walking, jazda na rowerze, kajakarstwo. W obszarze LSR wzdłuż rzeki Warty można rozwijać programy edukacji ekologicznej dla dzieci i dorosłych, mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej oraz poszanowania dla przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu. W celu wykorzystania pełnego potencjału tego obszaru, władze lokalne wraz z LGD powinny opracować kompleksowy plan rozwoju turystyki, który uwzględnia ochronę środowiska, zrównoważony rozwój oraz promocję atrakcji turystycznych. Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz społecznościami może pomóc w realizacji tych celów.

- Położenie geograficzne: Potencjał rozwojowy obszaru LSR wynika w dużej mierze z jego położenia geograficznego. Obszar LSR jest usytuowany w niedalekiej odległości od większych miast, takich jak Łódź, Kalisz, Konin czy Sieradz. Dzięki temu region może przyciągać turystów z większych aglomeracji, poszukujących wypoczynku na łonie natury, rekreacji i atrakcji związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym. Przez obszar przebiega trasa S8. Podróż do Łodzi jest łatwa i szybka. Bliskość ważnych dróg krajowych i wojewódzkich sprawia, że obszar jest łatwo dostępny zarówno dla turystów, jak i mieszkańców regionu. Współpraca z lokalnymi władzami i inwestycje w infrastrukturę drogową mogą dodatkowo zwiększyć atrakcyjność tego obszaru. Zbiornik Jeziorsko jest jednym z większych zbiorników retencyjnych w Polsce. Jego obecność sprzyja rozwojowi turystyki wodnej, sportów wodnych oraz rekreacji na świeżym powietrzu. Zbiornik i rzeka także tworzą dogodne warunki dla rybołówstwa, co może wpłynąć na rozwój lokalnej gospodarki. Położenie geograficzne LSR sprawia, że region ten cechuje się różnorodnością krajobrazów, takich jak lasy, łąki, czy obszary bagienne. Ta różnorodność przyrodnicza przyciąga turystów zainteresowanych obserwacją przyrody, ornitologią, czy spacerami i wycieczkami rowerowymi. W pobliżu

obszaru LSR znajdują się inne tereny chronione, takie jak Parki Krajobrazowe, co może sprzyjać współpracy w zakresie ochrony przyrody i promocji turystyki przyrodniczej. Wspólne inicjatywy i ścieżki turystyczne mogą zwiększyć atrakcyjność regionu. Położenie geograficzne obszaru LSR ma istotny wpływ na jego potencjał rozwojowy. Aby w pełni wykorzystać ten potencjał, konieczne jest opracowanie kompleksowych strategii, które uwzględniają ochronę środowiska, zrównoważony rozwój oraz promocję atrakcji turystycznych i kulturowych.

- Zasoby ludzkie: Potencjał zasobów ludzkich w obszarze LSR może przyczynić się do wzrostu gospodarczego i rozwoju turystyki w regionie. Mieszkańcy obszaru są znani ze swojej pracowitości, co może przyczynić się do wzrostu gospodarczego regionu. Wykorzystanie lokalnej siły roboczej do rozwoju infrastruktury turystycznej, ochrony środowiska czy organizacji imprez kulturalnych może wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Region charakteryzuje się dużą liczbą gospodarstw rolnych, które mogą stać się bazą dla rozwoju agroturystyki. Lokalne gospodarstwa mogą oferować zakwaterowanie, posiłki przygotowane z lokalnych produktów, a także możliwość uczestniczenia w tradycyjnych zajęciach rolniczych, takich jak prace polowe czy hodowla zwierząt. Mieszkańcy mogą wykazywać się kreatywnością w promocji swojego regionu oraz tworzeniu oferty turystycznej. Wykorzystanie lokalnego folkloru, sztuki, rzemiosła, czy tradycji kulinarnej może przyciągnąć turystów zainteresowanych autentycznością i lokalnym dziedzictwem. Współpraca między mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i władzami lokalnymi może prowadzić do lepszej koordynacji działań na rzecz rozwoju obszaru. Wspólne inicjatywy, takie jak promocja turystyki, ochrona przyrody czy rozwój infrastruktury, mogą wpłynąć na przyciągnięcie większej liczby turystów i inwestorów do regionu. Zasoby ludzkie w obszarze LSR są otwarte na innowacje i nowe pomysły, które mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju regionu. Przykładem takich innowacji jest rozwój odnawialnych źródeł energii, zastosowanie nowoczesnych technologii w rolnictwie czy wprowadzenie ekologicznych rozwiązań w turystyce. Dlatego też kluczowe w tym względzie wydaje się wykorzystanie inicjatywy "smart village." Mieszkańcy regionu posiadają silne umiejętności interpersonalne, które sprzyjają budowaniu relacji z turystami i współpracy między lokalnymi przedsiębiorcami. Dobrze rozwinięte umiejętności komunikacyjne z pewnością przyczyniają się do zadowolenia klientów oraz sukcesu przedsięwzięć biznesowych. Świadomość i duma z własnego dziedzictwa kulturowego posłużą do jego ochrony oraz promocji na szerszą skalę. Mieszkańcy mogą być zaangażowani w organizację wydarzeń kulturalnych, odnowę zabytków czy przywracanie lokalnych tradycji. Inwestycje w edukację i szkolenia mieszkańców obszaru pozwolą podnieść ich kwalifikacje, co z kolei może wpłynąć na rozwój sektora turystycznego, rolnictwa czy ochrony środowiska. Współpraca z ośrodkami szkoleniowymi i edukacyjnymi ułatwi dostosowanie oferty szkoleniowej do potrzeb rynku pracy.

- Gospodarka: Obszar ten posiada zróżnicowany potencjał gospodarczy, który może zostać wykorzystany w różnych sektorach. Oto niektóre jego atuty:

a. Turystyka i rekreacja: Zbiornik Jeziorsko oraz otaczające go tereny oferują wiele możliwości dla rozwoju turystyki, takich jak wypoczynek nad wodą, sporty wodne, wędrowki piesze i rowerowe czy wędkarstwo. Dodatkowo, rozwijanie infrastruktury turystycznej, takiej jak hotele, pensjonaty, restauracje czy przystanie jachtowe, stwarza szanse się do wzrostu gospodarczego obszaru.

b. Agroturystyka: W obszarze LSR znajdują się liczne wsie z dużym potencjałem rozwoju turystyki wiejskiej. Gospodarstwa agroturystyczne mogą oferować zakwaterowanie, lokalne posiłki oraz możliwość uczestnictwa w tradycyjnych zajęciach, takich jak prace polowe czy hodowla zwierząt.

c. Odnawialne źródła energii: Obszar LSR posiada także ogromne możliwości do rozwoju energetyki odnawialnej, szczególnie w zakresie energetyki wodnej oraz wiatrowej. Budowa i rozwój instalacji takich jak elektrownie wodne czy wiatrowe może przyczynić się do wzrostu gospodarczego regionu, jednocześnie promując jego zrównoważony rozwój.

d. Rybołówstwo: Zbiornik Jeziersko i rzeka Warta oferują wielkie zasoby korzystne z punktu widzenia rozwoju rybołówstwa, zarówno komercyjnego, jak i amatorskiego. Hodowla ryb, jak również sprzedaż ryb wędzonych czy żywych, może przyczynić się do wzrostu dochodów lokalnych mieszkańców.

e. Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna: Obszar LSR ma szansę stać się miejscem edukacji ekologicznej dla dzieci i dorosłych, mającej na celu zwiększenie świadomości ekologicznej oraz poszanowania dla przyrody. Tworzenie ośrodków edukacji ekologicznej oraz organizacja warsztatów czy wycieczek przyrodniczych otwiera kolejne pole do wzrostu gospodarczego regionu.

- Infrastruktura: Obszar LSR posiada różnorodne i istotne elementy infrastrukturalne, które korzystnie wpływają na jego potencjał rozwojowy. Przebieg trasy ekspresowej S8 w przez obszar LSR zapewnia szybkie i wygodne połączenie z innymi regionami Polski, co zwiększa jego atrakcyjność dla turystów oraz inwestorów. Ta trasa umożliwia również łatwy dostęp do najważniejszych ośrodków miejskich, takich jak Warszawa, Łódź czy Wrocław. Kolejowa linia łącząca Łódź z Sieradzem umożliwia szybki i wygodny dojazd do obszaru LSR dla mieszkańców aglomeracji łódzkiej oraz turystów. To połączenie kolejowe może wspierać rozwój turystyki weekendowej i długoterminowej w regionie. Droga krajowa nr 83 łączy region z innymi ważnymi ośrodkami miejskimi oraz mniejszymi miejscowościami. Dobra jakość tej drogi oraz jej przebieg sprzyjają wzrostowi atrakcyjności turystycznej i gospodarczej obszaru. Na obszarze LSR istnieje wiele dróg lokalnych o dobrym stanie technicznym, które ułatwiają komunikację wewnątrz obszaru oraz dostęp do atrakcji turystycznych. Inwestycje w utrzymanie i rozbudowę dróg lokalnych mogą znacząco zwiększyć atrakcyjność regionu. W obszarze LSR Przymierze Jeziersko brakuje dobrze rozwiniętej infrastruktury rowerowej, co ogranicza możliwości korzystania z rowerów jako środka transportu oraz atrakcji turystycznej. Rozwój infrastruktury rowerowej, poprzez budowę ścieżek rowerowych, parkingów rowerowych oraz wypożyczalni, może zdecydowanie przyczynić się do podniesienia poziomu atrakcyjności obszaru dla turystów oraz promować ekologiczny i zrównoważony rozwój całego regionu. Aby w pełni wykorzystać potencjał infrastrukturalny obszaru LSR, niezbędne jest dalsze inwestowanie w rozbudowę istniejącej infrastruktury oraz wdrażanie nowych projektów, które będą odpowiadać na potrzeby mieszkańców i turystów.

- Współpraca międzysektorowa: Dobra współpraca samorządów oraz organizacji pozarządowych na obszarze LSR znacząco wpływa na potencjał rozwojowy tego regionu. Wspólne działania, wymiana wiedzy oraz koordynacja inicjatyw między różnymi podmiotami przyczyniają się do osiągnięcia lepszych rezultatów w różnych aspektach rozwoju. Dobra współpraca pomiędzy samorządami i organizacjami pozwala już od 20 lat opracowywać wspólne strategie rozwoju dla obszaru. Dzięki temu można lepiej rozdzielić zasoby, wykorzystać synergie i skoordynować działania w celu osiągnięcia celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Efekty widać. Wspaniałe porty i nowa infrastruktura odmieniają oblicze regionu. Współpraca samorządów i organizacji pozarządowych przyczynia się do przyciągnięcia inwestorów oraz zdobywania funduszy unijnych czy krajowych na rozwój i rozbudowę infrastruktury, ochronę przyrody czy promocję turystyki. Współpraca przyczynia się do lepszej promocji obszaru LSR jako atrakcyjnego miejsca dla turystów. Wspólne działania, takie jak organizacja wydarzeń kulturalnych, tworzenie oferty turystycznej, czy promocja lokalnych produktów, zwiększają rozpoznawalność regionu. Współpraca samorządów i organizacji pozarządowych prowadzi do realizacji projektów związanych z ochroną środowiska, takich jak renowacja zbiorników wodnych, ochrona ekosystemów czy zagospodarowanie przestrzeni zieleni. Wspólne działania w tym zakresie od lat przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju regionu.

Analiza potrzeb rozwojowych obszaru LSR pozwala zidentyfikować kluczowe obszary, które wymagają interwencji i inwestycji w celu dalszego rozwoju regionu. Poniżej przedstawiamy wybrane potrzeby rozwojowe wraz z ich uzasadnieniem:

- Wsparcie przedsiębiorczości - Wsparcie małych przedsiębiorców na obszarze LSR jest kluczowe dla pobudzenia lokalnej gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w regionie. Wspieranie lokalnych przedsiębiorców przyczynia się do rozwoju społeczności, promocji kultury i tradycji, a także

zrównoważonego wykorzystania zasobów przyrodniczych. Wielu małych przedsiębiorców, szczególnie tych na wczesnym etapie rozwoju, ma trudności z uzyskaniem kredytów lub dofinansowania na rozwój swojej działalności. Wsparcie finansowe może być realizowane poprzez tworzenie instrumentów finansowych, takich jak mikropożyczki, dotacje czy fundusze venture capital. Istotną rolę odgrywają także wiedza i umiejętności, które są niezbędne dla rozwoju małych przedsiębiorstw. Wsparcie w postaci szkoleń, warsztatów czy doradztwa może pomóc przedsiębiorcom w zdobyciu umiejętności w zakresie zarządzania, marketingu, finansów czy technologii. Małe przedsiębiorstwa często borykają się z ograniczonymi zasobami finansowymi i czasowymi, co utrudnia skuteczną promocję ich produktów i usług. Wsparcie w tym zakresie powinno obejmować organizację targów, konferencji, warsztatów oraz współpracę z lokalnymi mediami. Współpraca z innymi przedsiębiorcami, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi może prowadzić do wymiany wiedzy, doświadczeń i zasobów, co z kolei przyczynia się do wzrostu konkurencyjności i innowacyjności małych przedsiębiorstw.

- Zbyt mała innowacyjność małych przedsiębiorstw - Problem zbyt małej innowacyjności firm na obszarze LSR może wynikać z różnych czynników, które w konsekwencji prowadzą do ograniczenia konkurencyjności i osłabienia wzrostu gospodarczego na lokalnym rynku. Przedsiębiorcy działający na obszarze mają utrudniony dostęp do nowych technologii, badań naukowych oraz innych źródeł wiedzy niezbędnej do wprowadzania innowacji w swoich firmach. Brak współpracy z ośrodkami naukowo-badawczymi czy uczelniami wyższymi ogranicza możliwości korzystania z najnowszych osiągnięć naukowych. Wdrożenie innowacji często wiąże się z koniecznością poniesienia dodatkowych kosztów. Małe przedsiębiorstwa działające na obszarze LSR mają ograniczone zasoby finansowe, co utrudnia im inwestowanie w badania, rozwój produktów czy technologii. Panuje tu niska kultura innowacyjności, co oznacza niechęć do podejmowania ryzyka, eksperymentowania czy poszukiwania nowych rozwiązań. Taka postawa może hamować rozwój innowacji na lokalnym rynku. Współpraca między przedsiębiorcami, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi może prowadzić do wymiany wiedzy, doświadczeń i zasobów, co z kolei przyczynia się do wzrostu innowacyjności. Aby rozwiązać problem zbyt małej innowacyjności firm na obszarze LSR Przymierze Jeziorsko, konieczne są zintegrowane działania mające na celu usunięcie barier, stworzenie sprzyjającego środowiska dla innowacji oraz wspieranie współpracy między różnymi sektorami.

Przestrzeń publiczna - Dbałość o przestrzeń publiczną na terenie LSR jest kluczowa dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz promowania atrakcyjności regionu dla turystów. Starannie zaprojektowane i utrzymane place oraz ulice wpływają na estetykę miejscowości i wpływają na pozytywny odbiór przestrzeni publicznej przez mieszkańców i turystów. Inwestycje w modernizację nawierzchni, oświetlenie, ławki czy zieleń przyuliczną przyczyniają się do poprawy komfortu korzystania z przestrzeni. Bezpieczne i wygodne ciągi pieszo-rowerowe zachęcają do aktywności fizycznej oraz stanowią alternatywę dla transportu samochodowego. Dbałość o ich rozwój i utrzymanie, a także integrację z innymi elementami infrastruktury komunikacyjnej, jest ważna dla promowania zrównoważonego transportu. Zieleń miejska, taka jak parki, skwery czy aleje, wpływa na jakość życia mieszkańców, dostarczając przestrzeni do wypoczynku, rekreacji oraz integracji społecznej. Konieczne jest dbanie o stan drzew, trawników oraz innych elementów zieleni, a także tworzenie nowych obszarów zielonych, szczególnie w miejscach o dużym zagęszczeniu zabudowy. Rozwój sieci ścieżek rowerowych jest istotny dla promowania rowerów jako środka transportu, co przyczynia się do zmniejszenia emisji spalin oraz kongestii drogowej. Inwestycje w infrastrukturę rowerową powinny obejmować tworzenie nowych ścieżek, poprawę istniejących oraz zapewnienie odpowiedniego oznakowania i bezpieczeństwa. Dostępność stojaków na rowery w strategicznych miejscach, takich jak przystanki komunikacji miejskiej, centra handlowe, obiekty użyteczności publicznej oraz atrakcje turystyczne, zachęca do korzystania z rowerów jako środka transportu. Inwestowanie w stojaki na rowery oraz ich regularne utrzymanie wpływa na promowanie zrównoważonej mobilności. Dostęp do informacji turystycznej na terenie LSR jest ważny dla promocji regionu jako atrakcyjnego miejsca dla turystów. Obejmuje to między innymi utrzymanie i rozwój tablic informacyjnych, map, aplikacji

mobilnych czy stron internetowych z informacjami o atrakcjach turystycznych, trasach rowerowych czy pieszych. Dbłość o przestrzeń publiczną obejmuje również dbanie o jej dostępność dla wszystkich mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami. Wprowadzenie udogodnień, takich jak rampy, szerokie chodniki, bezpieczne przejścia dla pieszych czy sygnalizacja dźwiękowa na skrzyżowaniach, jest kluczowe dla stworzenia inkluzyjnej przestrzeni publicznej. Walory estetyczne oraz czytelność oznakowania mają istotny wpływ na odbiór przestrzeni publicznej przez mieszkańców i turystów. Dbłość o zachowanie spójnego i atrakcyjnego wyglądu elewacji budynków, krajobrazu czy wystroju przestrzeni publicznych wpływa na postrzeganie regionu jako atrakcyjnego miejsca do życia i odwiedzenia. Planowanie i dbłość o przestrzeń publiczną powinny uwzględniać integrację różnych elementów, tak aby tworzyły spójną i funkcjonalną całość. Działania mogą obejmować rozwój przestrzeni wielofunkcyjnych, które łączą funkcje rekreacyjne, handlowe, kulturalne czy społeczne, a także stawianie na innowacyjne rozwiązania, takie jak inteligentne oświetlenie, ławki z panelem solarnym czy zielone przystanki. Wykorzystać można pomysły z zakresu "smart village."

- Turystyka - Wsparcie turystyki na obszarze LSR jest niezbędne dla dalszego rozwoju regionu oraz poprawy jego atrakcyjności dla turystów. Działania w tym zakresie przyczyniają się do wzrostu gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy oraz promowania lokalnej kultury i dziedzictwa. Działania marketingowe, mające na celu zwiększenie rozpoznawalności regionu oraz promowanie jego atrakcji turystycznych, są kluczowe dla przyciągnięcia turystów. Może to obejmować kampanie reklamowe, publikacje, uczestnictwo w targach turystycznych czy rozwój platform internetowych. Wsparcie inwestycji w infrastrukturę turystyczną, taką jak obiekty noclegowe, gastronomiczne, rozrywkowe czy sportowe, jest niezbędne dla zapewnienia odpowiedniej oferty dla turystów oraz podniesienia jakości usług. Należy również pracować nad nowymi, innowacyjnymi produktami. Opracowywanie nowych produktów turystycznych, takich jak trasy rowerowe, szlaki piesze, tematyczne wycieczki czy wydarzenia kulturalne, może przyciągnąć turystów o różnych zainteresowaniach i zwiększyć atrakcyjność regionu. Działania promujące turystykę zrównoważoną, takie jak edukacja ekologiczna, promocja lokalnych produktów czy zachowań proekologicznych, są ważne dla ochrony środowiska naturalnego oraz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu. Budowanie partnerstw między władzami lokalnymi, przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi może prowadzić do wymiany wiedzy, doświadczeń oraz zasobów, co przyczynia się do wzrostu turystyki. Wsparcie dla szkoleń oraz inicjatyw edukacyjnych skierowanych do osób pracujących w sektorze turystycznym, takich jak hotelarze, przewodnicy czy animatorzy czasu wolnego, może przyczynić się do podniesienia jakości usług oraz zadowolenia turystów. Dalsze wsparcie turystyki na obszarze LSR jest kluczowe dla zwiększenia atrakcyjności regionu, promowania lokalnej kultury i dziedzictwa oraz wspierania rozwoju gospodarczego. Realizacja tych celów wymaga wspólnego zaangażowania władz lokalnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców, a także dostosowywania działań do zmieniających się potrzeb rynku oraz trendów w sektorze turystycznym.

- Edukacja i szkolenia zawodowe: Rozwój edukacji na obszarze LSR jest kluczowy dla poprawy jakości życia mieszkańców, długoterminowego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia konkurencyjności regionu. Edukacja odgrywa istotną rolę we wzmacnianiu kapitału ludzkiego, a także w kształtowaniu przyszłych pokoleń obywateli świadomych swoich praw i odpowiedzialności. Wsparcie dla działań mających na celu zapewnienie równego dostępu do edukacji na wszystkich poziomach, od przedszkola po szkolnictwo wyższe, jest kluczowe dla zwiększenia szans edukacyjnych i życiowych mieszkańców regionu. Dbłość o rozwój kompetencji nauczycieli, poprzez szkolenia, programy doskonalenia zawodowego czy wymianę doświadczeń, może przyczynić się do podniesienia jakości nauczania oraz zwiększenia zadowolenia uczniów i ich rodziców. Rozwój edukacji zawodowej oraz kształcenia ustawicznego, dostosowanego do potrzeb rynku pracy, może wpłynąć na zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz lepsze dopasowanie kwalifikacji mieszkańców do wymagań pracodawców. Wprowadzanie innowacji w edukacji, takich jak technologie informacyjno-komunikacyjne, nauczanie zdalne czy metody aktywizujące uczniów, może przyczynić się do zwiększenia motywacji do nauki oraz

lepszego dostosowania systemu edukacji do współczesnych wyzwań. Konieczne jest wsparcie dla dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dbałość o odpowiednie wsparcie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, trudnościami w uczeniu się czy problemami emocjonalnymi, takie jak dostosowanie warunków nauki, specjalistyczne poradnictwo czy zajęcia dodatkowe, jest kluczowe dla zapewnienia równych szans edukacyjnych dla wszystkich uczniów.

- Ochrona środowiska i zrównoważony rozwój: Obszar i instytucje powinny dążyć do zrównoważonego rozwoju, promować ekologiczne praktyki gospodarcze, inwestować w odnawialne źródła energii i dbać o ochronę środowiska naturalnego. Tylko niektóre gminy obszaru wspierają mieszkańców w instalacji OZE czy nowych pieców. Istnieje potrzeba wsparcia mieszkańców w tym zakresie. Nie chodzi tylko o finansowanie, ale fachowe doradztwo. Potrzebne są szkolenia i system informacji o dostępnych programach i możliwościach. Inteligentne wioski mogą stać się projektami demonstracyjnymi dla mieszkańców obszaru. Zrównoważony rozwój i ochrona środowiska mają coraz większe znaczenie dla dobrobytu społecznego i gospodarczego, a także dla przyszłych pokoleń.

- Wsparcie dla rolnictwa: Konieczne jest wspieranie modernizacji i zrównoważonego rozwoju sektora rolniczego poprzez inwestycje w nowoczesne technologie, praktyki rolnicze, szkolenia i doradztwo dla rolników. Rolnictwo jest ważnym sektorem gospodarczym w obszarze LSR, a jego rozwój ma wpływ na jakość życia mieszkańców i stan środowiska. Wspieranie tego sektora może przyczynić się do poprawy konkurencyjności i dochodów rolników.

- Poprawa jakości życia mieszkańców: Na obszarze konieczne są inwestycje w infrastrukturę społeczną, taką jak ośrodki zdrowia, edukacji, kultury czy sportu, a także w zagospodarowanie przestrzeni publicznych. Brakuje ośrodków zdrowia i miejsc przeznaczonych dla seniorów. Inwestycje w infrastrukturę społeczną i przestrzeń publiczną przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców, a także zwiększają atrakcyjność regionu dla inwestorów i turystów.

- Wsparcie procesów rewitalizacji: Na terenie obszaru tylko Gmina Warta rozpoczęła pracę nad Gminnym Program Rewitalizacji oraz od lat prowadzi działania rewitalizacyjne. Należy wykorzystać doświadczenie gminy w celu budowy Programów Rewitalizacji w innych miejscowościach LSR. Program Rewitalizacji nie musi dotyczyć tylko obszar miejskiego. Obejmować może również wsie. Terenami, które należy wskazać jako potencjalnie dobre do działań rewitalizacyjnych są: Burzenin, Chojne, Pęczniew.

- Przestrzeganie zasady równości szans i niedyskryminacji: Istnieje realna potrzeba wdrożenia w życie zasad równości szans i niedyskryminacji. LGD musi przestrzegać przepisów prawa dotyczących równości szans, niedyskryminacji oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Powinna również wdrożyć procedury i praktyki, które zapewniają rzetelne traktowanie wszystkich uczestników procesów decyzyjnych i projektów. LGD powinna dbać o dostępność informacji i komunikacji dla wszystkich grup społecznych. Może to obejmować zapewnienie tłumaczeń na język migowy, informacji w formacie audio lub dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi. LGD będzie wspierać projekty i inicjatywy, które promują integrację społeczną, współpracę i wzajemne zrozumienie między różnymi grupami społecznymi (m.in osobami do 25 roku życia i seniorami). Wspieranie projektów, które angażują osoby z niepełnosprawnościami, młodzież oraz kobiety i mężczyzn, może przyczynić się do zmniejszenia nierówności i przeciwdziałania dyskryminacji. LGD może organizować szkolenia i warsztaty dla swoich członków, pracowników i partnerów na temat równości szans, niedyskryminacji i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Należy również tworzyć szkolenia w wersji on-line, aby umożliwić wszystkim jak największy udział. LGD powinna monitorować i ewaluować swoje działania pod kątem przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji. Może to obejmować opracowanie wskaźników i narzędzi oceny, które pomogą w identyfikacji obszarów wymagających poprawy oraz w podejmowaniu działań naprawczych.

Analiza potrzeb rozwojowych obszaru LSR w **zakresie zagospodarowania przestrzennego** pozwala zidentyfikować priorytety oraz wyzwania, które muszą zostać uwzględnione w celu poprawy jakości życia

mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju regionu. Oto niektóre z głównych potrzeb w zakresie zagospodarowania przestrzennego na terenie LSR:

a. Planowanie przestrzenne: Opracowanie spójnych i długoterminowych planów zagospodarowania przestrzennego, które uwzględniają potrzeby społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe, jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju regionu. Plany te powinny uwzględniać ochronę terenów zielonych, rozwój infrastruktury technicznej i transportowej, a także optymalne wykorzystanie przestrzeni.

b. Ochrona terenów zielonych i przyrodniczych: Wspieranie działań mających na celu ochronę oraz rozwój terenów zielonych, takich jak parki, lasy czy obszary chronione, jest istotne dla zachowania bioróżnorodności, poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu.

c. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej: Inwestycje w rozwój infrastruktury transportowej, zarówno drogowej, jak i kolejowej, są niezbędne dla poprawy dostępności regionu oraz zwiększenia konkurencyjności lokalnej gospodarki. Szczególną uwagę należy zwrócić na promowanie zrównoważonych środków transportu, takich jak rowery czy transport publiczny.

d. Gospodarka przestrzenna w obszarze turystyki i rekreacji: Wprowadzenie planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów turystycznych i rekreacyjnych, które uwzględniają dostępność, ochronę środowiska oraz rozwój lokalnej gospodarki, może zwiększyć atrakcyjność regionu dla turystów oraz wspierać zrównoważony rozwój turystyki.

e. Adaptacja do zmian klimatu: Planowanie przestrzenne powinno uwzględniać potrzebę dostosowania się do zmian klimatu, poprzez inwestycje w zieloną infrastrukturę, taką jak zbiorniki retencyjne, dachy zielone czy tereny zalesione, które mogą przyczynić się do zmniejszenia zagrożeń związanych z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak powódzie czy susze.

Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.

Poniżej określono grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji na terenie LGD. Określono także grupy w niekorzystnej sytuacji i docelowe. Grupy te zostały zdefiniowane na podstawie badań własnych LGD, warsztatów informacyjno-szkoleniowych i przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Grupy w niekorzystnej sytuacji:

Osoby poszukujące zatrudnienia

Osoby poszukujące zatrudnienia w szczególności długotrwale bezrobotne to te, które przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy. Ich liczba rośnie w szybkim tempie. Często przeszkodą w znalezieniu pracy jest brak doświadczenia (ukończenie szkoły zawodowej czy technikum często zapewnia jedynie wiedzę teoretyczną, a nie praktyczne umiejętności), trudności w obsłudze nowoczesnych technologii oraz brak znajomości języków obcych. Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) ma na celu wspieranie tej grupy osób poprzez aktywizację zawodową, udzielanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz premiowanie przedsiębiorstw z terenu LGD, które zatrudniają takie osoby.

Rolnicy z małych gospodarstw

Jak pokazują spotkania z mieszkańcami rolnicy są uważani za grupę w niekorzystnej sytuacji z wielu powodów. Rolnictwo jest niezwykle wrażliwe na zmiany klimatu, takie jak ekstremalne warunki pogodowe, które mogą niszczyć uprawy i hodowle. Zmienność klimatu utrudnia planowanie i przewidywanie wyników upraw. Susze i inne ekstremalne zjawiska pogodowe wywierają wpływ na rolnictwo i ludzi. Wiele gospodarstw rolnych jest niewielkich i ma niskie dochody. Zyski są często niestabilne i zależą od wielu czynników poza kontrolą rolnika, takich jak pogoda, ceny na rynkach rolnych i polityka rolna. Wiele gospodarstw rolnych na obszarze LSR boryka się z trudnościami w dostępie do rynków i nowoczesnych technologii, co ogranicza ich produktywność i możliwości zysku. Praca w rolnictwie wiąże się z pewnymi ryzykami zdrowotnymi, w tym narażeniem na chemikalia, kontaktem z maszynami rolniczymi i zwierzętami oraz narażeniem na ekstremalne warunki pogodowe. Badania pokazują, że rolnicy są grupą zawodową

narażoną na problemy z mentalnym zdrowiem, częściowo ze względu na wyżej wymienione czynniki stresujące.

Kobiety

Głównie kobiety, które po urodzeniu dzieci zdecydowały się na rezygnację z pracy lub nie podjęły jej, angażując się w opiekę nad potomstwem, stanowią tę grupę. Po kilku latach pragną wrócić do pracy, jednak często brakuje im doświadczenia zawodowego, umiejętności obsługi nowych technologii i potrzebują szkoleń, zmiany lub podniesienia kwalifikacji. Towarzyszy temu brak wiary w siebie, obawa przed porażką i niedostatek środków finansowych na prywatne kursy czy szkolenia. LSR przewiduje dla takich osób działania aktywizujące zawodowo, zwiększające ich szanse na znalezienie zatrudnienia oraz możliwość pozyskania środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Ponadto, LGD będzie wspierać firmy z obszaru, które zdecydują się na zatrudnienie takich osób.

Grupy istotne z punktu widzenia realizacji LSR:

Osoby młode do 25 roku życia

Osoby do 25 roku życia, często nazywane młodzieżą lub młodymi dorosłymi, to grupa ludzi na etapie życia między dzieciństwem a dorosłością. Dotyczy to uczniów, studentów oraz osób rozpoczynających karierę zawodową. W tym czasie młodzi ludzie poszerzają wiedzę i umiejętności, rozwijają zdolności abstrakcyjnego myślenia, analizy i krytycznego oceniania informacji. Stają się samodzielni, uczą się podejmować decyzje, zarządzać czasem, pieniędzmi i planować przyszłość. Kształtują wartości i przekonania, eksplorują ideologie, religie i systemy wartości, co prowadzi do zmian w przekonaniach i zachowaniach. Młodzi ludzie na terenie LSR borykają się z problemami takimi jak ograniczony dostęp do placówek edukacyjnych, kulturalnych oraz miejsc pracy dobrze płatnych. Większość szkół wyższych znajduje się w większych miastach (Łódź, Warszawa, Wrocław), co powoduje wyjazdy młodzieży i osłabienie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich. Sieradz rozwija się stosunkowo słabo i nie stanowi potencjału dla mieszkańców LSR. Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, rozwój turystyki wiejskiej i inwestycje w sektory ekologiczne mogą pomóc w tworzeniu miejsc pracy. Młodzi ludzie zmagają się także z wyborem kierunku edukacji, trudnościami w nauce, presją egzaminacyjną i finansowaniem studiów. Są narażeni na stres związany z oczekiwaniami społecznymi, wyzwaniem edukacyjnymi i zawodowymi, co może prowadzić do problemów zdrowia psychicznego. Zaangażowanie tej grupy w działania LSR może poprawić ich samoocenę i motywować do tworzenia własnych firm lub inicjatyw. Ważne jest stworzenie warunków i zachęt do podejmowania działalności gospodarczej przez młodych, co zwiększy ich szanse na rynku pracy. Kluczowe jest również wykorzystanie ich potencjału i innowacyjności w tworzeniu nowych pomysłów w ramach LSR

Seniorzy – osoby, które ukończyły 60 rok życia

Seniorzy na terenach wiejskich napotykać różnorodne problemy i wyzwania wpływające na jakość życia, zdrowie oraz samopoczucie. W obszarze LSR istnieje niedobór placówek medycznych, a dostęp do specjalistów i lekarzy rodzinnych jest ograniczony, co utrudnia seniorom otrzymanie odpowiedniej opieki zdrowotnej. Brak właściwej infrastruktury transportowej oraz niewystarczająca liczba połączeń z Sieradzem i Łodzią utrudniają przemieszczanie się starszych osób, wpływając na ich dostęp do usług, opieki zdrowotnej, rodziny czy uczestnictwo w życiu społecznym. Niektóre wsie są całkowicie odcięte komunikacyjnie. Brak ośrodków kultury, sportu, edukacji czy miejsc spotkań dla seniorów ogranicza ich aktywizację społeczną i kulturalną. Niedostatek placówek opiekuńczo-leczniczych, domów opieki czy usług opieki na miejscu sprawia, że rodziny muszą samodzielnie zajmować się starszymi krewnymi, co może prowadzić do przeciążenia opiekunów. Emerytury i inne świadczenia dla seniorów często nie wystarczają na pokrycie wydatków związanych z życiem na wsi, co może prowadzić do ubóstwa i ograniczać możliwości korzystania z usług czy uczestnictwa w życiu społecznym. Wysoka inflacja w latach 2022-2023 wyraźnie pokazała, jak trudno jest utrzymać się i żyć. Seniorzy potrzebują wsparcia, zarówno psychologicznego, jak i aktywizacji, a także zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych i społecznych.

Grupy docelowe to: Przedsiębiorcy, mieszkańcy obszaru LGD, organizacje pozarządowe, spółki, związki wyznaniowe, JST, seniorzy – osoby, które ukończyły 60 rok życia, osoby młode do 25 roku życia, osoby w niekorzystnej sytuacji, oraz turyści.

Niezależnie od zdefiniowania grup docelowych i grup w niekorzystnej sytuacji, produkty operacji realizowanych w ramach LSR będą służyć również ogółowi społeczeństwa.

Sposób animacji, komunikacji i informowania lokalnej społeczności o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji.

Animacja, komunikacja i informowanie lokalnej społeczności o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji są kluczowe dla zwiększenia świadomości, zaangażowania i poparcia tych działań. Oto kilka sposobów, które można zastosować, aby skutecznie informować i komunikować się z lokalną społecznością w niekorzystnej sytuacji:

a. Spotkania i warsztaty: Organizowanie regularnych spotkań i warsztatów z mieszkańcami na temat problemów, z którymi borykają się osoby w niekorzystnej sytuacji, może pomóc w identyfikacji potrzeb tych grup, a także w opracowywaniu odpowiednich rozwiązań i strategii. Konieczna jest współpraca z sołtysami i liderami lokalnymi aby dotrzeć do osób wymagających wsparcia.

b. Media społecznościowe: Wykorzystanie mediów społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter, Instagram czy lokalne fora internetowe, pozwala na bieżącą komunikację z mieszkańcami, informowanie o działaniach, sukcesach i wydarzeniach oraz angażowanie społeczności w dialog. Tak najłatwiej komunikować się z osobami młodymi.

c. Lokalne media: Współpraca z lokalnymi mediami, takimi jak gazety, stacje radiowe czy telewizyjne, może pomóc w promowaniu działań na rzecz osób w niekorzystnej sytuacji oraz informować społeczność o osiągnięciach i sukcesach tych inicjatyw. Tak można komunikować się z wszystkimi grupami wymagającymi wsparcia.

d. Partnerstwa z organizacjami: Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, instytucjami czy szkołami może pomóc w zwiększeniu zasięgu informacji o działaniach na rzecz osób w niekorzystnej sytuacji i angażować różne grupy społeczne w te działania.

e. Organizowanie wydarzeń: Organizowanie specjalnych wydarzeń, takich jak dni otwarte, konferencje, festiwale czy wystawy, może przyciągnąć uwagę społeczności, promować działania na rzecz osób w niekorzystnej sytuacji i zwiększać zaangażowanie społeczne. Należy również wdrożyć konferencje i wydarzenia on-line, co zwiększy ich dostępność.

f. Informacja w miejscach publicznych: Wywieszanie informacji o działaniach na rzecz osób w niekorzystnej sytuacji w miejscach publicznych, takich jak urzędy, biblioteki, ośrodki kultury czy sklepy, może pomóc w dotarciu do większej liczby osób i zwiększyć świadomość na ten temat.

Regularne monitorowanie i ewaluacja działań informacyjnych i komunikacyjnych pozwala na identyfikację obszarów, w których można wprowadzić ulepszenia, oraz ocenę skuteczności tych działań w dotarciu do społeczności i zwiększeniu świadomości na temat potrzeb grup w niekorzystnej sytuacji.

5. Spójność, komplementarność i synergia

W tym rozdziale zamieszczono opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami w szczególności strategiami rozwoju województwa łódzkiego i strategiami poszczególnych gmin wchodzącymi w skład LSR.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

LSR jest zgodna i wypływa z założeń Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 nazwa interwencji LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), typ interwencji COOP(77) - Współpraca. Interwencja LEADER ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości

bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Cele strategiczne polityki rozwoju województwa łódzkiego ukierunkowują zakres niezbędnych działań, w perspektywie roku 2030, pozwalających na wykorzystanie potencjałów i niwelowanie barier rozwojowych, zdiagnozowanych jako strategiczne wyzwania rozwojowe.

LSR wpisuje się w następujące cele operacyjne Strategii Województwa Łódzkiego 2030:

Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego

Cel operacyjny 1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie rozwoju MŚP

Cel operacyjny 1.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności

Cel operacyjny 2.1. Rozwój kapitału społecznego

Jak czytamy w opisie celu "Budowaniu kapitału społecznego będzie również sprzyjać działalność organizacji pozarządowych. Wspieranie trzeciego sektora, promowanie wolontariatu wpłynie na wzrost zaangażowania społecznego. Jedną z form aktywizacji lokalnych społeczności będzie działalność Ochotniczych Straży Pożarnych i Kół Gospodyń Wiejskich, wykorzystujących wiedzę o regionie i kultywujących tradycje". "Poznawanie własnego dziedzictwa kulturowego, szacunek wobec tradycji, wspieranie kultury ludowej, pogłębianie wiedzy o województwie i jego historii (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży), skutkować będzie silniejszą więzią z regionem oraz lokalną społecznością, co przełoży się na solidarność między ludźmi, czy między różnymi mikrospołecznościami, a także wzrost poczucia współodpowiedzialności za wspólne zasoby i dobra publiczne".

Cel operacyjny 2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego

W LSR opisano dokładnie jakie grupy społeczne wymagają wsparcia na obszarze. W strategii województwa stwierdza się iż "zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa generują zapotrzebowanie na określone usługi społeczne, w tym na usługi związane z medycyną przeciwstarzeniową, a zwłaszcza usługi opiekuńcze dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Cel operacyjny 3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu

Cel operacyjny 3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami

LSR ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych. W latach 2023-2027 LSR będzie ukierunkowana na rozwój obszaru w oparciu o przedsiębiorczość z jednoczesnym poszanowaniem warunków przyrodniczych (biogospodarka, GOZ) i dziedzictwa i kulturowego oraz szczególnej wrażliwości na wymiar społeczny rozwoju lokalnego. Dlatego realizacja LSR pomoże urzeczywistnić cele strategii województwa łódzkiego. Stwierdzono spójność, komplementarność i synergję ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego.

Strategia Rozwoju Gminy Burzenin na lata 2021-2027 - przewiduje wzmocnienie trwałego rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój społeczeństwa i integrację wspólnoty lokalnej, a także ochronę środowiska naturalnego. Strategia LSR wpisuje się w Cel Strategiczny 1 Strategii Gminy Burzenin – „wysoka jakość życia mieszkańców”. Jak czytamy w niej „Dużą pomocą mogą być organizacje pozarządowe czy grupy nieformalne, prowadzące działalność na terenie gminy, jednak należy je wspierać nie tylko finansowo, ale także np. merytorycznie. Dzięki temu mogą stać się partnerem dla instytucji samorządowych w realizacji zadań, a dodatkowo zapewniać środki finansowe z innych niż budżet gminy źródeł, które można wykorzystać do rozwiązywania problemów społecznych gminy.” W ramach celu proponuje się m.in. następujące działania:

- wspieranie sektora pozarządowego i grup nieformalnych oraz intensyfikacja współpracy z tymi podmiotami w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- rozwijanie oferty kulturalnej w instytucjach kultury oraz przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury świetlic wiejskich,
- wspieranie placówek oświatowych poprzez wyposażanie w pomoce dydaktyczne oraz realizację projektów edukacyjnych (skierowanych do uczniów i nauczycieli),
- wzrost tożsamości lokalnej poprzez organizację cyklicznych imprez,
- podejmowanie działań wspierających rodziny oraz osoby w trudnej sytuacji życiowej,
- aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz wspieranie ich w rozwoju zawodowym,
- poprawa dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3,
- rozwój kompleksowej oferty usług skierowanych do seniorów,
- współpraca z innymi podmiotami (typu samorządy, związki międzygminne, LGD) w celu rozwoju oferty usług publicznych.

Współpraca z LGD jest więc częścią Strategii Gminy Burzenin.

LSR wpisuje się również w Cel Strategiczny 2: Silna gospodarka lokalna. W ramach kierunku działań: Rozwój turystyki, wypoczynku i rekreacji planuje się m.in.:

- zagospodarowanie przestrzeni publicznych na potrzeby rozwoju funkcji turystyki aktywnej, w tym terenów nadwarciańskich i „Zamłynia”,
- rewitalizację centrum Burzenina,
- ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego,
- rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- promocję turystyczną gminy, w tym produktów lokalnych, imprez, szlaków turystycznych, m.in. poprzez poprawę działań informacyjnych prowadzonych przez gminę,
- kreowanie marek turystycznych, w tym Festiwalu Mleka i Miodu, Siatkówki Plażowej Nocą,
- współpracę z innymi podmiotami (jak PTTK, jednostki samorządu terytorialnego, nadleśnictwa, LGD Przymierze Jeziorsko) w zakresie promocji turystyki oraz rozwoju infrastruktury turystycznej,
- wspieranie działalności nastawionych na usługi w zakresie turystyki oraz okołoturystyczne (jak gastronomia, noclegi).

LGD Przymierze Jeziorsko odgrywa więc niezwykle ważną rolę w kreowaniu polityki gminy na kolejne lata. Strategia Rozwoju Gminy Sieradz na lata 2021-2030 - celem jest podjęcie działań w kierunku budowy i modernizacji infrastruktury technicznej sprzyjającej rozwojowi gospodarczemu, podjęcie działań w kierunku zwiększenia ochrony środowiska naturalnego. Jednym z celów jest rozwój oraz integracja oferty pomocy, usług społecznych i aktywizujących dla mieszkańców. Dalszego rozwoju w Gminie Sieradz z pewnością wymaga infrastruktura podstawowa. W pierwszej kolejności dalej modernizować należałoby drogi i chodniki na terenie gminy, w tym drogi nieutwardzone, które przeważają wśród gminnych ciągów komunikacyjnych. Również infrastruktura wodno-kanalizacyjna wymaga polepszenia. Część miejscowości nie ma dostępu do kanalizacji sanitarnej. Ponadto dostrzega się potrzebę budowy nowych studni głębinowych na terenie stacji uzdatniania wody. Wszystkie działania muszą być podejmowane w zgodzie z ładem przestrzennym, aby zapobiec niezrównoważonemu rozwojowi urbanistycznemu. Dostrzega się również potrzebę zwrócenia większej uwagi na kwestie gospodarki przestrzennej, a także rewitalizacji zaniedbanych części miejscowości. Działania z zakresu infrastruktury i planowania przestrzennego mają na uwadze polepszenie jakości życia mieszkańców, ale także stworzenie jak najlepszych warunków dla przedsiębiorców - obecnych i potencjalnych. LSR wpisuje się w Cel strategiczny 1, gdzie przewidziano m.in. następujące projekty: Budowa ścieżek, dróg rowerowych, Instalacja punktów ładowania samochodów elektrycznych, Promocja produktów lokalnych, Kształtowanie centrów miejscowości, Działalność w ramach Lokalnej Grupy Działania „Przymierze Jeziorsko”, Wsparcie dla infrastruktury turystycznej, Stworzenie systemu informacji turystycznej, Stwarzanie warunków do rozwoju branży turystycznej poprzez zagospodarowanie rzeki Warty, terenów przyjeziornych lub innych z poszanowaniem

środowiska przyrodniczego, Projektowanie rozwiązań i stworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych dla ludzi, zapewnienie godnych warunków mieszkaniowych, promocja zdrowia i egzystowania w zgodzie z naturą. LSR wpisuje się również w cel strategiczny nr 2: Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu, gdzie przewidziano m.in. następujące projekty: Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów publicznych wraz z zastosowaniem OZE, Wspomaganie mieszkańców przy wymianie wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w tym pieców węglowych, na niskoemisyjne i alternatywne źródła energii, Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców m.in. poprzez prowadzenie cyklicznych kampanii edukacyjnych w mediach społecznościowych, szkołach oraz wśród seniorów.

Strategia Rozwoju Gminy Pęczniew na lata 2021-2027 - Misją rozwoju jest zrównoważony rozwój gminy, w tym poprawa jakości życia mieszkańców, budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej, zapewnienie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych, w tym elektronicznych, stworzenie przestrzeni atrakcyjnej do zamieszkania, wypoczynku inwestowania, prowadzenia biznesu. Celem strategii jest wspieranie rozwoju obszarów przedsiębiorczości, rozwijanie usług turystyczno – rekreacyjnych oraz zintegrowanie przestrzenne i społeczne. Cele zbieżne z LSR to:

1.1. Poprawa jakości infrastruktury technicznej. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego poprzez zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury.

1.2. Zachowanie ładu przestrzennego i estetyki gminy Pęczniew, wzmacnianie istniejących i wspieranie nowych funkcji

1.5. Wsparcie inicjatyw mających na celu poprawę wizerunku oraz atrakcyjności gminy.

2.1. Poprawa jakości powietrza

2.4. Dostosowanie zagospodarowania przestrzeni do bezpiecznego rozwoju turystyki i rekreacji; racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

3.1. Poprawa jakości usług edukacyjnych

3.2. Rozwój kultury, sportu i rekreacji oraz zwiększenie ich dostępności dla wszystkich grup społecznych

3.4. Gospodarne i efektywne zarządzanie gminą

Wyraźnie widoczna jest również zbieżność zadań planowanych do realizacji w Gminie Pęczniew z LSR. M.in.: kształtowanie centrów miejscowości, rozwój gospodarki turystycznej przy Zbiorniku Jeziorsko (rozbudowa Portu Jachtowego, budowa punktu widokowego, doposażenie w sprzęt pływający, budowa ścieżek), modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, promocja gminy, remont/konserwacja obiektów zabytkowych.

Gmina Warta na dzień tworzenia LSR nie posiada aktualnej Strategii Rozwoju. Aktualnych strategii nie posiadają również Powiat Sieradzki i Powiat Poddębicki.

Starano się aby wszystkie przedsięwzięcia, tam gdzie to możliwe i uzasadnione, wykazywały synergię i komplementarność w osiągnięciu celów LSR. Przewidziane w LSR operacje są ze sobą ściśle zintegrowane, zarówno na poziomie celów ogólnych, jak i w ramach poszczególnych przedsięwzięć. Cele ogólne są ze sobą spójne, ponieważ dotyczą głównych sfer życia i działalności człowieka – pracy, zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych oraz czasu wolnego. Poniżej dokładnie opisano synergię i komplementarność poszczególnych przedsięwzięć. Podczas oceny odniesiono się do 3 typów powiązań: Typ A – uzupełnianie się - przedsięwzięcia uzupełniają się przedmiotowo lub przestrzennie, a osiągnięcie efektów poszczególnych przedsięwzięć nie jest uzależnione od realizacji drugiego; Typ B – niesymetryczne dopełnianie się – jedno z przedsięwzięć jest dopełnieniem drugiego (przedmiotowo lub przestrzennie), Typ C – symetryczne dopełnianie się – projekty wzajemnie się dopełniają (przedmiotowo lub przestrzennie), tzn. żaden z nich nie osiągnie zamierzonych efektów bez realizacji drugiego; Przedsięwzięcie 1.1 (P1.1.) Przedsiębiorcza turystyka, Przedsięwzięcie 1.2 (P1.2.) Rolnictwo wspiera turystykę, Przedsięwzięcie 1.3 (P1.3) Infrastruktura dla turystyki i rekreacji wzajemnie się dopełniają (przedmiotowo i przestrzennie). Żadne nie osiągnie zamierzonych celów bez realizacji drugiego. P1.1

koncentruje się na podnoszeniu kompetencji lokalnych przedsiębiorców i tworzeniu nowych możliwości biznesowych w turystyce. Celem jest stworzenie dynamicznego ekosystemu, który sprzyja przedsiębiorczości turystycznej. Przedsiębiorcy sami mają tworzyć własne produkty w oparciu o zasoby dostarczone przez instytucje publiczne i zewnętrzne. Bez realizacji P.1.3 brak będzie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej. Przykład: trudno rozwijać wypożyczalnie rowerów, gdy brak jest wyznaczonych szlaków itp. Realizacja P1.2 ma również kluczowe znaczenie dla otoczenia: pozwoli dostarczyć świeże produkty dla turystów z zagród tematycznych lub uzupełnić ofertę ogólnoturystyczną.

P1.2 "Rolnictwo wspiera turystykę" skupia się na wykorzystaniu lokalnych zasobów rolniczych w celu wzbogacenia oferty turystycznej. Będzie obejmować różne formy agroturystyki, zagród tematycznych, turystyki kulinarnej czy ekoturystyki, które przyciągają turystów zainteresowanych lokalną kulturą i tradycjami. Tutaj też ważne jest stworzenie dzięki P1.3 dostępnej infrastruktury czy dzięki P1.1 restauracji, wypożyczalni itp.

P1.3 "Infrastruktura dla turystyki i rekreacji" ma na celu rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, która jest kluczowa dla wsparcia i promowania działalności wynikających z przedsięwzięć 1.1 i 1.2. Dobre drogi, ścieżki turystyczne, miejsca odpoczynku, informacje turystyczne - wszystko to jest niezbędne, aby turystyka mogła się rozwijać.

Wszystkie te trzy przedsięwzięcia są spójne i powiązane, ponieważ każde z nich odnosi się do innego aspektu turystyki, ale wszystkie razem współpracują na rzecz stworzenia silnej i atrakcyjnej oferty turystycznej. Poprzez połączenie przedsiębiorczości, wykorzystania zasobów lokalnych i rozbudowy infrastruktury, tworzą one kompleksowe podejście do rozwoju turystyki.

Osiągnięcie Celu 1 jest możliwe jedynie przy wsparciu Celu 2. Rozwój turystyki nie będzie możliwy bez wsparcia dla grup w niekorzystnej sytuacji, poprawy innowacyjności i edukacji. W nadchodzących latach, powinniśmy się spodziewać technologicznego skoku (takiego jak sztuczna inteligencja), który powinien być wykorzystany dla dobra LSR i jego mieszkańców. Zmiany nie powinny stać się problemem, ale szansą, którą należy wykorzystać.

Przedsięwzięcia 2.1 (P2.1) "Zielona i aktywna przestrzeń", 2.2 (P2.2) "Włączenie cyfrowe osób starszych", 2.3 (P2.3) "Włączenie społecznie lokalnych liderów", 2.4 (P2.4) "Młodzi aktywni", oraz 2.5 (P2.5) "SMART VILLAGE - rozwój poprzez kreowanie innowacyjności" tworzą spójny plan dla budowy zaangażowanej i kreatywnej społeczności lokalnej, zgodnie z drugim celem. Przedsięwzięcia można zaliczyć do typu 2. Przedsięwzięcia uzupełniają się przedmiotowo lub przestrzennie, a osiągnięcie efektów poszczególnych przedsięwzięć nie jest uzależnione od realizacji drugiego.

P2.1 ma na celu poprawę jakości życia poprzez promowanie zdrowego stylu życia i szacunku do środowiska. To stwarza podstawę dla zaangażowanej społeczności, która dba o swoje otoczenie. Kluczowa jest tu adaptacja do zmian klimatu i poszanowanie największego zasobu obszaru - środowiska naturalnego. P2.1 wpływa bezpośrednio i wzmacnia efekty wszystkich przedsięwzięć Celu 1 ponieważ buduje przestrzeń przyjazną dla mieszkańców i turystów.

P2.2 ma na celu zapewnienie, że wszyscy członkowie społeczności, niezależnie od wieku, mogą korzystać z korzyści płynących z cyfryzacji. To z kolei sprzyja integracji społecznej i buduje społeczność, w której każdy ma możliwość uczestniczenia i wpływania na jej rozwój. Adaptacja do zmian technologicznych, wdrożenie sztucznej inteligencji, innowacji dotyczy wszystkich przedsięwzięć w szczególności Celu 1, gdzie to przedsiębiorcy, NGO mają wprowadzać innowacyjne produkty i procesy.

P2.3 ma na celu wzmocnienie zdolności lokalnych liderów do podejmowania działań na rzecz społeczności. To pomaga budować społeczność, która jest zdolna do samodzielnego radzenia sobie z wyzwaniami. Liderzy mają pomagać osobą starszym, rolnikom, przedsiębiorcom w budowaniu i wdrażaniu projektów. To również inwestycja w przyszłość liderzy budują partnerstwa na rzecz rozwoju.

P2.4 koncentruje się na angażowaniu młodych ludzi w życie społeczności, co jest kluczowe dla długoterminowej zrównoważonej przyszłości społeczności. Młodzi pomagają starszym (P2.3), tworzą

SMART VILLAGE (P2.5). Przedsięwzięcie przewiduje ich aktywizację i edukację. Pomysły ludzi młodych mają być również motorem zmian i innowacji we wszystkich przedsięwzięciach.

P2.5 ma na celu wykorzystanie technologii i innowacji do poprawy jakości życia i stworzenia miejsc pracy. Innowacje mają pomagać przedsiębiorcom, turystom i wszystkim mieszkańcom. Mają to być projekty demonstracyjne a ich animacja ma uczyć innowacji i pomysłowości. Oddziaływane na wszystkie cele i przedsięwzięcia. Wszystkie te przedsięwzięcia są powiązane, ponieważ każde z nich przyczynia się do budowy silnej, zaangażowanej i innowacyjnej społeczności. Wspólnie tworzą one holistyczne podejście do rozwoju społeczności, które uwzględni różne grupy wiekowe, wyzwania środowiskowe i możliwości technologiczne.

6. Cele i wskaźniki

W rozdziale znajduje się specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie ich z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany sposób. Wszystkie przedsięwzięcia sfinansowane będą ze środków EFRROW.

Zgodnie z diagnozą i konsultacjami społecznymi zaproponowano dwa cele:

C.1 Rozwój przedsiębiorczości opartej o turystyczny potencjał obszaru

Zgodnie z przeprowadzonymi konsultacjami, warsztatami oraz diagnozą terenu ważne jest stymulowanie wzrostu gospodarczego i zwiększenie konkurencyjności obszaru poprzez wspieranie inicjatyw przedsiębiorczych, które wykorzystują unikalne atuty danego terenu. Konieczne jest wspieranie tworzenia i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw, które wprowadzają nowe produkty, usługi czy technologie dostosowane do specyfiki lokalnej gospodarki. Aby to uczynić ważne jest budowanie świadomości i rozwijanie kompetencji przedsiębiorców w zakresie innowacji, aby mogli efektywnie wykorzystać potencjał obszaru. Współpraca z lokalnymi instytucjami naukowo-badawczymi oraz organizacjami pozarządowymi, aby wspólnie opracowywać i wdrażać innowacyjne rozwiązania jest kluczem do urzeczywistnienia tego celu. Peryferyzacja obszaru ogranicza dostępność ośrodków naukowo-badawczych i wiedzy. Promowanie współpracy między przedsiębiorcami, naukowcami i innymi kluczowymi interesariuszami, mające na celu wzajemne inspirowanie się i wymianę doświadczeń pomoże w realizacji LSR. Należy zadbać jednocześnie o wykorzystanie lokalnych zasobów, takich jak walory turystyczne, tradycyjne produkty czy walory kulturowe, jako podstawy dla tworzenia nowych przedsięwzięć. Konieczne jest zapewnienie dostępu do kapitału oraz innych form wsparcia finansowego dla przedsiębiorców, którzy chcą inwestować w innowacyjne projekty związane z potencjałem obszaru. Ważne jest również wsparcie działań promocyjnych mających na celu zwiększenie rozpoznawalności regionu oraz atrakcyjności inwestycyjnej, co przyczyni się do przyciągania nowych inwestorów i tworzenia miejsc pracy.

Realizacja tego celu pozwoli na zrównoważony rozwój gospodarczy regionu, przy jednoczesnym zachowaniu jego tożsamości kulturowej i dbałości o środowisko naturalne.

C.2 Budowa otwartej, zaangażowanej i kreatywnej społeczności lokalnej

Konieczne jest stworzenie przestrzeni, która promuje współpracę, innowacje oraz integrację mieszkańców różnych grup wiekowych i płci. Konieczne jest tworzenie zielonych, aktywnych przestrzeni w miejscowościach, takich jak parki, place zabaw czy tereny rekreacyjne, które będą sprzyjać integracji społecznej oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Jednocześnie muszą to być przestrzenie realizujące cele adaptacji do zmian klimatu. Rozwój małej architektury, takiej jak ławki, altany, czy ścieżki rowerowe, które będą zachęcać do spędzania czasu na zewnątrz, promując zdrowy styl życia są konieczne do realizacji celu. Ważna jest również adaptacja i wyposażenie centrów aktywności wiejskiej, które będą służyć jako miejsca spotkań, wymiany doświadczeń oraz rozwoju różnych umiejętności dla mieszkańców wsi. Planowane jest promowanie i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, aby zmniejszyć ślad węglowy i promować ekologiczne podejście w zarządzaniu przestrzenią lokalną. Zgodnie z diagnozą i spotkaniami konieczne jest włączanie społeczne osób starszych, młodzieży i kobiet, poprzez organizowanie warsztatów, szkoleń oraz innych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój ich potencjału,

umiejętności i kompetencji. Promowanie współpracy międzypokoleniowej, aby zachęcić do wzajemnego uczenia się i zrozumienia potrzeb oraz wartości różnych grup wiekowych jest sposobem na innowacyjne podejście do problemu. Organizowanie wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych będzie sprzyjać zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczności lokalnej oraz rozwijać poczucie przynależności do wspólnoty. Realizacja tego celu pozwoli na zbudowanie silnej, zaangażowanej i kreatywnej społeczności lokalnej, która będzie opierać się na współpracy, wzajemnym szacunku oraz dbałości o środowisko naturalne. Dzięki temu mieszkańcy będą cieszyć się większym poczuciem bezpieczeństwa, dobrobytu oraz satysfakcji z życia we wspólnocie.

Poniżej znajduje się podział na celów na poszczególne Przedsięwzięcia zgodnie z wzorem udostępnionym do regulaminu konkursu na wybór LSR. Dalej znajdują się opisy każdego przedsięwzięcia. Aby opis był bardziej czytelny wykorzystano wyróżniki kolorystyczne.

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 Rozwój przedsiębiorczości opartej o turystyczny potencjał obszaru	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
530 000,00	Przedsięwzięcie 1.1 Przedsiębiorcza turystyka	przedsiębiorcy, spółki, mieszkańcy obszaru LGD, osoby w niekorzystnej sytuacji	konkurs, animacja
60 000,00	Przedsięwzięcie 1.2 Rolnictwo wspiera turystykę	rolnicy z małych gospodarstw rolnych,	konkurs, animacja
330 000,00	Przedsięwzięcie 1.3 Infrastruktura dla turystyki i rekreacji	turyści, mieszkańcy obszaru, związki wyznaniowe, samorządy, organizacje pozarządowe	konkurs, projekt grantowy, animacja
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 Budowa otwartej, zaangażowanej i kreatywnej społeczności lokalnej	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
70 000,00	Przedsięwzięcie 2.1 Zielona i aktywna przestrzeń	mieszkańcy obszaru LGD, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji, ngo, pośrednio turyści	konkurs, projekt grantowy, animacja
32 000,00	Przedsięwzięcie 2.2 Włączenie cyfrowe osób starszych	mieszkańcy obszaru LGD, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji, ngo, przedsiębiorcy, pośrednio turyści	projekt grantowy, operacja własna, animacja
139 500,00	Przedsięwzięcie 2.3 Włączenie społeczne lokalnych liderów	mieszkańcy obszaru LGD, seniorzy, osoby młode, grupy w niekorzystnej sytuacji	Operacja partnerska projekt grantowy, animacja
80 500,00	Przedsięwzięcie 2.4 Młodzi aktywni	Osoby młode,	Operacja partnerska projekt grantowy, animacja
8 000,00	Przedsięwzięcie 2.5 SMART VILLAGE - rozwój poprzez kreowanie innowacyjności	mieszkańcy obszaru LGD, ngo, osoby młode	projekt grantowy, operacja własna, animacja

Opis poszczególnych działań

530 000,00	Przedsięwzięcie 1.1 Przedsiębiorcza turystyka	przedsiębiorcy, spółki, mieszkańcy obszaru LGD, osoby w niekorzystnej sytuacji	Konkurs, animacja
------------	---	---	-------------------

Wskaźniki produktu:

Liczba operacji polegających na wsparciu istniejących przedsiębiorstw – 2 sztuki

Liczba operacji polegających na wsparciu nowych przedsiębiorstw – 9 sztuki

Liczba operacji polegających na wsparciu nowych przedsiębiorstw z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań – 2 sztuki

Wskaźnik rezultatu:

Nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR – 11 - Liczba utworzonych miejsc pracy

Obszar Lokalnej Grupy Działania (LGD) Przymierze Jeziorsko to obszar geograficzny, który składa się z różnych społeczności i przedsiębiorstw. Rozwój przedsiębiorczości na tym obszarze ma ogromne znaczenie dla poprawy warunków życia, stymulacji wzrostu gospodarczego i podnoszenia jakości życia mieszkańców. Prawidłowo prowadzona przedsiębiorczość może przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia, co z kolei przekłada się na wzrost dochodów mieszkańców i stabilizację sytuacji ekonomicznej w regionie. Może również pomóc w rozwijaniu lokalnych firm i zachęcać do inwestycji w okolicy. Z diagnozy wynika, że na obszarze LSR istnieje bardzo mało firm, a osoby młode niechętnie podejmują się prowadzenia własnej działalności gospodarczej. W dodatku, na obszarze tym brak jest innowacji, a kobiety rzadziej decydują się na prowadzenie własnej działalności. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być wiele czynników. Jednym z nich jest brak dostatecznego wsparcia ze strony instytucji otoczenia biznesu oraz organizacji zrzeszających przedsiębiorców. Brak inwestycji w rozwój infrastruktury, szkolenia czy promocję biznesu w regionie może skutkować brakiem chęci do zakładania własnej działalności gospodarczej. Kolejnym czynnikiem, który ukazano podczas spotkań z mieszkańcami jest trudna sytuacja ekonomiczna, zwłaszcza po pandemii oraz ze względu na wojnę na Ukrainie i wysoką inflację. Trudno jest konkurować z większymi firmami i dystrybutorami, co wpływa na brak pomysłów na innowacje i rozwój. Osoby młode często wyjeżdżają z regionu w poszukiwaniu pracy lub lepszych perspektyw życiowych, co skutkuje brakiem osób gotowych do podjęcia własnej działalności. Działalność gospodarczą prowadzi przede wszystkim starsze pokolenie, co przyczynia się do braku nowych pomysłów i innowacyjności.

Jak wynika z rozmów, kobiety na obszarze LSR często podejmują pracę na etatach lub prowadzą działalność nieregularnie, co wynika z braku czasu lub wsparcia ze strony rodziny czy społeczności. Dodatkowo, często spotykają się one z dyskryminacją ze względu na swoją płeć, co utrudnia im rozwijanie swojego biznesu.

Warto podkreślić, że brak firm i innowacji na obszarze LSR nie jest sytuacją nie do opanowania. Można temu przeciwdziałać poprzez tworzenie programów wsparcia dla przedsiębiorców, inwestowanie organizowanie szkoleń i konferencji. Ważne jest również zachęcanie osób młodych oraz kobiet do prowadzenia działalności gospodarczej oraz promowanie kreatywnych i innowacyjnych pomysłów.

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD Przymierze Jeziorsko jest również ważne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Lokalne przedsiębiorstwa mogą wprowadzać innowacyjne rozwiązania w zakresie ochrony środowiska i dbałości o lokalne zasoby naturalne, co przyczynia się do zachowania czystej i zdrowej przyrody. Wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak aplikacje mobilne, VR czy AR, może wprowadzić innowacyjne rozwiązania do oferty turystycznej. Na przykład, poprzez wykorzystanie aplikacji mobilnej, można stworzyć przewodnik po regionie, zawierający ciekawe informacje o atrakcjach turystycznych, lokalnej historii i kulturze, co przyciągnie nowych turystów. Turystyka zrównoważona to coraz popularniejszy trend, który polega na

tworzeniu produktów turystycznych z poszanowaniem środowiska naturalnego i kulturowego. Takie rozwiązania przyciągają turystów poszukujących wakacji w zgodzie z naturą i lokalną kulturą. Wprowadzenie usług niekonwencjonalnych, takich jak noclegi w domach na drzewach, bądź kajakiem po jeziorze z przewodnikiem, może przyciągnąć nowych turystów i stworzyć niepowtarzalne wrażenia.

Każda osoba chcąca otrzymać wsparcie musi udowodnić innowacyjność wdrażanego produktu lub usługi.

Przez innowacyjność rozumie się zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. W ramach celu planuje się animację przedsiębiorców w celu wytworzenia innowacji. Ze względu na wagę zmian w organizacji pracy i produktów promowane mają być m.in. innowacje w zakresie sztucznej inteligencji (SI) i wykorzystania jej w turystyce. SI może pomóc w personalizacji oferty turystycznej dla różnych grup odbiorców. Na przykład, poprzez analizowanie preferencji i zachowań turystów, algorytmy SI mogą dostosowywać ofertę do indywidualnych potrzeb i preferencji klientów. SI może pomóc w poprawie jakości usług turystycznych poprzez automatyzację procesów i usprawnienie komunikacji między turystami a przedsiębiorcami. Na przykład, poprzez wykorzystanie systemów czatbotów, turysta może szybko otrzymać odpowiedzi na swoje pytania, co poprawi jakość obsługi klienta. Animacja przy tworzeniu innowacji przez przedsiębiorców z obszaru LSR jest ważna, ponieważ może zachęcić przedsiębiorców do wprowadzania nowych rozwiązań i technologii w swoich firmach. **Poniżej opisano metody wdrożenia zdefiniowanych innowacji.** Animacja będzie prowadzona poprzez:

- Promowanie kreatywności - Promowanie kreatywności poprzez organizowanie konkursów na najlepszy pomysł lub wspieranie projektów interdyscyplinarnych, które wymagają zastosowania nowych technologii, może zachęcić przedsiębiorców do myślenia kreatywnie i wprowadzania innowacyjnych rozwiązań.

- Tworzenie platformy wymiany pomysłów - Tworzenie platformy wymiany pomysłów w postaci sieci społecznościowych dla przedsiębiorców. Sieć może zachęcić do dyskusji na temat innowacji i umożliwić współpracę między różnymi branżami.

- Promowanie dobrych praktyk - Promowanie dobrych praktyk, takich jak zastosowanie ekologicznych technologii czy wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań marketingowych, może zachęcić innych przedsiębiorców do wprowadzania innowacji w swoich firmach.

- Współpraca między różnymi branżami - Współpraca między różnymi branżami, na przykład między przedsiębiorcami z branży technologicznej i rolniczej, może prowadzić do powstawania innowacyjnych rozwiązań, które przyczyniają się do rozwoju całego regionu. Wszelkie działania mające na celu animowanie przedsiębiorców do tworzenia innowacji na obszarze LSR powinny być ukierunkowane na konkretne potrzeby i możliwości lokalnej społeczności oraz uwzględniać specyfikę branż i dziedzin działalności. Warto podkreślić, że animacja ta powinna być ciągła, a nie jednorazowa, aby zachęcać przedsiębiorców do wprowadzania innowacji na stałe.

Jaki będzie wpływ innowacji na obszar LSR? Innowacje mogą przyczynić się do powstania nowych branż i miejsc pracy, co może wpłynąć na rozwój gospodarczy regionu. Nowe technologie, takie jak automatyzacja, sztuczna inteligencja czy robotyka, mogą zwiększyć efektywność pracy i przyczynić się do powstawania nowych miejsc pracy. Innowacje w dziedzinie ochrony środowiska, takie jak zielone technologie czy energia odnawialna, mogą przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru LSR. Innowacje mogą pomóc przedsiębiorcom z obszaru LSR w zwiększeniu konkurencyjności na rynku. Wprowadzenie nowych produktów i usług, wykorzystanie nowych technologii czy poprawa jakości oferowanych produktów i usług, mogą przyczynić się do wzrostu sprzedaży i zwiększenia zainteresowania klientów. Innowacje mogą przyczynić się do rozwoju współpracy między różnymi sektorami gospodarki, a także do rozwoju międzynarodowej współpracy. Przykładowo, udział w projektach badawczych i innowacyjnych na poziomie międzynarodowym może przyczynić się do rozwoju nowych pomysłów i rozwiązań.

LGD przewiduje w LSR zachęcanie do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw/pomysłów poprzez animacje, spotkania, tworzenie sieci powiązań kooperacyjnych w ramach obszaru.

60 000,00	Przedsięwzięcie 1.2 Rolnictwo wspiera turystykę	Rolnicy z małych gospodarstw rolnych	konkurs, animacja
-----------	---	---	-------------------

Wskaźnik produktu:

Liczba małych gospodarstw rolnych wspartych w zakresie utworzenia lub rozwoju gospodarstwa agroturystycznego lub zagrody edukacyjnej – 2 sztuki

Wskaźnik rezultatu:

Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR. – 2 sztuki - Liczba przedsiębiorstw

Rolnictwo może odegrać ważną rolę w wspieraniu turystyki na obszarze LSR. Planujemy kilka sposobów, które mogą pomóc w tym procesie. Turystyka wiejska to forma turystyki, która koncentruje się na poznawaniu życia i tradycji wiejskiej społeczności. Rolnictwo może być ważnym elementem tej formy turystyki, ponieważ pozwala na pokazanie turystom, jak funkcjonuje gospodarstwo rolne oraz jak powstają produkty, takie jak sery, miody, wino, czy pieczywo. Rolnicy mogą oferować turystom możliwość uczestniczenia w pracach na polu lub w hodowli zwierząt, co pozwoli im na poznanie pracy rolników oraz nauczenie się umiejętności, takich jak robienie sera, wyrób wina, czy przygotowanie potraw z produktów regionalnych. Rolnictwo ekologiczne to coraz popularniejsza forma upraw i hodowli. Wprowadzenie produktów ekologicznych do oferty turystycznej może przyciągnąć turystów poszukujących zdrowej żywności oraz zainteresowanych poznaniem procesu produkcji. Rolnicy mogą również przyczynić się do promocji lokalnej kuchni, dostarczając składniki do potraw oferowanych w restauracjach i kawiarniach, co z kolei przyciągnie turystów, chcących poznać lokalną kulturę i tradycje kulinarne.

Wspieranie turystyki na obszarze LSR Przymierze Jeziorsko za pomocą rolnictwa wymaga działań na wielu poziomach oraz zrozumienia potrzeb turystów oraz lokalnej społeczności. Warto zwrócić uwagę na rozwój turystyki wiejskiej, promowanie produktów ekologicznych oraz lokalnej kuchni, a także organizację różnych form aktywności dla turystów, w których rolnicy mogą odgrywać ważną rolę.

W ramach przedsięwzięcia planuje się wspieranie gospodarstw rolnych w zakresie utworzenia lub rozwoju gospodarstwa agroturystycznego lub zagrody edukacyjnej. Zagroda edukacyjna to forma agroturystyki, która ma na celu przybliżenie turystom życia na wsi oraz tradycji i kultury obszaru LSR. Zagroda edukacyjna to forma turystyki wiejskiej, która może przyciągnąć turystów zainteresowanych poznaniem życia na wsi oraz tradycji i kultury danego regionu. Dzięki temu, promowanie zagrody edukacyjnej może przyczynić się do rozwoju turystyki wiejskiej na obszarze LSR. Zagroda edukacyjna może przyczynić się do edukacji turystów na temat życia i pracy na wsi, a także na temat rolnictwa i hodowli. Turystom udostępnia się przestrzeń, w której mogą uczestniczyć w pracach rolniczych, przygotowywaniu potraw regionalnych, a także w innych zajęciach, które pozwalają na poznanie wsi i jej mieszkańców. Może przyczynić się do rozwoju lokalnej gospodarki poprzez zwiększenie zainteresowania turystów danym regionem, co może skutkować wzrostem liczby gości w okolicznych hotelach, restauracjach i sklepach. Ponadto, zagroda edukacyjna może być miejscem, w którym lokalni producenci mogą promować swoje produkty i usługi. Miejsce to dostarczać turystom produkty regionalne, takie jak sery, wina, miody czy potrawy regionalne, co przyczynia się do promocji lokalnej kuchni i tradycji kulinarnych. Zagroda edukacyjna może przyczynić się do poprawy wizerunku regionu, jako atrakcyjnego miejsca turystycznego, co z kolei przyciągnie nowych turystów oraz przyczyni się do zwiększenia rozwoju turystyki na obszarze LSR.

Planuje się więc wsparcie rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach (i ich rodzin) w zakresie: agroturystyki, zagród edukacyjnych. Zagrody będą również wspierać rolników w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych, co opisano wyżej.

Uzasadnienie wsparcia rolników i ich rodzin:

Wsparcie rolników i ich rodzin jest niezwykle ważne ponieważ jak wynika z diagnozy zyskowność gospodarstw rolnych maleje co powoduje odchodzenie od rolnictwa, wyjazd osób młodych, ubóstwo. Rolnictwo jest jednym z najważniejszych sektorów gospodarczych na obszarze wiejskim, a często jednocześnie jedynym źródłem dochodu dla rolników i ich rodzin. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych pozwala na zwiększenie źródeł dochodu i redukcję zależności od tradycyjnego rolnictwa. Dywersyfikacja gospodarstw rolnych, czyli wprowadzenie różnych źródeł dochodu, może pomóc w zwiększeniu stabilności ekonomicznej rolników i ich rodzin. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych jest jednym z możliwych sposobów dywersyfikacji gospodarstw. Dzięki zwiększeniu źródeł dochodu, rolnicy i ich rodziny mogą poprawić warunki bytowe i zdrowotne, co przyczyni się do lepszego funkcjonowania wsi jako całości. Gospodarstwa agroturystyczne i zagrody edukacyjne często promują dziedzictwo kulturowe danego regionu, co może przyczynić się do jego ochrony i promocji. Wprowadzenie takiej oferty pozwala na poznanie lokalnej kultury i tradycji, a także na promocję regionalnych produktów i usług. Wsparcie rolników i ich rodzin jest uzasadnione z powodu potrzeby dywersyfikacji gospodarstw, promocji turystyki wiejskiej, poprawy jakości życia.

330 000,00	Przedsięwzięcie 1.3 Infrastruktura dla turystyki i rekreacji	turyści, mieszkańcy obszaru, związki wyznaniowe, samorządy, organizacje pozarządowe	konkurs, projekt grantowy, animacja
------------	--	--	--

Wskaźniki produktu:

Liczba wspartych operacji z zakresu infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej – 4 sztuki

Wskaźnik rezultatu:

Liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważonego środowiska oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmian klimatu i przystosowania do niej - 4 sztuki - Liczba operacji

Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna jest bardzo ważna dla rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze LSR Przymierze Jeziorsko. Dobra infrastruktura turystyczna i rekreacyjna przyciąga turystów na obszar LSR. Dostępność atrakcyjnych miejsc, takich jak plaże, parki, szlaki turystyczne, a także odpowiednia liczba miejsc noclegowych i gastronomicznych, przyciąga turystów i zwiększa zainteresowanie regionem. Dobra infrastruktura turystyczna i rekreacyjna przyczynia się do poprawy jakości usług turystycznych na obszarze LSR. Dzięki temu, turystom jest łatwiej korzystać z atrakcji turystycznych, a także znaleźć odpowiednie miejsca noclegowe i gastronomiczne. Wprowadzenie odpowiedniej infrastruktury na obszarze LSR Przymierze Jeziorsko jest bardzo ważne dla rozwoju turystyki i rekreacji, poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju lokalnej gospodarki. Warto zauważyć, że inwestycje w infrastrukturę turystyczną wymagają odpowiedniego planowania i związane są z pewnymi kosztami, jednak długoterminowe korzyści są znacznie większe.

Jak wskazano w diagnozie obszar LSR jest spójny i skupia się na gminach znajdujących się wzdłuż rzeki Warty i Zbiornika Jeziorsko. Posiada naturalne walory krajobrazowe, które przyciągają turystów. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej pozwoli na lepsze wykorzystanie tych atutów, zwiększając atrakcyjność regionu dla turystów. Inwestycje w infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną mogą przyczynić się do wzrostu gospodarczego w regionie. Więcej turystów oznacza zwiększenie popytu na usługi, takie jak gastronomia, noclegi czy transport, co może prowadzić do powstania nowych miejsc pracy i podniesienia dochodów lokalnych przedsiębiorstw. Rozwój infrastruktury może przyczynić się do integracji społecznej poprzez organizację wydarzeń, warsztatów czy imprez sportowych. Działa to na rzecz budowania relacji między mieszkańcami oraz promowania współpracy między różnymi grupami społecznymi. Poprzez promowanie atrakcji turystycznych, kulturalnych i historycznych regionu, mieszkańcy mogą poczuć większą dumę z przynależności do swojego obszaru. Planuje się organizację

konkursów, operacji własnych, grantowych oraz co najważniejsze operacje w partnerstwie. Niezwykle ważna jest animacja. Animacja turystyczna odgrywa kluczową rolę w budowaniu atrakcyjnej oferty turystycznej. Jest to zestaw działań, których celem jest wzbogacenie doświadczeń turystów oraz zwiększenie ich zadowolenia z pobytu w danym miejscu. Animacja turystyczna pozwala na dostarczenie turystom różnorodnych i ciekawych doświadczeń, które sprawiają, że ich pobyt staje się bardziej pamiętny i wartościowy. Dobre animacje sprawiają, że turyści są zadowoleni z oferty turystycznej, co może przyczynić się do ich chęci powrotu w przyszłości oraz polecenia miejsca innym. Animacja wspólnych projektów przyczyni się do zbudowania silnych i jednolitych produktów na obszarze rzeki Warty i Zbiornika.

70 000,00	Przedsięwzięcie 2.1 Zielona i aktywna przestrzeń	mieszkańcy obszaru LGD, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji, ngo, pośrednio turyści	konkurs, projekt grantowy, animacja
-----------	--	--	-------------------------------------

Wskaźniki produktu:

Liczba wspartych działań dotyczących przestrzeni publicznej - 4 sztuki

Wskaźniki rezultatu:

- Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR – 1500 liczba osób.

Zielone przestrzenie, takie jak parki, skwery, zielone place, ogrody czy tereny rekreacyjne, poprawiają jakość życia mieszkańców, oferując miejsca do odpoczynku, rekreacji i kontaktu z naturą. Regularna aktywność fizyczna w zielonych przestrzeniach przyczynia się do poprawy zdrowia i samopoczucia mieszkańców. Działają na nich kojąco i relaksująco, redukuje stres i pomaga w walce z chorobami cywilizacyjnymi, takimi jak otyłość, cukrzyca czy choroby serca. Zielone przestrzenie pomagają w walce z negatywnymi skutkami zmian klimatycznych, takimi jak intensywniejsze opady deszczu, fale upałów czy susze. Pomagają one w naturalnym zarządzaniu wodą, ograniczaniu powodzi, ochronie gleb oraz utrzymaniu przyjemnych temperatur w miejscach publicznych. Przyciąganie turystów związanych z turystyką ekologiczną oraz promowanie sportów i aktywności na świeżym powietrzu może przyczynić się do wzrostu lokalnej gospodarki, tworzenia miejsc pracy i zwiększenia dochodów dla mieszkańców. Podsumowując, zielona i aktywna przestrzeń na terenie LSR Przymierze Jeziorsko odgrywa kluczową rolę w zachowaniu jakości życia, zdrowia mieszkańców, ochronie bioróżnorodności, regulacji klimatu oraz wspieraniu lokalnej gospodarki. Przestrzeń publiczna odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu aktywności społecznej oraz wspieraniu turystyki. Dobrze zaprojektowane i zarządzane przestrzenie publiczne mogą stać się miejscami spotkań, wymiany kulturalnej i aktywności lokalnej. Przestrzenie publiczne, takie jak place, parki, skwery czy aleje, służą jako miejsca spotkań dla mieszkańców oraz turystów. Umożliwiają integrację społeczną, wzajemne poznanie się oraz nawiązywanie kontaktów między ludźmi. przestrzenie publiczne często stają się miejscem organizacji różnorodnych wydarzeń, takich jak festiwale, koncerty, wystawy czy targi. Te wydarzenia przyciągają zarówno mieszkańców, jak i turystów, co sprzyja wymianie kulturowej i wzmacnia więzi społeczne. Przestrzeń publiczna może wspierać lokalną gospodarkę, oferując miejsca dla sklepów, restauracji, kawiarni czy straganów. To z kolei może przyczynić się do przyciągnięcia turystów oraz generowania dochodów dla lokalnych przedsiębiorstw. Przewiduje się realizację projektów grantowych, konkursów. Niezwykle ważna będzie animacja. W projektach kluczowe będzie zachowanie trzech podstawowych elementów: adaptacji przestrzeni do zmian klimatu, uwzględnienie społecznej roli infrastruktury, synergia wszystkich projektów.

32 000,00	Przedsięwzięcie 2.2 Włączenie cyfrowe osób starszych	mieszkańcy obszaru LGD, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji, ngo, przedsiębiorcy, pośrednio	projekt grantowy, operacja własna, animacja
-----------	--	--	---

		turyści	
--	--	---------	--

Wskaźniki produktu:

Liczba wspartych działań służących włączeniu cyfrowemu – 4 sztuki

Wskaźnik rezultatu:

Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego - 120 liczba osób.

Jak wynika z diagnozy wyjątkowego wsparcia wymagają osoby starsze. Osoby starsze mają wiele do zaoferowania społeczności lokalnej, a jednocześnie mogą czerpać korzyści z uczestnictwa w życiu społecznym. Osoby starsze dysponują bogatą wiedzą i doświadczeniem, które mogą przekazywać młodszemu pokoleniu. Włączając osoby starsze w różnorodne inicjatywy społeczne, wspieramy przekazanie wiedzy, wartości i tradycji lokalnych. Włączenie s pomaga w zapobieganiu izolacji społecznej, która może prowadzić do pogorszenia zdrowia fizycznego i psychicznego. Uczestnictwo w życiu społecznym może pomóc osobom starszym utrzymać zdrowe relacje oraz poczucie przynależności. Włączenie społeczne osób starszych może również przyczynić się do rozwoju lokalnej gospodarki, gdyż osoby te mogą korzystać z usług, uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych czy wspierać lokalny handel, co z kolei generuje dochody dla przedsiębiorstw.

Jak pokazują spotkania i diagnoza największym problemem jest całkowita niezdolność osób starszych do korzystania z zasobów gospodarki cyfrowej. Włączenie cyfrowe osób starszych na terenie LSR jest istotne, ponieważ technologia odgrywa coraz większą rolę w codziennym życiu, a cyfrowa wykluczenie może prowadzić do izolacji społecznej i utraty możliwości. Włączenie cyfrowe osób starszych ma wiele korzyści, zarówno dla samych seniorów, jak i dla społeczności lokalnej. Pozwala im na łatwiejszy dostęp do informacji i usług online, takich jak opieka zdrowotna, usługi bankowe, rozrywka czy edukacja. Dzięki temu osoby starsze mogą być bardziej samodzielne i niezależne. Umiejętność korzystania z technologii cyfrowych pozwala osobom starszym utrzymywać kontakty z rodziną i znajomymi, szczególnie gdy te osoby mieszkają daleko. Komunikacja za pośrednictwem mediów społecznościowych, poczty e-mail czy wideorozmów może pomóc w utrzymaniu więzi społecznych oraz zmniejszeniu uczucia samotności i izolacji. Cyfryzacja umożliwia im uczestniczenie w różnych inicjatywach społecznych i lokalnych online, takich jak webinary, spotkania lokalnych klubów czy konsultacje społeczne. Dzięki temu osoby starsze mają większy wpływ na sprawy dotyczące ich społeczności.

W przedsięwzięciu planuje się wykorzystanie innowacji w skali kraju i Europy. Jest to pełne wdrożenie osób starszych do korzystania ze sztucznej inteligencji (SI). Dzięki zastosowaniu SI można opracowywać innowacyjne rozwiązania technologiczne, które pomogą seniorom w codziennym życiu oraz zwiększą ich komfort i samodzielność. Urządzenia oparte na SI, takie jak Siri, Google Assistant czy Alexa, mogą pomóc seniorom w organizacji codziennych czynności, wyszukiwaniu informacji, komunikacji czy korzystaniu z różnych urządzeń. Te urządzenia rozumieją polecenia głosowe i mogą wykonywać różne zadania, co może być szczególnie pomocne dla osób starszych, które mogą mieć trudności z manualnym korzystaniem z urządzeń. SI może być wykorzystywane w aplikacjach monitorujących zdrowie i styl życia osób starszych. Dzięki analizie danych i uczeniu się na podstawie wzorców zachowań, SI może dostarczać spersonalizowanych porad oraz przypomnień dotyczących diety, aktywności fizycznej, leków czy wizyt u lekarza. Gry i aplikacje edukacyjne oparte na sztucznej inteligencji mogą pomóc seniorom w utrzymaniu umiejętności umysłowych oraz rozwijaniu nowych kompetencji. SI może dostosowywać poziom trudności czy tematykę gier do potrzeb i zainteresowań użytkownika, co zwiększa zaangażowanie i efektywność nauki. Roboty oparte na SI mogą wspierać osoby starsze w codziennych czynnościach, takich jak sprzątanie, gotowanie czy przypominanie o zażyciu leków. Aby używać tych narzędzi konieczna jest wiedza. Dlatego szkolenia, warsztaty mają zmienić życie osób starszych i pomóc im włączyć się w życie społeczności lokalnej. Co najważniejsze poprzez webinary, spotkania on-line będą mogli uczestniczyć w spotkaniach LGD.

139 500,00	Przedsięwzięcie 2.3 Włączenie społecznie lokalnych liderów	Mieszkańcy obszaru LGD, seniorzy, osoby młode, grupy w niekorzystnej sytuacji	projekt grantowy, animacja, operacja partnerska, operacja własna
------------	--	--	---

Wskaźniki produktu:

Liczba wspartych działań aktywizacyjnych/włączających – 6 sztuka

Wskaźnik rezultatu:

Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami - 200 liczba osób.

Projekt polegający na włączeniu lokalnych liderów w LSR (Lokalna Strategia Rozwoju) jest bardzo ważny, ponieważ wpływa na rozwój społeczności i wzmacnia lokalną gospodarkę. Lokalni liderzy mają kluczowe znaczenie dla skutecznego wdrażania strategii rozwoju, gdyż posiadają dogłębną wiedzę o potrzebach społeczności, jej wartościach i możliwościach. Podczas diagnozy, spotkań stwierdzono bardzo małą aktywność osób młodych. Lokalni liderzy mają szczegółową wiedzę o społeczności, co jest niezbędne dla opracowania skutecznych strategii i programów. Ich doświadczenie i zrozumienie lokalnych problemów oraz potrzeb pozwalają na tworzenie realistycznych i praktycznych rozwiązań. Przedsięwzięcie może sprzyjać współpracy międzysektorowej, czyli współdziałaniu różnych sektorów społecznych, takich jak sektor publiczny, prywatny i społeczny. Współpraca ta jest kluczowa dla skutecznego rozwoju lokalnego, gdyż pozwala na wykorzystanie zasobów i kompetencji różnych partnerów. Planuje się organizację projektów partnerskich co może uatrakcyjnić przedsięwzięcie i sprawić, że będzie skuteczne dla lokalnej społeczności. Lokalni liderzy mają często nowatorskie pomysły i podejścia, które mogą być wykorzystane w ramach LSR. Ich zaangażowanie może prowadzić do opracowania kreatywnych i efektywnych rozwiązań, które przyczynią się do osiągnięcia celów strategii rozwoju.

W przedsięwzięciu przewiduje się konkurs na projekty partnerskie z udziałem partnerów zagranicznych i krajowych z poza obszaru LSR. Jako uzasadnienie wskazuje się niski poziom współpracy lokalnej społeczności z organizacjami zagranicznymi.

Współpraca ta ma na celu wymianę doświadczeń, projektowanie wspólnych działań oraz znajdowanie wspólnych rozwiązań problemów zidentyfikowanych w LSR. Główne obszary współpracy obejmują ochronę środowiska, rozwój turystyki, edukację ekologiczną oraz promocję lokalnej gospodarki. Partnerzy mogą wspólnie opracować strategie ochrony środowiska oraz zarządzania zasobami naturalnymi. Wymiana doświadczeń w zakresie najlepszych praktyk i innowacyjnych rozwiązań pozwoli na lepsze zrozumienie lokalnych problemów i skuteczniejsze ich rozwiązanie. Partnerzy mogą współpracować w zakresie promowania turystyki ekologicznej, kulturalnej i sportowej. Wspólne projekty mogą obejmować rozwój infrastruktury turystycznej, tworzenie tras turystycznych czy organizację wydarzeń promujących lokalne atrakcje. Partnerzy mogą wspólnie opracowywać programy edukacji ekologicznej dla różnych grup wiekowych, takich jak dzieci, młodzież czy dorosłych. Wymiana doświadczeń oraz materiałów edukacyjnych pozwoli na lepsze zrozumienie lokalnych problemów ekologicznych oraz promowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Partnerzy mogą współpracować w zakresie promowania lokalnej gospodarki, takiej jak rolnictwo, rybołówstwo czy przedsiębiorczość. Wymiana doświadczeń i wspólna praca nad strategiami wspierania lokalnej gospodarki przyczynią się do zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Uzasadnieniem dla takiego podejścia jest przekonanie, że wspólna praca nad wspólnymi celami oraz wymiana doświadczeń i wiedzy pozwolą na osiągnięcie lepszych wyników oraz większe korzyści dla mieszkańców.

80 500,00	Przedsięwzięcie 2.4 Młodzi aktywni	Osoby młode,	Operacja partnerska projekt grantowy, animacja
-----------	------------------------------------	--------------	--

Wskaźniki produktu:

Liczba wspartych działań aktywizacyjnych/włączających – 4 sztuki

Wskaźnik rezultatu:

Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego - 200 liczba osób.

Podczas diagnozy i spotkań przeanalizowano obecną ofertę dla ludzi młodych (do 25 roku życia). Na terenie LSR jest ona całkiem bogata jednak uczestnictwo jest bardzo małe. Na terenie LSR istnieje kilka czynników, które mogą wpływać na niższy poziom uczestnictwa młodzieży ze wsi w życiu społecznym. Na niektórych wsiach jest mniej organizacji, klubów, instytucji kulturalnych i sportowych, które oferują młodzieży możliwości zaangażowania się w życie społeczne. Brak odpowiedniej infrastruktury i możliwości prowadzi do ograniczonego uczestnictwa młodzieży w działaniach społecznych. Transport publiczny jest słabo rozwinięty, co utrudnia młodzieży dostęp do miejsc, gdzie odbywają się wydarzenia społeczne, kulturalne czy sportowe (głównie do centrów gmin). W niektórych przypadkach ludzie młodzi postrzegają życie społeczne jako mniej interesujące lub atrakcyjne w porównaniu z alternatywami dostępnymi w Internecie. To może prowadzić do braku motywacji do uczestnictwa w życiu społecznym.

Włączenie społeczne osób młodych jest niezwykle ważne dla LSR, gdyż młodzież stanowi przyszłość społeczności i kluczowy element trwałego rozwoju lokalnego. Inwestowanie w młodzież i angażowanie ich w różne aspekty społeczne, gospodarcze i polityczne może przynieść korzyści zarówno dla młodych ludzi, jak i całej społeczności. Osoby młode będą tworzyć przyszłość społeczności, a ich zaangażowanie w procesy decyzyjne oraz planowanie rozwoju lokalnego pozwoli na uwzględnienie ich potrzeb i aspiracji. Współpraca z młodzieżą może prowadzić do tworzenia lepszych strategii i programów, które będą zgodne z oczekiwaniami przyszłych pokoleń. Młodzi ludzie są często bardziej otwarci na nowe pomysły i technologie, co może prowadzić do innowacji w ramach LSR. Współpraca z osobami młodymi może pomóc społeczności w wprowadzaniu nowoczesnych rozwiązań, które przyczynią się do zrównoważonego i dynamicznego rozwoju lokalnego.

Planuje się organizację zajęć przy szkołach animując osoby młode. Zajęcia będą dostosowane na charakteru każdej gminy i braków w tym zakresie (są one różne). Wspólny jest jednak cel jakim jest aktywizacja ludzi młodych na rzecz budowy nowoczesnej i innowacyjnej gospodarki i społeczeństwa na obszarze LSR.

8 000,00	Przedsięwzięcie 2.5 SMART VILLAGE - rozwój poprzez kreowanie innowacyjności	mieszkańcy obszaru LGD, ngo, osoby młode	projekt grantowy, operacja własna, animacja
----------	---	--	---

Wskaźniki produktu:

Liczba wspartych działań aktywizacyjnych/edukacyjnych – 9 sztuki

Wskaźnik rezultatu:

Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi – 9 liczba strategii

Przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie dostępności usług publicznych, edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych na wsi, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. Inicjatywa ma na celu rozwijanie lokalnego przemysłu, rolnictwa, turystyki i przedsiębiorczości poprzez promowanie innowacji i ułatwienie dostępu do nowych technologii. Przedsięwzięcie ma na celu uczynienie wsi bardziej atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i inwestowania, dzięki wykorzystaniu innowacyjnych rozwiązań. Ważne jest również promowanie równości, zrównoważonego rozwoju i włączenia społecznego wszystkich mieszkańców, niezależnie od wieku, płci, pochodzenia czy zdolności. Realizowane będą projekty grantowe. W ramach

projektu promowane są nowoczesne technologie, takie jak szerokopasmowy Internet, telemedycyna, inteligentne systemy zarządzania energią czy rolnictwo precyzyjne, które mogą przyczynić się do poprawy jakości życia i efektywności działalności gospodarczej na wsi. Projekt przewiduje realizację lokalnych programów edukacyjnych, szkoleń i warsztatów, które pomogą mieszkańcom zdobyć nowe umiejętności oraz wspierać innowacyjność i przedsiębiorczość. Ma na celu rozwój lokalnych inicjatyw kulturalnych i społecznych, które wpłyną na wzmocnienie więzi między mieszkańcami, promowanie dziedzictwa kulturowego oraz zachowanie tradycji i wartości lokalnych.

LGD promować będzie współpracę pomiędzy różnymi sektorami, takimi jak sektor publiczny, prywatny, społeczny oraz naukowy, aby wspólnie tworzyć innowacyjne rozwiązania dla rozwoju wsi. Przewiduje się promowanie innowacyjnych w skali świata rozwiązań opartych o sztuczną inteligencję i jej zastosowania dla osób starszych, w uczeniu on-line, sterowaniu odnawialnych źródłami energii, oświetleniem itp. W tym celu LGD opracuje na swoich stronach internetowych bazę propozycji SMART VILLAGE. Lokalna społeczność będzie mogła skorzystać z bazy tworząc własny projekt. Przewiduje się promocję projektów demonstracyjnych, które będą pokazywać społeczności innowacje i ich rolę w codziennym życiu.

7. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Organem decyzyjnym jest 14 osobowa Rada, która dokonuje on-line oceny wniosków w systemie OMIKRON zgodnie z opracowanymi procedurami oraz Regulaminem Rady. Przeszkolona i doświadczona Rada (okres programowania 2007-2013 oraz 2014-2020) zapewnia dokonanie oceny wniosków w sposób obiektywny, czego wynikiem jest brak odwołań od oceny wniosków potencjalnych beneficjentów oraz wszystkie kontrole bez zastrzeżeń .

7.1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju przewiduje realizację czterech typów operacji, a prawidłowa realizacja przyczyni się do zaspokojenia stwierdzonych w analizie obszaru potrzeb oraz korzyści

1. Operacje indywidualne - w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przekładanych do weryfikacji Samorządowi Województwa.

2. Projekty grantowe (PG) w tym koncepcje SMART VILLAGES - czyli operacje, której beneficjent (LGD) udziela innym podmiotom wybranym, zwanymi dalej „grantobiorcami” grantów będących środkami finansowymi programu powierzonymi przez LGD na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji.

3. Operacje własne (OW) - operacje kluczowe dla osiągnięcia celów LSR, służące dobru ogółu, które będą realizowane samodzielnie przez LGD i nie spotkały się z zainteresowaniem innych wnioskodawców.

4. Operacje realizowane w partnerstwie w tym przez podmioty z obszaru objętego LSR jak i projekt partnerski z partnerem zagranicznym.

Wszystkie opracowane lokalne kryteria wyboru operacji są mierzalne, adekwatne do analizy potrzeb i potencjału. Każdy projekt złożony w ramach danego konkursu, aby otrzymał dofinansowanie musi uzyskać w wyniku oceny Rady Stowarzyszenia:

1) minimum 20% maksymalnej ilości punktów możliwych do uzyskania w ramach lokalnych kryteriów wyboru,

2) zgodność operacji z LSR.

W ramach **operacji indywidualnych** pomoc będzie przyznawana na operacje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, wspierania współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na

obszarze wiejskim objętym LSR, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej oraz promowania obszaru LSR, w tym produktów lub usług lokalnych. Pomoc w ramach tego typu operacji skierowana jest do osób fizycznych i osób prawnych, spełniających kryteria dostępu określone w dokumencie pn. „Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR”.

Natomiast **granty** skierowane będą głównie do osób fizycznych i organizacji pozarządowych. W ramach tego typu projektów, pomoc będzie przyznawana na operacje w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych.

Z kolei w przypadku **operacji własnych** LGD będą realizowane w zakresie ochrony środowiska, wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej oraz promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych.

„LGD – Przymierze Jeziorsko” planuje do realizacji dwa projekty partnerskie w tym jeden o zasięgu międzynarodowym. Głównym celem projektów partnerskich będzie podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszarów działania partnerów oraz realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem, zachowaniem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru poprzez m.in. organizację imprez, eventów, szkoleń, warsztatów, konkursów, wyjazdów studyjnych, wydarzeń kulturalnych promujących lokalne dziedzictwo, kulturę i tradycję obszaru, itp. Z kolei projekt międzynarodowy ukierunkowany będzie na odnawialne źródła pozyskiwania energii oraz ochronę środowiska.

7.2. Cel tworzenia procedur

Procedury opracowane zostały dla jasności i przejrzystości procesu wyboru operacji do dofinansowania oraz sprawnej i skutecznej realizacji LSR. Procedury określają sposób postępowania dla operacji w ramach operacji, indywidualnych projektów grantowych oraz projektów własnych LGD. Rada oceniając wnioski o dofinansowanie otrzymuje narzędzie, za pomocą którego w transparentny i uczciwy sposób nastąpi ta ocena. W tym momencie jest to system OMIKRON. W ramach danego naboru kryteria wyboru są jednakowe dla wszystkich złożonych wniosków. Dzięki określeniu procedur oraz kryteriów wyboru możliwy będzie wybór operacji, a co za tym idzie, osiągnięte zostaną cele oraz wskaźniki określone w LSR.

7.3. Zakres procedur

Na potrzeby realizacji LSR opracowane zostały trzy procedury dotyczące:

1. Obsługi naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach projektów indywidualnych.
2. Realizacji projektów grantowych (PG),
3. Realizacji operacji własnych (OW), w których beneficjentem i realizatorem operacji jest LGD.

Procedura dot. obsługi wniosków o przyznanie pomocy w ramach projektów indywidualnych w czytelny sposób opisuje kolejne etapy prowadzenia naborów wniosków od momentu przekazania informacji od Urzędu Marszałkowskiego o planowanym konkursie aż do momentu przekazania ocenionych przez Radę Stowarzyszenia wniosków wraz z listami rankingowymi z uwzględnieniem procedury w zakresie wniesienia protestu. z ustawą z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 412), ustawą Ustawa z dnia 26 stycznia 2023 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 332).

Kolejnym, istotnym dokumentem opracowanym na potrzeby prawidłowej realizacji LSR są procedury naboru grantowego, które szczegółowo opisują obsługę naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach realizacji projektu grantowego. Z uwagi na fakt, iż projekt grantowy jest nowym narzędziem do realizacji LSR, za którego prawidłową realizację w całości odpowiada Lokalna Grupa Działania, pojawiła się konieczność szerokiego opisanie wszystkich możliwych sytuacji, jakie mogą się zdarzyć na poszczególnych etapach realizacji takiego projektu. W związku z powyższym, książka procedur stanowi swoistą instrukcję postępowania zarówno dla Biura LGD jak jej organu decyzyjnego. Opisane są w niej wszystkie etapy realizacji projektu grantowego od ogłoszenia konkursu na realizację zadań w ramach projektu grantowego poprzez przygotowanie wniosku o przyznanie pomocy, przyjęcia go w biurze LGD, oceny formalnej i merytorycznej, oceny zgodności z LSR i według kryteriów wyboru operacji aż do podpisania umowy o powierzenie grantu, kontroli, monitoringu i ostatecznego rozliczenia zadania grantowego przez grantobiorcę.

Ostatnim dokumentem regulującym kwestię realizacji projektów w ramach LSR są procedury dotyczące realizacji operacji własnych przez LGD. Podobnie jak w przypadku projektów grantowych, operacji własne są nowym narzędziem realizacji założeń LSR i zgodnie z definicją, pomoc na ich realizację może być przyznawana pod warunkiem, że nikt innych uprawniony do wsparcia, nie zgłosił LGD zamiaru realizacji takiej operacji. Opracowana przez LGD procedura opisuje kolejne etapy postępowania zarówno w przypadku, gdy w terminie 30 dni od dnia zamieszczenia przez LGD na jej stronie internetowej informacji o planowanej do realizacji operacji własnej, żaden inny uprawniony podmiot nie zgłosi LGD zamiaru realizacji takiej operacji oraz w przypadku, gdy inny uprawniony podmiot zgłosi LGD zamiar realizacji takiej operacji.

W pierwszym przypadku po ocenie przez Radę Stowarzyszenia pod kątem zgodności z LSR i według kryteriów wyboru i wybraniu jej do finansowania, dokumentacja jest przekazywana do Samorządu Województwa i umowa zawierana jest pomiędzy LGD, a Instytucją Wdrażającą. Natomiast w drugim przypadku zastosowanie ma procedura konkursowa dotycząca obsługi naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach projektów indywidualnych. Procedury udostępnione będą na stronie internetowej www.przymierzejeziorsko.pl i w formie papierowej w Biurze LGD.

7.4. Formułowanie kryteriów wyboru

Określone kryteria wyboru operacji oraz punktacja są obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste oraz powiązane z diagnozą obszaru. Czytelnie określony jest też przedział minimum-maksimum. Formułowanie kryteriów wyboru operacji wraz z opracowaniem zasad wyboru operacji jest jednym z kluczowych etapów opracowywania LSR i obydwa procesy były przeprowadzane równolegle. Na potrzeby przejrzystości zapisów LSR procesy te zostały scharakteryzowane oddolnie. **Z uwagi na zdefiniowane grupy w niekorzystnej sytuacji oraz ich problemy, premiovane będą operacje polegające na podjęciu działalności gospodarczej przez przedstawicieli tych grup oraz dodatkowo, operacje polegające na ochronie środowiska, odnawialne źródła energii i innowacyjność.**

W przypadku operacji polegających na **podjęciu działalności gospodarczej** przez przedstawicieli grup w niekorzystnej sytuacji, przyznawana będzie pomoc w pełnej wysokości, tj. 150 tys złotych. Ponadto, w przypadku operacji polegających na **rozwijaniu działalności gospodarczej** premiovane będą operacje, w wyniku których zostanie utworzone miejsce pracy dla przedstawicieli wskazanych w LSR grupy w niekorzystnej sytuacji, wkład własny będzie wyższy od minimalnego oraz z zastosowaniem innowacyjnych rozwiązań. Natomiast w projektach grantowych premiovani będą grantobiorcy, którzy opracowali koncepcję SMART VILLAGE.

Mając na uwadze założone przez ustawodawcę cele podejścia LEADER w okresie programowania 2021-2027, LGD premiować będzie operacje, których realizacja zakłada wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań, pozytywne oddziaływanie w zakresie ochrony środowiska i zmian

klimatycznych, a ich realizacja przyczyni się do włączenia społecznego grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kryteria wyboru operacji przewidują premiowanie operacji innowacyjnych. **Operacja innowacyjna, to taka, która przewiduje zastosowanie nowych rozwiązań w dziedzinie produktu, technologii, technik organizacji lub urządzeń i sprzętu nie stosowanych do tej pory na tym obszarze. Wykorzystanie tych rzeczy spowoduje, że przyjęte rozwiązania będą innowacyjne, w zależności od tego na ile te zasoby są unikalne i charakterystyczne tylko na danym obszarze. Wysoko punktowane będą operacje których innowacyjność projektu będzie dotyczyła jak największego obszaru.**

8. Plan działania

Tabela 17: Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		
		Wartość z jednostką miary	% realizacji Wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	Rozwój przedsiębiorczości opartej o turystyczny potencjał obszaru													
Przedsięwzięcie 1.1 Przedsiębiorcza turystyka	Liczba operacji polegających na wsparciu istniejących przedsiębiorstw	0	0%	1	50%	1	100%	0	100%	0	100%	2	100%	PS WPR
	Liczba operacji polegających na wsparciu nowych przedsiębiorstw	0	0%	2	22%	5	55 %	9	100%	0	100%	9	100%	
	Liczba operacji polegających na wsparciu nowych przedsiębiorstw z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań	0	0%	1	50%	2	100%	0	100%	0	100%	2	100%	

Przedsięwzięcie 1.2 Rolnictwo wspiera turystykę	Liczba małych gospodarstw rolnych wspartych w zakresie utworzenia lub rozwoju gospodarstwa agroturystycznego lub zagrody edukacyjnej	0	0%	0	0%	1	50%	2	100%	0	100%	2	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie 1.3 Infrastruktura dla turystyki i rekreacji	Liczba wspartych operacji z zakresu infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej	0	0%	2	50%	4	100%	0	100%	0	100%	4	100%	PS WPR
Wskaźniki rezultatu W.1.1	Nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR. Jednostka miary: Liczba utworzonych miejsc pracy.	0	0%	3	27%	7	63%	11	100%	0	100%	11	100%	PS WPR
Wskaźniki rezultatu W.1.2	Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR. Jednostka miary: Liczba przedsiębiorstw	0	0%	1	50%	0	50%	2	100%	0	100%	2	100%	PS WPR

Wskaźniki rezultatu W.1.3	Liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do niej. Jednostka miary: Liczba operacji	0	0%	2	50%	4	100%	0	100%	0	100%	4	100%	
C.2.	Budowa otwartej, zaangażowanej i kreatywnej społeczności lokalnej													
Przedsięwzięcie 2.1 Zielona, kreatywna przestrzeń	Liczba wspartych działań dotyczących przestrzeni publicznej	0	0%	0	0%	4	100%	0	100%	0	100%	4	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie 2.2 Włączenie cyfrowe osób starszych	Liczba wspartych działań służących włączeniu cyfrowemu	0	0%	0	0%	4	100%	0	100%	0	100%	4	100%	PS WPR

Przedsięwzięcie 2.3 Włączenie społecznie lokalnych liderów	Liczba wspartych działań aktywizacyjnych/włączających	0	0%	0	0%	2	50%	4	66%	6	100%	6	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie 2.4 Młodzi aktywni	Liczba wspartych działań aktywizacyjnych/włączających	0	0%	0	0%	1	25%	0	25%	4	100%	4	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie 2.5 SMART VILLAGE - rozwój poprzez kreowanie innowacyjności	Liczba wspartych koncepcji Smart Village	0	0%	0	0%	9	100%	0	100%	0	100%	9	100%	PS WPR
Wskaźniki rezultatu 2.1	Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR. Jednostka miary: liczba osób.	0	0%	0	0%	1500	100%	0	100%	0	100%	1500	100%	PS WPR

Wskaźniki rezultatu 2.2	Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego. Jednostka miary: liczba osób.	0	0%	0	0%	120	100%	0	100%	0	100%	120	100%	PS WPR
Wskaźniki rezultatu 2.3	Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami. Jednostka miary: liczba osób.	0	0%	40	20%	80	40%	200	100%	0	100%	200	100%	PPS WR
Wskaźniki rezultatu 2.4	Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami. Jednostka miary: liczba osób.	0	0%	0	0%	40	20%	0	20%	200	100%	200	100%	PPS WR

Wskaźniki rezultatu 2.5	Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi Jednostka miary: liczba strategii.	0	0%	0	0%	9	100%	0	100%	0	100%	9	100%	PPS WR
-------------------------	---	---	----	---	----	---	------	---	------	---	------	---	------	-------------------

9. Plan finansowy LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 250 000,00	0	0	1 250 000,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	312 500 ,00	0	0	312 500,00
Razem	1 562 500,00	0,00	0,00	1 562 500,00
<p>* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.</p> <p>** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.</p>				

Tabela: Plan wykorzystania budżetu LSR

Fundusz	Środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0	0	351.000,00	28,08%	938.000,00	75,04%	1 190 000,00	95%	1 250 000,00	100%	1 250 000,00	100%	100%	0
EFS+	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0%	0,00
EFRR	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0%	0,00
RAZEM	0,00	0%	351.000,00	28,08%	938.000,00	75,04%	1 190 000,00	95%	1 250 000,00	100%	1 250 000,00	100%	100%	0,00

10. Monitoring i ewaluacja

Dokonywanie procedury monitoringu i ewaluacji jest procesem niezbędnym we wdrażaniu LSR. Dzięki jej przeprowadzeniu można zmierzyć efekty wdrażania LSR i ewentualnie jeśli to konieczne wprowadzić zmiany. Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii i działania organów i biura LGD oraz sprawdzenie stopnia wdrożenia przewidzianych celów i wskaźników w stosunku do tych założonych w LSR. Monitoring będzie sporządzany na podstawie kryteriów ilościowych. Monitoring prowadzony będzie na bieżąco głównie przez pracowników biura LGD oraz przy współpracy zarządu, a swoim zakresem obejmie: Harmonogram ogłaszania konkursów, budżet LSR, wskaźniki realizacji LSR, praca biura LGD projekt współpracy, praca organów stowarzyszenia, harmonogram realizacji planu komunikacji. Zebrane dane poddane zostaną analizie i ocenie. Działania monitoringowe posłużą do sporządzenia materiałów niezbędnych do przedstawienia stopnia zrealizowania założeń LSR na warsztacie refleksyjnym oraz podstawę do realizacji zadań związanych z przeprowadzeniem ewaluacji. Ewaluacja LSR będzie polegać na oszacowaniu jakości wdrażanych działań. Przeprowadzenie ewaluacji opierać będzie się na zebranych danych w procesie przeprowadzania monitoringu. Ewaluacja wdrożenia LSR realizowana jest na trzech poziomach: ewaluacja ex-ante (planowania); ewaluacja on-going w zakresie: celów LSR, realizacji wskaźników, realizacji harmonogramu, procedury wyboru, kryteriów wyboru, plan komunikacji, działań aktywizacyjnych, oraz pracowników biura LGD i organów LGD; ewaluacja (ex-post) - w końcowym okresie wdrażania LSR.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania
„Przymierze Jezioro”

98-290 Warta
Ul. Kościuszki 9/11

Tel. 43 829 48 79
e-mail: lgd-przymierzejezioro@wp.pl